

14994

551.

T. 551

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KÉT SZIV HARCZA.

REGÉNY KÉT KÖTETBEN.

IRTA

BENICZKY-BAJZA LENKE.

fv.

MÁSODIK KÖTET.

MÁSODIK KIADÁS.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.

1892.

OSZK

Országos Vajdai Könyvtár

~~25.551.~~

14.994/1/5

I.

Az első találkozás.

Heinburg és Johanna ez alatt sebesen közeledtek Bécs felé.

Oktávie a színházból hazatértekor távsürgönyt kapott, melyben férje tudatá vele, hogy a következő nap estéjén Alpáry Johannával érkezik meg, ki bizonytalan időre házuk vendége leend.

Heinburgnéra nézve a mennyire kellemetlen volt férje visszaérkezése, oly nagy mértékben örvendteté meg az a hir, hogy Johanna is vele jön.

Alpáry halálhíréről még mitsem tudott; a lapok nem közölték azt s férje nem tudósította róla; azt hivé tehát, hogy Johanna jövetelének egészen más oka van. Meg volt győződve, hogy inkább mulatságvágy hozza őt e nagy székvárosba.

Ő Johannát csak mint kilencz éves gyermeket látta, s nem is emlékezett reá. Annyit férjétől tudott, hogy szép s így méltó társnőnek tartá maga mellett.

E távsürgöny vétele s a színházi nyugtalanság után izgatottan ment feküdni és igen keveset s nagyon nyugtalanul aludt.

Másnap reggel korán hagyva el ágyát, halvány arczzal, diszes pongyolában ült boudoirjában, midőn Imre lépett be hozzá.

— Nagyságos asszonyom, — mondá, ezüst tálczán levelet nyujtva át, — e levelet ismeretlen férfi adta kezembe. . .

Oktávie kíváncsian vette azt el.

Megpillantva a borítékon lévő irást, arczát pirönté el s egészen megfélekezve a komornyik jelenlétéről, hevesen bontá föl.

»Ma este Magyarországba utazom, de néhány nap mulva visszajövök. Nem búcsuzhatván el kedgyedtől élő szóval, e sorokban veszek búcsut s kérem, ne nehezteljen rögtöni utazásomért. Véletlenül közbejött események kényszerítenek e sietségre.« Így hangzott a levél, melynek olvasása közben Oktávie arcza majdnem bánatos lett, és fejét kezére hajtva, még mindig a levélre nézett.

Imre észre akarván vétetni jelenlétét, mozdulatot tőn, melyre Oktávie visszanézett.

— Tegnap kiadott parancsa — kezdé Imre.

— Ah igen, a fiatal idegenekre nézve. Nos, megtudtál valamit?

— Mindent, mit parancsolni méltóztatott; sőt többet, — mondá jelentőségteljesen a fiu.

Oktávie figyelmesen nézett rá.

— A fiatal pár férj és nő. A kapitány neve Scharnhorst Ottó, a nő született Golmberg Hermin. Egy hét előtt érkeztek, a »Károly herceghez« cím-

zet fogadóban laknak s a telet itt fogják tölteni. Ma este azonban Magyarországra utaznak, honnét néhány nap múlva térnek vissza.

— Magyarországra? — kérdé izgatott hangon Oktávie; — ki mondta mindezt neked?

— Részint a fogadó pinczérjei, részint a kapitányné komornája, kinél szabó képében ma reggel látogatást tettem.

— S nem szólt a komorna valakiről, ki kísérni fogja asszonyát; — kérdé halk, elfogult hangon a nő.

— Ecsedy Arthur ő nagysága megy velök, — viszonzá egész közönyös hangon Imre. De a ki arcát e pillanatban figyelemmel kíséri, lehetetlen lett volna azon észre nem vennie egy pillanatnyi fájdalmas gúnyt.

— Jól van Imre, mehetsz! A rádbizottakban igen hiven és ügyesen jártál el, — mondá Oktávie s a komornyik távozott.

A milyen nyugodt, mozdulatlan arcot tudott mutatni Oktávie az emberek előtt legizgatottabb perceiben is s a mennyire uralkodni birt mások jelenlétében fájdalmain: oly szenvedélyes kitöréssel adta át magát minden fájdalmának és örömének, ha egyedül, tanúk nélkül maradt.

Növekvő izgatottságban várta, míg Imre lassú léptekkel kihaladt a teremből s midőn lehullt utána az ajtó függönye, szenvedélyes hevességgel ugrott föl helyéről s két kezét arczára szorítva, keserűen, hangosan zokogott.

— Ez a leány volt az, kiről beszélt, — szólt aztán keserű, reszkető hangon. Ez az, kiért, mint mondá, oly sokat epedt, oly mély szerelmet érzett s ki miatt nekem boldogtalanná kell örökre lennem. . . Most nem leány többé, asszonyná lett; nem kell házasodnia, hogy szerelmét bevallhassa — s hogy a nő azt viszonozza : színházi viseletéből láttam.

Ily gondolatok gyötrelme alatt járt föl s alá a padló szőnyegén, mialatt keble a fájdalom és szenvedélytől hullámozott.

Újra és újra fölvevé az asztalon fekvő levelet, mintha még mást, még többet óhajtott volna olvasni abból. Kevésből állt az, rövid néhány sor, hideg, hivatalos jelentés, egyetlen meleg szó vagy vigasztalás nélkül. . . .

— Ah, — mondá a pamlagra omolva s arczát annak vánkosára, karjait feje fölé nyugtatva, — csak egyetlen egy szívvvel bírnék, kihez bizalmam lehetne, kinek elmondhatnám s ki megértené fájdalmamat, ki néhány vigasztaló szót szólna hozzám. Senki senki. . .

Gondolatai mind hevesebbek, izgatottabbak és keserűbbek lőnek. Szemeiből könnyek omlottak alá s arcza égett a fájdalomtól, ajkai rángatództak.

Ekkor a nesztelen függöny fölemelkedett s egy pillanatra Imre feje látszott a nyíláson.

— Az »úr« érkezett meg, — szólt sebesen s a másik pillanatban ismét eltűnt.

Oktávie, mintha álomból riadt volna fel, oly in-

gadozva, oly rémulten ugrott föl helyéről s határozatlanul nézett az ajtóra, honnét Imre hangját s az általa kiejtett szavakat hallá.

Habozott. Egy pillanatra azt hitte: álmodott vagy képzelődött. De pár percz múlva alig kivehető neszt, távoli léptek zaját s hangokat hallott. Tudta, hogy ébren van s világosan állt előtte a való.

Hirtelen megtörlé arczát és szemeit; vonásaira némi nyugalmat erőltetett; a levelet elrejté s könyvvel kezében ült le, mialatt a hallott nesz és hangok már egészen az ajtó közeléig értek.

Szétvonatott a függöny s elől Johanna, utánna Heinburg léptek be.

Vannak oly perczek, melyek egyetlen szó, különösb tekintet, mozdulat, sőt valami határozott gondolat nélkül is oly sokat jelentenek az emberekre nézve, hogy elfelejteni nem lehet többé soha.

Oktávie, a belépőket észrevéve, fölemelkedett a támlányból s elfogadásukra egy lépést tett előre.

De a másik pillanatban megállt. Nem számítás, nem készakarát, és tán nem is meglepetésből történt ez, hanem egyedül azon benyomás hatásából: mit a belépő s általa megpillantott Johanna reá gyakorolt.

Valóban, e két hölgy egy perczig egyforma bámulattal tekintett egymásra. . .

Oktávie, mint mondtuk, meg volt győződve, hogy Johanna mulatni, élvezni s tán férjet keresni jó Bécsbe. E gondolatnál fogva oly képet alkotott

magának az ismeretlen leány felől, mely annak, a mit látott s benne talált, épen ellenkezője volt.

Ő egy nevető tizenhét éves leányt várt s egy komoly, halvány, méltóságteljes alak lépett elébe, ki nek arczán nemes bú, büszke lemondás, és oly érett gondolkozó kifejezés ült, minőt ily fiatal leánynál alig találni. Ezüstszin haja, vérpiros ajkai különösen föltünő ellentétet képeztek fekete ruhájával, mely egyszerű, fénytelen gyászruha volt s a deli szép alakon mégis oly sokat mutatott. A fiatal Johanna is nem kevésbé volt meglepetve Heinburgnét látva.

Ő atyjától igen sok jót hallott róla s Heinburg utközben többször beszélt nejről s mint igen szép, elégedett, boldog nőt festé le, ki rendesen derült s Johannát tudni fogja vigasztalni.

Ilyennek várta őt s egészen másnak találta.

Szép volt, tagadhatatlanul igen szép; de arcza izgatott, lázas pirosságú, szemein félreismerhetetlen a sírás, ajkain erőltetett a mosoly, szóval más, egészen más, mint Alpáry és Heinburg mondák.

A két nő e pillanatnyi habozása oly rövid, oly futólagos volt, hogy csak ők magok s még Heinburg sem vette azt észre; midőn ő is belépett, akkor a nők már egymásfelé közeledének.

— Igen örülök, édes Johannám, hogy végre megismerkedhetünk. Én már oly sok szépet hallottam rólad, hogy alig vártam a perczet; mondá a legszívesb hangon Oktávie, megölelve őt.

Johanna viszonzá az ölelést s arcza hálát feje-

zett ki e szíves szavakért, míg Heinburg kezeit dörzsölve állt hátuk mögött, egy mosolyban tudatva, hogy neje fogadtatásával tökéletesen meg van elégedve.

Ő nem vette rajta észre, hogy rendesen halvány arcza lázas, fölindult; ő, mialatt mosolyogva kezét szorította vele, Johanna arczán leste ama meglepetést, melyet az a látott fény és pompa fölött elárulni fog.

A leány azonban erre nézve közönyös maradt. Tán észre sem vette mindazt, mi körülötte volt. Tekintetét még mindig Oktáviera függeszté, kinek arcza — maga sem tudta miért — szánalmat keltett szívében.

Johanna már odakünn leveté felső öltönyét s a két nő helyet foglalt, míg Heinburg — mint mondá — ügyei után néz, de majd kis idő múlva visszatér.

A bankár távozta után a nők egyedül maradtak, s Oktávie azonnal Alpáry báró hogylétéről kérdezősködött.

— Atyám? — kérdé meglepetve s a váratlan kérdéstől összerendezve Johanna. — Atyám meghalt, — folytatá halkán s szemébe könny tolt.

E könny láttára Oktávie halovány lett. Az ő szíve is ugy telve volt még mindig a mult perczek fájdalmával; könnyei ellen folytonosan küzdött; nyugodt arczot mutatni oly nagy erejébe került, hogy a

legelső köny láttára újra fölzúdultak elnyomott érzelmei s nem birva erőt venni magán, arczát kezeibe rejtve zokogott.

Johanna eleintén meglepetve, később részvétellel tekintett reá. »Mit érdekelheti ez egészen idegen nőt annyira atyám halála, hogy ily fájdalomnak adja át magát?« kérdé önmagától. De bár tapasztalatlan volt, a másik pillanatban határozottan tudta, hogy e nőnek titkos búja van!

Nem vigasztalá, nem szólt egyetlen szót sem hozzá, hagyta sirni s hallgatva ült helyén.

Végre heves sirás után elcsendesült a nő.

— Itt még nem tudja e szomorú esetet senki — mondá aztán, mintegy elhíttetni akarva Johannával, hogy a történetekről gondolkodott.

— Mit érdekelné az itt élőket a számüzött sorsa? viszonzá Johanna fájdalmasan.

— Csakhogy itt vagy! — mondá szeretettel Oktávie s arcza oly bájos, oly megnyerő volt, és oly őszinteséget fejezett ki.

— S ha megengeded édes Oktáviem, egy ideig itt is maradok.

— Mindig, mindig, nem egy kiszabott ideig. Nekem ugy sincs gyermekem; te leányom léssz s kivéve ha férjhez mégysz, nem hagyod el házunkat soha.

— Az hosszú idő volna, — viszonzá mosolyogva Johanna.

— Én és férjem igyekezni fogunk bánatodra

írt szerezni. Mulatságot, szórakozást keresünk. Hidd el, nem oly unalmas ez a mi bécsi életünk!

— Meg vagyok győződve édes Oktáviem. Azonban én oly helyzetben és kedélyállapotban vagyok, hogy rajtatok kívül minden idegen arcz látása kellemetlenül hatna reám. Azért kérlek, igérd meg nekem, ha vendégeid lesznek, nem kívánod, hogy megjelenjem köztök; sőt azt is, hogy ittlétemről sem téssz említést senki előtt.

— Azt már nem igérem, — viszonzá Oktávie. Sőt miután nem jelensz meg, beszélek rólad. Fölfokozom az emberek kíváncsiságát s fogadom, hogy pár hét alatt igen is ismerős név lesz a szép Alpáry Johanna neve!

Johanna lángvörös arczczal hallgatta e szavakat. Ez volt az első eset életében, hogy szépségéről hallott beszélni s ez kellemetlenül hatott reá. Ő oly egyszerű, oly mesterkéetlen nevelést kapott s atyja oly kevés súlyt fektetett előtte mindig a külszépségre, hogy neki soha sem jutott eszébe saját külsejére gondolni. Másokkal alig jött össze, és soha sem mondta neki senki — hogy szép s e szó a bankárné ajkairól nemcsak meglepte, de meg is döbbsenté őt.

Meg volt győződve, hogy az oly bókkal hizeleg neki, mely nem való s azért e szó annyira rosszul hatott reá, hogy e perczben majdnem hidegséget érzett Oktávie iránt.

Nem is tudta, mit feleljen szavaira. Neheztelését nem mutathatja. A világi tettetés sima szavait még

nem is ismeré s Heinburg belépte épen a legnagyobb zavarból menté ki őt, melyben még eddig életében vala.

Igy történt az első találkozás fiatal hősnőnk és a bankárné között, kik még most nem is sejték azt: hogy egymással szemközt mily különös szerepre tüzé ki őket a sors.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

II.

Hermin.

Egy hét múlva a föntebb leirt események után Bécs egyik szállodájába vezet történetünk folyama.

Az első emelet egyik nagyobb és diszesb szakszát birta itt ez időben Scharnhorst porosz szolgálatban lévő kapitány, ki — mint tudjuk — a telet nejevel együtt Bécsben szándékozott tölteni.

A kapitány e perczben nincs honn s a kellemes, vidám, mosolygó arcú Hermin egy szekrény előtt áll, melyben komornája rakosgat s időnként egy-egy ruhát mutat urnőjének.

— Ez is egészen oda van — mondá most, egy szép vadgalambszinű selyemköntöst nézegetve.

— Ki lehet igazítani — viszouzá Hermin nevetve. Hiába Nina, az uton nagyon romlik a ruha. Aztán ha egy kis folt esett is egyik vagy másikon, nem sajnálom, hogy elvittem, mert Magyarországon oly szépen öltöznek, hogy az én ruháim bármily szépek is Berlinben, ott ugyancsak egyszerűek voltak.

— E ruhák egyszerűek? — kérdé bámulva a komorna, mialatt nehéz kelméjü sötétkék selyem-

ruhát vett elő s nézegeté. — Milyenek hát a magyar nők öltözékei, ha ezek is háttérbe valának szorítva.

— Milyenek? Damask, ezüst és arany, csipke és selyem az egész. A színházban fejükön arany fejkötő és virág, nyakukon gyémánt, ruhájok csipkével bevont selyem és felöltőjük aranynyal kivarrt drága bársony, még drágább prémmel diszített mente.

— Mente! miféle kitétele ez a köpeny, mantille vagy burnusnak? — kérdé mindinkább csodálkozva a leány.

— Magyar elnevezés, mely egy szép darab nemzeti öltönyt jelent, a milyent Pesten létemkor én is rendeltem magamnak. De nem aranynyal, mert az nagyon feltűnő volna s Berlinben közbáméskodás tárgya lenne, de ezt én nem szeretem.

— Mi sokat hallottunk a magyar nők szépsége felől, nagyságos asszony, Berlinben is; de különös öltözködési modor s e nagy fényüzésről még soha sem.

— Ez évben jött náluk divatba a nemzeti viselet, eddig a magyarok is francia öltönyt viseltek. Nemzeti viseletük valóban festői szép. Ami a fényüzést illeti, arról már ittlétem alatt hallottam s igen örülök, hogy meggyőződtem, miként nem áll, mit e nemzetről irnak, hogy sanyargatott, hogy pénzviszonyai bonyolódott állapotban vannak, a miért gyakran a lengyelekhez hasonlítják őket. Mily nagy különbség a lengyel főváros színháza és a magyar között! Ott gyászruha, minden fényt, pompát kerülni vágyó

egyszerűség ; itt ragyogó, tündöklő öltöny, fényesbnél fényesb kiállítás ; s bár az én ruháim sem rútak, mégis megszántad volna urnódet e fényes delnők között, oly egyszerű, igénytelen és jelentéktelen volt.

A leány szólni akart s mint arczából látszott, egy bókot készült penderíteni, midőn halk kopogás hallatszott az ajtón, oda kellett sietnie.

— Ecsedy ő nagysága a szalonban várakozik — szólt Herminnek a visszatérő leány s a nő azonnal megfordult, és a nappali terembe vezető ajtón tünt el.

Midőn a szalonba lépett, Arthur háttal az ajtónak egy ablaknál állt, s nem vette észre a belépőt.

— Ecsedy, — mondá Hermin, tudtára akarva adni jelenlétét s mosolyogva közeledett feléje.

Az ifju megfordult, meghajtá magát, kezét fogott a nővel, de szokatlanul komoly, halvány és felindult volt.

— Mi lelte önt? — kérdé Hermin, rögtön észrevéve a föltünő változást rajta. — Keze reszket, arca fölindult. Történt valami tegnap óta, mi ennyire fölizgatá?

— Bocsásson meg, hogy ily kedélyállapotban jövök ; de önnek oly derült jó kedve s oly vidám szavai vannak mindig, hogy azt hittem : leghamarább tudok feledni e helyen.

— Tehát valóban érte valami?

— Egy szeretett, tiszteltbarátomnak s egy igen kitünő hazafinak halálhíret hallám tegnap este, — mondá Arthur, majdnem kimerülve ereszkedve egy székre.

Hermin egy pillanattig részvétteljes komolysággal nézett reá.

— Szegény barátom, mondá aztán, melegen nyujtva kezét neki, vigasztalódjék. Beszéljen nekem e barátja felől; mondja el, hogy történt véletlen halála. Tán könnyebbülni fog fájdalma, ha beszél róla s szavakba önti azt.

Az ifju álmadozó arczczal nézett maga elé. Nagy lángoló szemei sötéten tekintének egy pontra a szőnyegen s halvány, feldúlt arcza valódi fájdalmat fejezett ki.

— Nem váratlan eset, — mondá halkán, mintha csak önmagának beszélne. — Régen sejtém ezt. Arcza mindig szenvedő volt, szemei kimerült, bádgyadt tekintetűek s utolsó találkozásunkkor hangja is gyenge! S én még sem látogattam meg őtet többé!

— Ecsedy, — szólott hozzá Hermin. — Ki mondta önnek, hogy barátja meghalt. Tán nem is való e hír. Biztos kutforrásból tudja, hogy barátja meghalt?

Arthur egy perczig bámulva nézett a nőre; aztán zsebébe nyúlva, ismeretes napilapot nyujtott neki s rámutatott egy helyre. A fiatal nő, keresztül futva a néhány sorból álló jelentést, az Alpáry-nevet ejté ki ajkain.

— Igen, Alpáry Géza halt meg, — mondá izgatottan az ifjú. — Távol a hontól, számúzve, szegényen, elhagyottan. Oly embernek, oly léleknek, mint ő, így kellett elveszni. Kegyed nem tudja, ki volt e férfi! A legnemesb, legkitünőbb, ki e földön élt. Telve

szív, érzés és becsületességgel; férfias, hol annak kellett lenni; vitéz, bátor a harczmezőn; föláldozó, mint hazafi; gyöngéd szerető, mint férj és kitünő, mint atya. S ez ember, élte legfiatalabb éveit kivéve, tán soha sem lehetett boldog. Egykor gazdag volt s mások hibái által lett szegény; később minden veszteségét egy nőben találta kárpótolva s rövid ideig ismét boldog volt, mignem e nőt is elrablá tőle a halál. Aztán gyermekének akart élni, az egyedüli kincsnek, mi még e földön maradt neki. Ekkor elszólitá őt a haza s ő rajongó szeretettel veté magát a legnagyobb veszélyek karjaiba, hogy honának használhasson. S ez is hasztalan volt! Később mint száműzött kereste kenyerét. Igyekezett, türt, várta a sors kárpótlását, — hasztalan, újra csalódnia kellett s meghalni a nélkül, hogy leánya jövőjét biztosíthatta volna. Pedig ez volt egyetlen óhajta.

— Egy leánya maradt?

— Tizennyolcz éves leánya.

— És hol van most e leány, kinél keres menhelyet, atya és anya nélkül a világban?

— Nem tudom! — mondá tompán Arthur s hangja megindulást fejezett ki. Nem tudok semmit. E lap már ezelőtt egy héttel jelent meg, de én önökkel a hét utolsó napjaiban falun valék s tegnap jutott az csak kezemhez. Nem is tudtam mindeddig elhatározni, mit tegyek. Fölkeressem-e a fiatal leányt? De mily ürügy alatt? Nem tűnik-e az különös szinben majd föl, hogy én, mint idegen fiatal férfi, aka-

rok sorsán segíteni? Megtalálom-e s ha igen, mi ajánljak neki?

— Hol lakott Alpáry?

— Manchesterben.

— Az messze van. S ha ön irna is oda, legalább is egy hét telnék el, míg választ kapna

— És ha feltalálnám is, mit ajánlhatnék neki?
— folytatá Arthúr tépelődve.

Szünet állt be

— Én tudom, — kiáltá örömteljes hangon Hermin s Arthúr kíváncsian nézett reá.

— Ajánljon neki engem s barátságomat. Mondja, hogy örülni fogok, ha házamnál otthont s keblemen vigasztalást talál. Mondja neki, hogy anyja leszek szülői helyett s hogy bár nem vagyok magyar, de atyja érdemét föl birom fogni s nagyabecsülöm.

— Hermin, — szólt elfogult olvadékony hangon Arthúr s szemeibe sötét pillái alá titkolt könny szivárgott. — Ön oly angyali jó és tiszta s oly érző szívvvel bír! Hogyan háláljam ezt meg önnek?

A nő arczát könnyü pir önté el s érzékeny hangon szólt: — Mindketten emlékezünk a mult eseményeire Arthúr s ha — mint ön állítja, — jó és tiszta vagyok, azt egyedül önnek köszönhetem. Kegyed többet tett nekem az életben, mint a mennyit meghálálni lehet. Azért ne beszéljünk háláról, mert e szóra mindig megszegyenítve érzem magamat.

— S kegyed kész volna Alpáry leányának menhelyet adni?

— Tiszta szívvvel. Ön ismeri őt s én az ön szavai után a legnagyobb örömmel fogadom nemcsak házamba, de testvéri, anyai szeretetembe is.

— Köszönöm. De nem leendő kifogása férjének az ellen?

— Az én kedves Ottóm a legjobb szívi ember a világon. S bár igaz, hogy csak félév óta vagyunk házasok, de ez idő alatt akaratumk még sohasem vált külön.

— Kegyed hát biztosít, hogy neki sem lenne ez ajánlat ellen kifogása?

— A legerősb meggyőződéssem, hogy örülni fog, ha önnek teszünk szivességet ez által.

— Én tehát még ma este indulok Angolország felé, s ha Isten segít, megkísértem helyrehozni azt, mit nem saját hanyagságom, de véletlen és hosszas betegségem miatt, mely Berlinben tartott, mulaszték el e jobb sorsra érdemes férfi iránt.

— Ne menjen még, — marasztá őt Hermin, látva, hogy elhagyni készül helyét. — Csak négy óra! Estig még elég ideje az utra elkészülni. Várja meg férjem hazajöttét s beszéljen addig nekem ez érdekes számüzött és leánya felől . . .

— Igaza van. Kivánsága méltányos, hogy tudni akar valamit arról, kinek házát és barátságát felajánlá.

— S e beszéd alatt ön is nyugodtabb leendő.

— Báró Alpáry Géza egykor gazdag, előkelő magyar család egyetlen fia volt. Szülői elkölték vagyonát s ő szegényen házasodva, munkával tartá fön

magát és nejét. Egyetlen leányuk volt, midőn neje meghalt; mialatt ő fájdmára írt keresve utazott, e gyermek öreg szülőinél nevedett. Később Alpáry visszatért Bécsbe s Magyarországra akart leányával vonulni; azonban oly események jöttek közbe, melyek őt más útra sodorták a nyugalmas családi élet köréből. Majd száműzött lőn, szülői meghaltak s kis leányát magához véve, Manchesterben telepedett le, s ott élt haláláig. Én két év előtt Dieppében ismerkedém meg vele. Azután egy év múlva fölkeresém őt Manchesterben s ekkor megigértém, hogy egy év lefolytával újra meglátogatom; de forró lázba esve, nem tarthatám meg szavamam. Előbb leveleztünk együtt, de ekkor két levelére nem kapott tőlem választ s nem tudósított többet. Azt hívé, elfeledkeztem rólok. Azután, mint ön tudja, hazámba kellett sietnem egy családi pöröm végett; később ide s mig a dolog vagy jobbra vagy balra nem fordul, nem szabadulhatok innét.

Ecsedy itt elhallgatott s csak némi szünet után folytatá:

— Az atyáról szoltam s most pár vonással lefestem a leányt. Oly szép ő, mint egy angyal s fejéről csupán a fénykör hiányzik, hogy a legnagyobb olasz mesterek képein levő angyalokat lássuk magunk előtt. Modora kellemes, szellemdús, megnyerő s kegyed nagyon fogja őt szeretni. Nevelése kitünő, a minő csak oly atya oldala mellett lehetséges, milyen Alpáry Géza volt.

— S ön nem érzett e szép leány iránt soha barátságánál egyebet? — kérdé mosolyogva Hermin.

Az ifju meglepetve nézett reá s arcza lángvörös lőn s vonásain habozás látszott.

— S ha lett volna is más mélyebb érzés ez iránta érzett barátságomban, azt ő soha sem tudta volna meg, miután házasodni nem fogok, — viszonzá komolyan az ifju.

— Arthur, — mondá szelid, kérő hangon a nő, — ne higgye, hogy ügyeibe akarok avatkozni, de előttem természetlen önnek e föltétele. Midőn egykor nekem mondá, hogy házasodni nem akar, annak volt értelme. Kegyed nem szeretett engem, kit visszariasztani akart. De most, Arthur, most engedje kimondanom, hogy e szavai értelmetlenek és helytelenek. Ön szabad, gazdag, családjának utolsó ivadéka, így kötelessége e régi, e szép hangzásu nevet föntartani. Nincs, mi e feltételt és önmegtágadást követelné öntől.

— Nem lennék boldog soha. Nekem a házasság lánczai elviselhetlenek volnának, — viszonzá komoly, majdnem sötét arczczal Ecsedy.

— Ne higgye azt. Önnek szerelemből kell házasodnia s a legboldogabb emberek egyike leend.

— Aztán egyetlen jó házasságot sem ismerek. Szülőim boldogtalanok voltak együtt, két nővérem szerencsétlen házasságban szenved, noha mindketten szerelemből mentek férjhez.

— És én? — kérdé élénken Hermin. — Engem

nem vesz számba. Rólunk sem hiszi, hogy boldogok vagyunk?

— Adja isten, de kegyed még csak félév óta van férjnél!

— Fél év alatt már elég időnk van a jövőbe pillantani s én e félév alatt nem láttam mást a jövőbe irva, mint hogy egyike leszek a legboldogabb asszonyoknak. S miben rejlik e hit, e meggyőződés nálam? Egyedül, hogy tudom, miként szeretjük egymást; egymástól semmit sem követelünk, egymásért szívesen teszünk mindent; lemondunk, ha kell; és egymásért semmit se nehéz, semmit se kellemetlen tennünk. Így nem lehetünk boldogtalanok soha.

— Mig szeretnek, de ha egyszer e szerelem elég, mint minden ami lángolt s utóbb csak füstje marad.

— Nem, nem. A valódi szerelem nem mulhatik el soha. Hiába állítja azt bárki, hogy az lassanként szeretetté s utóbb barátsággá válik, én ezt nem hiszem. Ekkor a szerelem — meglehet — nem lángol úgy többé, de mélyebben, bensőbben még mindig megmarad. A férj és nő, ha különösen becsülik egymást, ha már szerelmök egyszersmind becsülésen alapult, ha egymásban soha nem csalódtak, ha céljuk az életen át egy és ugyanaz, közös erővel, közös bizalommal és igyekezettel törnek előre, kezét fogva haladnak az élet utain s ha egymásban kételkedni soha sem volt okuk, mi lehetne az, mi szivöket meghűthetné egymás iránt? S ha mindez így van a házas-

ságban, és mégis vannak, kik elidegenednek egymástól, ha szerelmök helyett már csak a barátság lánczai fűzik össze őket: úgy nem volt az kezdetben sem igaz szerelem. Képzeltetés, rajongás, ábránd volt, de nem való! . . .

Arthur derült arczczal hallgatá e szavakat. Vonásainak komorsága egészen eltűnt s észrevehető volt rajta: mennyire jól esett neki nézni a kipirult, élénk arczu csinos nőt, s hallani a meggyőződés hangján kiejtett szavakat.

— Mindehhez, mit kegyed állit, egyszersmind oly nőt kellene találni minden férfinak, minő kegyed, — mondá enyelgve. . . .

— Rólam nem lehet szó, — viszonzá elpirulva Hermin, — de oly férfit tán, minő férjem s minő ön is. A férfinak férfiasnak kell lennie, hogy szerethesse a nő, de gyöngédnek is, hogy szerelmét meg bírja tartani. Az én férjem katona, külső és belsőleg férfias, jelleme komoly dolgokban ingathatatlan, és mégis mily jó, mily engedékeny, ha apró női szeszélyeimnek valamit engednie kell.

— Tehát azért jó férj, mert enged? — kérdé Arthur.

— Enged, mert tudja azt, hogy az erősbnek legfőbb disze a gyöngébbek iránti engedékenység. Az által nem lesz férfiasb, ha hatalmát, erejét és ingathatlanságát neje fölött akarja fitogtatni.

— Valóban, ha egykor csakugyan házasodni

akarnék, hozzá jövök leczkéket venni, — folytatá mindig enyelgve az ifju.

— Szeresse nejét s nem kell leczkéket venni senkitől. Ottónak egész titka a házasságra nézve abból áll, hogy szeret engem, még pedig oly igazán, oly mélyen, mely szerelmet a nőnek soha sem volna bátorsága elárulni és megcsalni.

— Az oly nőnek, ki jellem- és becsületérzéssel bir s kire még akkor is van hatással a férj viselete, becsületessége és tisztasága, ha azt soha sem szerette.

— Ezt én is hiszem, de kétkedem azon, hogy a műveltebb osztályokban másforma nők is létezhetnek. A nő jósága, tisztasága és hűségére nézve szerintem legnagyobb hatással a férj viselete van, és higgye el, sok nő nem tévedt volna helytelen útra, ha férje tettei nem taszították volna őt oda.

— Kegyed hát meg van győződve, hogy Ottó az egész életen át olyan marad, mint e félév alatt volt s hű leend önhöz a sirig?

— Férjem soha sem szeretett rajtam kívül senkit, — viszonzá önérzettel Hermin.

— Valóban?

— Ön kétkedik. . .

— Egy keveset. . .

— Kegyed hát meg van győződve, hogy nem találhatna oly szivet a világban, mely még minden mélyebb vonzalom nélkül dobogott s melynek első szerelme ön volna?

— Az egészen más.

— És mi a különbség? — kérde kissé fölizgatódva Hermin.

— Az nő volna, Ottó pedig férfi!

— Ah, ön tehát világosan tagadja azt, hogy a férfi szive harmincz éves koráig ment lehet a szerelemtől s nejeinek, kit szerelemből vett, tiszta, szeplőtlen szívet adhasson?

— Nem tagadom minden kivétel nélkül, de igen ritkának tartom, különösen katonánál, ki szerelmét többnyire a várossal együtt változtatja.

— S mi joggal követeli ezt aztán a férfi a nőktől? Miért boldogít minden embert, ha neje azt állítja: hogy rajta kívül nem szeretett soha. Miként hiheti el ez állítást, midőn saját tapasztalásából tudja, hogy ez nem lehetséges?

— Mondám, a nő egészen más, mint a férfi, viszonzá nevetve Arthúr.

— Ah ön velem csak tréfát üz, — szólt szintén nevetve Hermin. Ön beszél így, kiről bizonyosan tudom, hogy tán kivéve a szép Alpáry Johannát, még nem szeretett s szerelmet pedig épen nem vallott soha senkinek.

— Azt nem — viszonzá elkomolyodva Arthúr s arczán egy percz alatt szétoszlott ama kellemes benyomás, melyet Hermin szavai idéztek elő. E szavak kellemetlen dolgokra emlékezteték.

— Bár minden házasság ilyen volna, mint az

öné s minden nő önhöz hasonló módon gondolkod-
nék, — sohajtá Arthur.

— Tehát hisz nekem? — kérdé örömteljes han-
gon Hermin. — Nem kételkedik, hogy boldog va-
gyok s az is maradok.

— Meg vagyok győződve arról, — viszonzá
komolyan az ifju s olyjól estek önnek szavai, ugy föl-
vidítának amaz egészséges nőies állítások, miket aj-
kairól hallék, hogy egészen elfeledém szomoruságo-
mat. Adja Isten, hogy sok asszony beszéljen és gon-
doljon ugy, mint ön.

E perczen megnyilt az ajtó, Scharnhorst Ottó
lépett be.

Hermin szerelemmel s örvendezéssel futott elébe
s megölelé, megcsókolá őt.

— Egy megtért bűnös ül itten! — mondá férje
karjába öltve kezét s nevetve vezeté Arthurhoz, ki
hasonlóan a kapitányhoz közeledett.

— Bűnös? — kérdé Scharnhorst, mosolylyal
nyujtva kezét az ifjunak.

— Adja ő bűnét maga elő neked; kis ideig dol-
gom van, nemsokára visszajövök — mondá Hermin,
és derült arczczal, siető léptekkel hagyta oda a
szobát.

— Erős vitánk volt együtt, szólt Arthúr, mialatt
helyet foglaltak.

— És mi fölött folyt e vita?

— Az asszonyok kedvencz tárgya, a szerelem
fölött.

— És mi lett az eredmény? Ki győzte meg okaival a másikat?

— Természetesen nőd, mint rendszeren mindig. Ők szoktak a győztesek lenni.

— Ha ezt be is vallanád neki, ugy minden jól van, — viszonzá nevetve a kapitány.

— Valóban, barátom, e tárgyról szólva, ritka asszonynyal volna szükség oly tekintetben vitatkozni, mint az előbb én tettem. A legtöbb nő épen az ellenkezőt állitaná, mint nőd és én, bár a legnagyobb tisztelője vagyok a jó házasságoknak, nem állhatám meg hogy fiatal ember létemre néhány szépséget ne mondjak neki azon kedves szavakért s tiszta jó szívből fakadó állításokért, melyeket oly valódi meggyőződéssel monda el.

Scharnhorst gondolkodva nézett maga elé s utóbb Arthurra, ki meg nem foghatá, mi komolyította ugy el a kapitányt.

— Arthur — mondá ez kis idő mulva, — miután e tárgyról beszélünk s majdnem azon pontig jutottunk, mely nekem mindeddig egy különös talány volt Hermin természetében s melyről egyedül te, mint őszinte, lovagias ember adhatsz fölvilágosítást s nyugtathatsz meg engem. Mondd, mily esemény volt az, melyben Hermin oly meggondolatlanul, te pedig oly nemesen, oly férfiasan viselted magadat?

Oly meglepő, oly váratlan volt e kérdés, hogy Arthur egy pillanatig néma maradt.

— Azt az eseményt kérdem, mely, hogy igen

szomoruan nem végződött, egyedül a szerencsés véletlen okozá, mely épen téged tüzött ki e történet hősének.

Most már bizonyos volt Arthurelőtt, hogy Scharnhorst mit ért s érzé, hogy mily csiklandós dolog az, melyre felelnie kell, miután ő sem azt nem tudta, megnyit mondott el abból Hermin, sőt azt sem, hogy arról férje előtt beszélt-e valaha?

Azonban azt is tudta, hogy e perczben habozni Hermin érdekében nem szabad.

— Nem oly rendkívüli esemény az, — mondá egészen nyugodtan s arcza elfogulatlan, hangja őszinte, derült volt e szavak alatt. — Az egészet ott kell kezdeni, hogy Hermin környezetét tekintsük meg, a kik között felnőtt s mint nagy leány élt s akkor az egész esemény a legtermészetesebb leend. — Mint te is tudod, a gazdag és szigorú nagynéne, ki Hermint nevelé, e nevelést, gondoskodást s a leendő örökséget, mely róla a leányra száll, szigorúsága által akará megérdemeltetni. Örökösen csukva, elzárva tartá s nem tekintve fiatalságát, élénk természetét, minden mulatságtól, élvezettől megfosztá őt, sőt a mi több, folytonosan oly férjjel retteggeté, kitől a leány borzadt s minden áron szabadulni akart. Azonkívül tartott mellette egy oly személyt társalkodónői s felvigyázónői minőségben, kinek fogalma sem volt az illemszabályok s a társadalmi szokások felől. Hermin Berlinbe ment. Életében először talált nagy várost, sok embert s különböző női és férfi ar-

czokat. Bámulta a város szépségét s mindezen élvezetre neki egy óra volt engedve öreg komor nagynénjétől. Ez órák alatt látott engem. Tán az első ifju embert, kinek arczához vonzalmat érzett. Ismerjük őt. Tudjuk mily élénk, természetes és ártatlan s mennyire ment minden előítélet, sőt még a rosznak gondolatától is. Megismerkedénk. Én elvesztett zsebkendőjüket megtalálva, azt visszaadám, a társalkodóné beszélgetni kezdett s én természetesen folytatám.

— Azután? — kérdé a kapitány élénken várva a folytatást s szemei nagy érdekléssel és nyugtalansággal függtek az ifjún.

— Azután naponként találkozáink s én látva hogy Hermin eszes, művelt és jól nevelt leány, kíváncsi voltam megtudni kilétét. A háznál, hol lakott, megtudtam ezt. A leány modorán már rég láttam az ártatlan gyermekességet s nehogy e czélnélküli dolog tovább menjen s nénye előtt tán kellemetlenségbe hozzam őt, nem mentem többé a sétatérre, hol ő járkálni szokott.

A kapitány helyeslőleg intett fejével s Arthur látta arczán, hogy mindezt ő is így tudja.

Azonban most — gondolá magában s habozva tekinté az ajtó felé, óhajtvá, bárcsak Hermin belépne e perczben, hogy elbeszélése megszakadhatna.

— Végezd be, — sürgeté őt a kapitány.

— Egy nap újra találkoztam vele, — folytatá

az ifju s arczába vér szállt, mert érzé, hogy nem híven fejezé ki magát e pontra nézve.

— És, és, — szólt Scharnhorst, kinek figyelmét e zavar elkerülte.

— És, mint bizonynal tudod, Hermin elárulá, hogy vonzódást érez irántam s hogy szivesebben jönne nőül hozzám, mint öreg vőlegényéhez.

— Szegény Hermin — mondá szelid, részvétteljes hangon a férj.

— Én azonban nem szándékoztam házasodni, tanuló voltam s kénytelen valék neki mindent őszintén megmondani.

— Tehát kosarat adtál neki? — szólt mosolyogva Scharnhorst.

— Mindennapi értelemben igen. Azonban oly szépen, oly jól és neheztelés nélkül váltunk meg, minővel ily fordulat után csak oly követelésnélküli, jó nőies leánytól lehet, minő Hermin volt. Azután ő Berlinből eltávozott s nem láttam többé, mig csak itt veletek találkozám.

A kapitány szive — mint látszék — megkönnyebült e beszéd után s melegen szorítá meg az ifju kezét, ki belsőleg nem vala oly nyugodt, mert ez előadás nagymértékben fölizgatá.

— Én e történetet tudva Hermintől, már ismeretlenül is nagy tisztelőd voltam s kimondhatatlanul vágytam ismeretséged után. Most ez megtörtént s tudva, hogy sokkal férfiasabban érző ember vagy,

mint hogy a széptevést szeretnéd, azért engedd hálám és elismerésem jeléül kezedet megszorítanom.

Melegen szorítának kezét.

— Valóban, — folytatá a kapitány nevetve — tán helyedben én magam is másként tettem volna...

— Csitt, — viszonzá Arthur az átelleni ajtóra mutatva, — félóra előtt nőd a te erényed fölött vitakozott velem.

— Erényem fölött?

— Azt állítá, hogy érintetlen szívet adott neki, mely csak ő érette dobogott.

— Az igaz, de más a szerelem s más a férfi-erény. S azért, hogy én ő rajta kívül nem szerettem senkit, nem következik, hogy ne lettek volna üres kalandjaim.

— Erről ő nem beszélt, bár én ingerkedém vele...

— Különben, ha ez esemény nem leánynyal, hanem férj és nővel történt volna, ki szerelmét tudtadra adja, azt hiszem, te is másként viselted volna magadat.

Arthur elkomolyodott egy perczig s aztán sötét szeméit őszinte kifejezéssel emelve a kapitányra, így szólt:

— Épen úgy tennék, ha nem szeretném.

— Tulságos vagy, — mondá Scharnhorst.

— Nem, csak becsületes arra, hogy szerelmet hazudjak

— Nem kíván az oly nő rettentő szerelmet, ki tán csak kárpótlást akar, mert házasságában szerencsétlen

— Nem beszélek én könnyelmű nőkről, hanem olyanról, ki szerencsétlen férjével s más idegenbe szeret, és e szerelme igaz, mély s föláldozna érte mindent.

— Nos? Mit tennél, ha egy ily szép, kecses és szellemdús nő irántad szerelemre lobbanna s te tudnád, hogy szerelme mély, örök és változatlan? — Visszautasítanád?

— Nem, — mondá komolyan Arthur s oly hangon, mint aki épen ily dolog felől már sokat gondolkodott. — Nem utasítanám vissza, az asszonyi szívet soha sem kell elkéséríteni, mert könnyen a legnagyobb végletekre is képes.

— Tehát mit tennél?

— Kigyógyítanám. Áldoznék sok időt, gondot reá, hogy ezt keresztül vigyem, de visszaadnám férjének, házi körének s kiábrándulva, tán soha sem gondolna többé egy második ily csalódhatásra.

A kapitány szólni akart, de ekkor Hermin lépett be s a beszéd félbe szakadt.

Arthur egy ideig még ott maradt, s viseletén látszott hogy e két emberhez nagy vonzalommal viseltetik s jól érzi magát náluk.

Beszéltek Alpáryékról is. -- Scharnhorst nejéhez hasonlólag nyilatkozott s Arthur azon elhatározással vett bucsut tőlük, hogy még az nap este indul Manchesterbe s megtudja Johanna körülményeit és jelenlegi hollétét.

III.

Két nőszív.

Mig Arthur Angolországban járt, azalatt Johanna csöndes nyugalomban élte napjait s még mindig a múlt emlékeivel és atyja halálának gyászolásával tölté egész idejét.

Tökéletesen elvonult életet élt s Oktavie és Heinburgon kívül senkivel sem találkozott. Sőt Oktaviet is csak azon időben keresé föl, midőn meg volt győződve, hogy az egyedül van, vagy hogy jelenléte nem alkalmatlan neki.

Johanna szobája a ház keleti részén feküdt, téres piaczra birt kilátással és közvetlen összeköttetésben állt Oktavie szobáival. Johanna nappali terme és a bankárné hálósobája között csupán egy oly szoba létezett, melyben senki nem lakott s mely inkább csak átjáróul szolgált és ruhaszekrényekkel volt tele, melyekben Oktavie számtalan öltözékkészlete függött.

E szobát — mint mondtuk — a hálószoba követé, melyből jobbra egy más kijárási a komorna szobájába vezetett, balra pedig a már említett bou-

doirba nyilt, honnét a szalonba s többi szobákba lehetett jutni.

Oktavie gyakran haladt keresztül a már említett ruhaszekrényes szobán s Johannához lépett be és órákat töltött nála. Mint mindenből látszott, a leányt napról napra jobban szereté.

Ő oly szerencsétlennek érezte magát s annyira meghasonlott kedélylyel birt, hogy csak egy oly lény társaságában érezhette igazán jól magát, minő Johanna volt, ki neki sem a nagyvilágról, sem az élet csalódásairól, sem a divatról, sem pedig a szerelemről és hiúságról nem beszélt s ezeket nem is ismeré.

A fiatal leány, bár tizenennyolcz évéhez közelgett, még egészen gyermekded lélekkel és kedélylyel birt s ártatlan szavai, soha nem változó hangulata és tapasztalatlan gondolkozásmódja oly jól esett e nőnek, ki az életbe már félig beleunt s Johanna társaságában mindig újra éledni látszott.

Mindamellet, hogy e két lény egészen különböző jellemmel, gondolkodásmóddal és természettel birt — igen jól mulattak együtt, mert a földolog megvolt náluk, mindkettő eszes, mivel volt és nagyon olvasott.

Oktavie, ki sokkal szebb volt, mint hogy az életben igazi jó barátnővel birhatott volna s leány-testvér, sőt kora gyermekségétől anya nélkül nőtt fel, később egy hideg, kedélytelen férj mellett tölté napjait — majdnem szenvedélyes ragaszkodással viselték Johanna iránt. S azt nemcsak szereté, de igen

nagy mértékben becsülte is. Legfőbb vágya volt tehát annak szeretetét és teljes bizalmát megnyerni. Bármit megtett volna, hogy Johanna részéről meleg szeretetet, ragaszkodást és teljes őszinteséget nyerjen maga iránt; azonban ez az egy dolog volt az, melyben a két hölgy jellemkülönbsége erősebb, kirívóbb színben tünt fel s Oktavienak némileg kellemetlen perczeket okozott.

Az ő természete szenvedélyes, heves tettek és zajló érzelmekben nyilatkozó volt s a mozdulatlan arcz, a változatlan kifejezés rajta és mosolyogni tudás, midőn szive vérzett s keble szilaj fájdalommal vagy haraggal küzdött, csak betanult tettetés volt, melyet már az emberek között sajátított el s magára erőszakolva szükségkép használt.

Johanna ellenben a természettől sok zárkózottsággal birt. Egyike volt azon lényeknek, kik mindig többet éreznek, mint mennyit mutatni tudnak. Az ő szive oly gazdag volt érzelmekben, mint az aranybánya, de melynek kincseit fáradsággal lehet fölta-
lálni s fürkészés nélkül örökre temetve marad.

Ő nem tudta szavakba önteni érzelmeit; nem tudta zajos tettek és heves kitörésekben nyilvánítani szeretetét; de ha csakugyan szeretett s valamely érzelmet szivébe fogadott: az kitörölhetetlen és örök maradt ott mindvégig s megsemmisíteni tán lehetlen is lett volna.

A bankárné társaságában ő igen jól találta magát; vonzalmat és barátságot érzett iránta, de vala-

mely mélyebb érzést nem tudott az szívében költeni, s a leány maga sem tudta volna megmondani, mi az, mi szivét e nőtől némileg távol tartja.

Érzé, mily nagy hálával tartozik ő neki s tudta, mennyire szereti az őt s mennyire óhajtaná, ha ő is hasonló érzelemmel viseltetnék iránta; ösztönszerűleg észrevette, hogy e nő nem boldog, sőt szerencsétlen; nem tudta okát, de látta, hogy szenved; arcza gyakran feldúlt, hangja izgatott, szemei ki voltak sirva s ilyenkor oly jól esett neki, ha ő vele volt: közönyös dolgokról beszélt neki; soha sem tudakolta bajait; könnyes szemét nem vette észre s ő előtte nem kellett neki titkolódnia, és szabadon engedé át magát fájdalmának, szenvedésének.

Johanna rövid időn átlátta, hogy e házaspár nem szereti egymást s meg volt győződve, hogy Oktavie bújja innét ered.

Visszaemlékezett atyja szavaira, ki leirá neki saját házaseletét, neje viseletét maga iránt, a boldogságot, elégedettséget, melyben napjaik folytak s ez mind nem hasonlított Hainburgék életéhez.

Azt is látta, hogy a nőnek igen sok szive, a férjnek tán semmi sincs; s ő azt hívé: Oktavie szerette egykor férjét s annak hidegsége tette őt boldogtalaná.

Élénk szánalmat érzett e nő iránt, ki oly szép volt, oly jó és meleg szívvvel birt s mégis oly szerencsétlennek kelle neki lennie, férje szeretetlensége miatt.

Gyakran hálát adott istennek, hogy anyja, kit nem ismert s kit csak álmaiban látott, és mintegy szentet hordozott keble mélyében, nem lőn e férfi neje.

Élte rövid volt, de boldog! — gondolá gyakran s e gondolatra oly megnyugvást és elégedettséget érzett, minő csak oly tiszta szivben lehet, mint az övé.

Ő Heinburgban kereste s találta a hibát és bár látta, mily sokat tesz az minden más tekintetben ne-jéért, meg volt győződve, hogy nem tölti be, mit egy jó férjnek betölteni kötelessége volna, még az ő tapasztalatlan fogalmai szerint is.

S e veszteséget és hiányt ő akará Oktavienak kipótolni. Ha az meglátogatót őt szobájában, órákig elmulatattatá s örült, midőn mosolyogni és derülnék látta. Mindazon időt vele töltötte, mely a látogatók-tól üresen maradt s melyben a nőnek egyedül kellett volna lennie.

Jelen volt, ha az színházba vagy máshová öltöz-ködött, őszinte örömet érzett, midőn pompa és szépségtől ragyogva előtte állott s bár nem mondott neki ömlengő bókokat, Oktavie megláthatta arczán: meny-nyire meg van elégedve mind öltözékével, mind szépségével.

Midőn aztán Oktavie eltávozott hazulról, s ő azt hivé: mulat és szórakozik, nyugodt szivvel ment szobájába, s könyvet vett és estéit többnyire olvasással tölté.

Oly nyugodt, oly elégedettnek érezte magát e

magányos négy fal között, melyek egyikéről atyja és anyja arczképei tekintének le. Oly csendes szívvvel gondolt a jelen és jövőre s magános sorsa egy pillanatig sem döbönté meg őt. Atyja korán keblébe oltá a vallásos bizalmat; soha sem szólt előtte az emberek rosszaságáról; nem tanítá meg az élet veszélyeire s nem volt, mitől rettegnie kellett volna. Bizalma erős, ingathatatlan, vágyai, követeléseai oly csekélyek, oly könnyen betölthetők valának.

Azonban bár nyugodt, elégedett volt, de nem boldog. Érzé, hogy van egy, mi szívét keserüséggel tölti el s ez amaz első csalódás, melyet hiába akart emlékéből kitörölni közönyösen gondolni nem volt képes reá. Ha az atyjával töltött utolsó évekre gondolt, okvetetlen fölmerült képzeletében Ecsedy is, kire nem nehezteléssel, de mégis keserüséggel gondolt.

Ez ifjú, kiről ő egykor annyi szépet tett föl, kiről atyja mindig a legnagyobb dicsérettel emlékezett, kit mint kitünő férfit tekintének mindketten, nem viselte magát szépen atyja iránt s azt élte végnapjaiban képes volt megszomorítani.

Ez Johanna előtt megbocsáthatatlan vétek volt. Mint tudjuk, Alpáry két utolsó levelére nem kapott választ Arthurtól, sőt ez adott szava daczára meg sem látogatta őket s Alpáry nem tudva más okot, azt hivé, csalódott ez ifjuban is. Mélyen fájt ez neki, mert szerette és becsülte őt.

Ez volt életének utolsó csalódása.

Johanna előtt némi keserüséggel beszélt róla s

kárhoztatá az ifjút, ki oly könnyelműen és illetlenül vetett véget ez ismeretségnek, mely — mint Alpáry mondá — »csak a legnagyobb állhatatlanságtól« telhetik.

E szavak Johannának kétszeresen rosszul estek. Atyja csak egy emberben csalódott; neki eszményképe foszlott szét s lett semmivé benne. Más véleményt alkotott róla mint eddig, de szivéből nem tudta őt kitörölni.

Hidegen óhajtott rá gondolni, de emléke mindig fájdalmat okozott neki. Néha, bármint akarta, nem tudott reá neheztelni. Hátha irt is, de levele eltévedt; hátha nem jöhetett, gondolá gyakran s jól esett neki e mentség, melyet jó szive s tán egy más érzés is — talált föl az ifjú érdekében.

Órákig ült kezére hajtott fejjel s Arthurnak atyjához irt leveleit olvasá. Oly szép szabatossággal voltak azok írva! Annyi férfias komolyság s annyi ész és annyi sziv ömlött rajtok végig, a mennyi utóbbi tettével nem férhetett össze. És mégis úgy volt! Arthur nem tartá meg atyjának adott szavát.

E csalódás, mely atyjának utolsó volt, őt az életben legelőször érte. Ha erre gondolt, szivében fájdalmat, boldogtalanságot és ürességet érzett, melyet nem tölthetett be semmi s melyről meg volt győződve, hogy örökre betöltetlenül marad.

Azért sokszor elhatározta, hogy nem gondol többé reá. Véget vet emlékében a múlt ez egyedüli kellemetlen eseményének s megválnak végkép az arcz-

tól, melyre egykor annyi boldogsággal, annyi melegséggel gondolt.

Gyakran sikerült is ez. Hetekig nem gondolt vagy legalább hitte, hogy nem gondol reá. Ilyenkor aztán egyszerre csak álmába lopta be magát a szép ifjú alak. Nagy lángoló szemeit szemrehányóan függeszté reá s arcza halvány, mosolya fájdalmas volt. Így látta őt Johanna éjjel és nappal ismét egy ideig maga előtt.

Ily álom után Oktavie mindig változást vett rajta észre. A leány derült, nyugodt kifejezésű szemei mélék, ábrándosak valának, vonásain merengés látszott, hangja elfogultabb, mint rendesen s mosolya gyakran erőltetett.

Ilyenkor Oktavie gondolkodott, hogy mi lehet e koronkénti változás oka s azt hívé: Johanna szerelmes s azért búsong, mert szerelme tárgyától meg kellett válnia.

De midőn ismét derült, nyugodt és a szokott hangulatban volt, megváltoztatá e hitét s az egésztest csak a kedélyében fekvő ábrándos komolyságnak tulajdonítá.

E közben a napokegyformán multak, az idő folyt.

Ecsedy — mint tudjuk — Angolországba utazott s elmenetele előtt tudósította erről Oktaviet. Az okról, mely miatt ment, hallgatott. Csak azt írta, hogy Magyarországból megjövén, újra távoznia kell, élő szóval megmondja majd: hova és miért....

Oktaviet kétségbeejték e hosszú utazások s e

rövid levelek. Arthurt ama színházi előadás óta nem látta s többet sem a csinos Scharnhorstnérol, sem pedig az azzal együtt tett utazásról nem tudott.

Ő naponként járt színházba, de a nőt nem látta többé. Már majdnem azt hitte, hogy Arthur újra velök ment valahová, míg Imre által meg nem tudta, hogy azok Bécsben vannak.

Ott voltak s nem is készültek sehova.

Ez némileg megvigasztalá s jól esett neki a tudat, hogyha ő nem, más sem élvezi az ifjú társaságát.

Majd, majd, vigasztalá magát, ha visszajön, akkor rögtön látom. Imre naponként tudakolá Ecsedy szállásán, hogy haza jött-e már.

Végre mintegy két hét múlva azon hirrel tért vissza asszonyához, hogy Ecsedy megérkezett.

Oktavie majdnem felsikoltott örömeiben e szavakra s lehetetlen, hogy a fiú észre ne vette volna ez örömet.

— Nehány sort irok majd s azt holnap reggel Ecsedy urhoz viszed, — mondá neki s aztán elbocsátá őt.

És másnap csakugyan megírta a levelet, átadá azt Imrének azon utasítással, hogy választ hozzon rá.

Farsang levén, ez este igen fényes nyilvános bál volt s ő kérte Arthurt, hogy jelenjen meg ott, mert találkozni szeretne vele oly hosszú távollét után. A levélen sem cím, sem aláírás nem volt. Imre egy idő múlva visszajött s tudatá, hogy Ecsedyt nem találta honn s miután inasa mondá, hogy csak négy óra

felé jön haza, visszahozta a levelet s majd négykor viszi el ismét. E szerint bár Oktavie nem kapott választ, de meg volt győződve, hogy Arthur ott leend. Nagy örömmel és boldogsággal tekintett az est elé, mely őt Arthurral oly hosszú idő után újra összehozza.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

VI.

A z e s t.

Sötétes lett s a Heinburg-palotában meggyújtották a lámpákat. Oktavie öltöző-szobájában sürgött-forgott a komorna, utasítást adva a két szobaleánynak, kik a szobát öltözködéshez rendezték el.

Heinburgné a szalonban ült Johannával s szokatlan izgatott volt.

Fejét koronként hevesen fordítá az ajtó felé, de nem jött senki s ő rossz kedvvel folytatá a beszélgetést.

Hét óra mult s Imre még nem tért vissza. Oktavie meg nem foghatá, mi történt. E bizonytalanság nem jót sejtetett vele.

— Hét óra mult, — mondá az órára nézve Johanna, — ideje volna Oktavie öltözködnöd.

— Nem, nem, még egy félóráig legalább — viszonzá élénk kézmozdulattal a nő.

Johanna csodálkozva nézett reá.

Mi lelhetete? gondolá magában. Ma egész nap oly jó kedve volt?

A félóra elmult, Imre nem jött.

— Csakugyan ideje, hogy menjek! — szólt fölállva a nő, s menet közben egész teste reszketett.

Johanna követte őt.

Öltöző-asztalhoz ült. A komorna szétbontá gazdag haját s az tömött fürtökben omlott a fehér himzett fésülködő köpenyen alá. Arcza lázasan égett, szemében sötét nyugtalanság tükrözé magát s Johanna, mitsem gyanítva a belső harcokról, gyönyörködve tekintte a szép nőre, kinek arczát a pirosság s az izgatottság oly csábitóvá tette.

A komorna ügyes kézzel vonta végig néhányszor a fésüt asszonya fürtein, midőn a boudoire felőli ajtón halk kopogás volt észrevehető.

— Ki az? — kérdé izgatottan ugorva föl Oktavie s hangja reményt és örömet fejezett ki.

Johanna az ajtóhoz sietett.

Heinburg állt ott. Arcza feltünő halvány volt s egészen más kifejezésü, mint rendesen. Nem közönyös, de nem is izgatott. Valami az erőltetett derűtlenség s a fásult nyugalom között.

— Oktavieval szeretnék néhány szót szólni, — mondá udvariasan Johannának s tán félve, hogy szavai a leány iránt igen komorak és szárazak, egyszersmind mosolyogni próbált, ez azonban igen rosszul sikerült.

— Férjed kíván beszélni veled, — szólt Johanna visszatérve s észrevette, hogy a nő egész testében megrázkódott.

— Férjem, -- szólt halkán s eltűnt arczáról az égő pirosság. — Mit kíván? tevé izgatottan hozzá.

— Nem tudom. A boudoirban vár reád...

Oktavie habozott, azután egy pillanat alatt összeszedve magát, arczára nyugodtságot, szemeibe majdnem derült kifejezést erőszakolva, megindult az ajtó felé.

Johannának mind ez, mind az összerázkódás föltűnt s aggódva nézett utána, míg eltűnt az ajtón, azt szorosán becsukva maga után.

A boudoirban a bankár állt, levéllel kezében.

— Kinek szólt e levél? — kérdé, nejéhez közeledve, s szemeiben durva, kemény kifejezés volt látható, bár küzdött s nyugodtnak kívánt látszani.

— E levél? — kérdé nyugodt hangon Oktavie s kezébe vevén, megismeré Arthúrnak írott saját levelét. — Hogy jutott ez az ön kezei közé?

— Az mindegy. A véletlen vagy az igazság által. Tudni akarom, kinek szólt e levél.

— Azt nem fogja megtudni, — viszonzá hidegen a nő.

— És ha kívánom, követelem, sőt parancsolom? — kérdé fenyegető hangon a bankár.

— Akkor sem. Ön nekem nem parancsol. Neje vagyok és nem rabszolgánője.

— Oktavie! — mondá haragtól reszkető hangon Heinburg, -- én a mai napon rettentő csalódáson mentem keresztül. Én azt hittem, szeret engem s annyi szabadságot adtam önnek tetteiben, a meny-

nyit egy erényes nőnek szoktak adni. S ön engem megcsalt, rászédett.

Oktavie halványan, de változatlan arczczal hallgatá e szavakat.

— Ön mást szeret, nemcsak, — mással ismeretségben, tán viszonyban áll. Ön magát és nevemet beszennyezé. Ön egy becsstelen asszony!

Szünet állt be. Oktavie nem válaszolt.

— Szóljon! — kiálta majdnem dühösen a bankár s lábával toppantott.

— Nincs mit mondanom.

— Ön tehát nem tagadja tettét. Érdemesnek sem tartja magát védeni. Nincs mi megindítsa szivét, sem saját szégyene, sem az én fájdalmam?

— Az ön fájdalma? — kérdé keserü mosollyal a nő. Önnek nem okoz ez fájdalmat s csak hiúsága van sértve általa. Ön elmondá, mit akart s nekem kérdéseire nincs mit válaszolnom; azonban engedje, hogy egy kérdést intézzek én is önhöz. Szeretett-e ön valaha?

Heinburg bámulva nézett reá.

— Mi czélból e kérdés?

— Szeretném tudni, miután tiz évi házasságunk óta soha sem tudtam ezt; soha sem vettem észre. Ifjú, alig tizennyolcz éves valék, midőn nőül vett. Meleg szivvel, heves érzelmekkel birva, hasonló szivet keresék, mely megértse az enyém dobogását, mely szeretve közeledik az enyém felé. — Mit nyertem? Hideg, érzéketlen keblet, melynek minden részét a hiu-

ság, a nagyravágyás tölté be s más érzésnek nem maradt helye. Éveken át szerencsétlen valék, sirtam, arczom halvány, hervadt lett, tekintetem panaszos — ön ezt soha sem vette észre. Ön jókedvű, vidám, elégedett volt, mert üzlete jól ment, ügyei rendben voltak s mi kellett önnek egyéb. Igy tartott ez hónapokon át, éveken keresztül, a nélkül, hogy csak egyszer is eszébe jutott volna, hogy nejjének szive van s e szivnek táplálék, vizsonzerelem, vagy legalább melegség és gyöngédség kellene. Igaz, ön megadott nekem mindent. Pompásan lakom, diszes ruhákban járok, cselédségem fényes, fogatomat megbámulja a nép s mi kell több annál, hogy valaki szerencsés legyen? gondolta ön. Csalódik. Zárja a madarat fényes kalitkába, kössön nyakára diszes szalagot, rakja elébe a legizletesb falatokat és hagyja egyedül, társ nélkül őt s meg fogja, látni, hogy e madár, mely vigan, bájosan énekelt a szabadban, bánatosan hajtja le fejét, néma lesz, ajkait nem nyitja dalra s egy napon a kalitka fenekén halva fogja találni. Ez a természet, az ifjúság; de ön ezt nem hiszi, mert ily sükséget, ily vágyat nem érzett soha....

Heinburg némán, komoran hallgatott s szemét a szőnyegre szögezve tartá.

— Ne higye azt — folytatá ismét lángoló arczal a nő, — hogy itt egyedül ön a vesztes, ön a csalatott fél. Én is az vagyok s az én csalódásom nem e percnyi, nem mai vagy tegnapi, hanem tiz év óta

tart s miatta ifjúságom, éltem szebb és jobb része veszve van. Mit ígért nekem házasságunk előtt? Vagytonról nem szólt, nem is kérdeztem, de szeretetet, szívet ígért. Nem kívántam én lángoló szerelmet, forró szenvedélyt; ön negyvennyolcz éves volt ekkor s ily korban a szív még szerethet, de a szenvedélyek ideje már lejárt. Huszonöt évvel voltam ifjabb, és esküszöm önnek, hogy jó, hű neje kívántam lenni; szivem vágyait a szerelem után leküzdeni és viszonzni kívántam az ön szeretetét, bizalmát, melyet ön nekem adni ígért. De nem úgy történt. Ön hideg üzlet-ember volt mindig s az is maradt. A bankárnak csak saját maga iránt van bizalma; másokat érdeke szerint használ föl s csak annyit mutat érzelmei, viszonyai és körülményeiből, a mennyi szükség s a mennyi hasznára válik. Ön ilyen maradt mint férj is s bár egy fődél alatt, de külön válva élünk..., És most, — folytatá Oktavie sebes lélekzettel véve s keble lázasan pihegett, — szóljon, feleljen: nem így volt-e mindez tiz év óta? Nézzen meg! Hol vannak arczom rózsái, hol a friseség, a mosoly, melyet e házba hoztam? Ki adja ezt nekem vissza valaha? Nyugodjék meg e levél fölött! Nekem nincsen viszonyom senkivel s az én szivem — úgy látszik — az égtől arra van kárhoztatva, hogy viszonzást az életben soha se nyerjen, — végzé keserűen s a fölindulás és heves beszéd-től kimerülve, egy közeli támlányba rogyott.

— Szavát adja nekem Oktavie, — kérdé a ban-

kár, élénken emelve föl fejét s látszott rajta, hogy e tárgyat mielőbb bevégezni óhajtja.

— Szavamat adom.

— Mi célból volt hát írva e levél?

— Mondtam már első kérdésekor — hogy e kérdésére nem felelek.

— Oktávie! inté erős hangnyomattal a bankár, megtiltom önnek, hogy e házhoz Ecsedy Arthur belépjen többé, hogy vele bármely összeköttetésben álljon. Imrét pedig szolgálatából rögtön elbocsássa! Azt kívánom.

— Azt nem fogom tenni. Imrét én neveltem, a világba nem fogom kilökni.

— Meg fog történni. E fiú nem gyermek s más helyet talál. Ha pedig ott is így viseli magát, megérdemli, hogy onnét is kilökjék.

Oktávie arczát sötét harag pirossága önté el s ajka reszketett.

— És most, — mondá Heinburg, a levelet széttépve és a kandallóba vetve, — folytassa öltözékét, nehogy elkéssünk a bálból.

Oktávie elhagyta helyét, férjére egyetlen pillantást sem vetett s az ajtó felé haladt.

— Törölje meg szemeit. Szedje rendbe vonásait, nehogy Johanna és a többiek észrevegyenek valamit, — szólt figyelmeztető hideg hangon a bankár s Oktávie az egyik, ő a másik ajtón tűnt el.

Visszatérve az öltöző-szobába, Johannát nem találta ott.

Annyira el volt foglalva a múlt perczeivel, hogy ez föl sem tűnt neki s az ott levőktől nem is kérdezé.

Johanna pedig a bankárné távozása után, gyanítva a házasfelek kedélyállapotából, hogy valami kellemetlenség van köztök készülöben: szobájába vonúlt s szorongó érzéssel ült az ablakhoz és nézett ki a téres piacra, hol számtalan kocsi robogott, sok ember járt föl és alá s minden lámpa már meggyujtva világított a járó-kelőkre s a boltok kirakataira. Kevés ideig ült így mélézva a homályos szobában, midőn az előszobába vezető ajtó halkán megnyilt s egy fej tekintett be. Halk hangon e szavakat hallá Johanna:

— Szabad belépni nagyságos bárónő, csak néhány szóra?

— Imre, — szólt Johanna fölemelkedve székről s kissé meglepetve közeledve feléje.

— Igen is, én vagyok. A nagyságos úr kitalított a házból s a szobákban nem merem magam mutatni. Azért nagyságodat kérem, legyen kegyes átadni úrnőmnek e levelet. S egyszersmind megmondani neki, hogy a levél más kézbe került s így szóval végzém el üzenetét.

— Jól van, — mondá, e szavakon kissé megütközve Johanna, -- meg fogom ezt mondani s a levelet átadom.

A fiú átadva a levelet, távozott.

Johanna gondolkodva ült vissza helyére s kezében tartá a kisdéd papírt, melynek betüit a sötétségben nem láthatá.

Ha tudta volna, kitől van az! Ha csak fogalma is leende arról, ki kezei alatt pihent kevés idő előtt ez a levél, szive sebesebben dobogott volna!

Azonban így csak nyugtalanságot érzett. Értelmetlen dolgok történtek körülötte; Imre szavai, kiről tudta, hogy gyermeksege óta a háznál van s most Heinburg kitiltá őt a szobákból, tán a házból — különös eseményt sejtetett. Az eltévedt levél, a szóval átadott üzenet, a titkos mód, melylyel a választ Imre kezébe adta, mind mind új és feltűnő dolgok valának Johanna előtt.

Egy idei gondolkozás után fölkelt helyéről, zsebébe rejté a levelet s Oktávie szobáiba távozott.

A nő, ekkor már kész fejéssel, öltözéshez fogott. Két szobaleány foglalatoskodott körülötte s Johanna nem juthatott magánosan hozzá. Várni kellett, míg készen volt s midőn már báli köpenyét akarta magára venni, a leány halkán mondá:

— E levelet Imre hozta, hogy adjam át neked.

— Levelet? — kérdé bámulva Oktávie.

— Igen, íme, itt van!

Oktávie habozva vette el a nyujtott levelet s figyelmesen tekintett a leányra, és látta annak arczán a zavart:

— Isten veled, — szólt, közönyösen téve el a

levelet, de Johanna észrevette, mily derültté, mily vidámmá lett a levél miatt s ez még inkább föltünt neki.

A nő eltávozott, ő pedig visszaért szobájába s olvasni kezdett.

Azonban különös nyugtalanságot érzett. Meg nem foghatá, mi bántja őt; semmi bizonyost nem tudott, de sokat sejtett

Tapasztalatlan volt, de tizennyolcz éves. Fogalommal bírt a női erényről, hűség és bizalomról s most mindezen eszmék előtolultak agyában, oly mértékben, hogy olvasni nem volt képes.

Az órára nézett. Későn volt. A komorna rég behozta theáját, de ő érintetlenül hagyva, lefeküdni készült.

Bezárta ajtóit s hálósobájába vonulva, vetkezni kezdett.

Kibontá haját, mely hosszan omlott le s befödé deli termetét. A fehér battist éji öltöny szabadon tünteté ki alkatának gyönyörű formáit s oly szép volt, mint egy álmkép.

A tükör előtt állt, koronként beletekintett fésülködés közben, de ő neki nem tünt föl a reá tekintő alak nagy szépsége. Rég idő óta ismeré azt s gondolatai más tárgyakon kalandoztak, más eszmék foglalkoztaták.

Végre elkészült, eloltá a gyertyákat, ágyában összevonta a kárpitokat s aludni készült.

Sokáig nem tudott. Nehéz sejtelem nyomta szívét, érthetetlen, de nyugtalanító.

Hátha még azt tudta volna, kitől jött ama levél s mit tartalmaztak sorai?

Sokat nem tud az ember s tán jobb is az ugy.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

V.

Remény és sejtelem.

Néhány hét telt el a föntebb leirt események után.

A farsangnak vége volt s beállt a bőjt, hol a vigalmak bár szűkebb térre szorítvák, de tán ép azért gyakoriabbak és vigabbak szoktak lenni.

A Heinburg-ház is megnyitá termeit, melyekben hetenként kétszer tánczestélyre gyűltek össze az ismerősök.

E vigalmak minden évben a főváros legfényesb estélyei közé tartoztak, melyekről nemcsak egy szűk kör, hanem minden vagyonosb ember beszélt és tudott valamit s minden mulatni vágyó érdekekkel kérdezősködött rólok.

A társaság, mely itt összegyűlt, igen különböző volt. A nők többnyire mind azon osztályhoz tartoztak, melyhez Oktávie; a férfi-társaság tagjai által képviselve volt a legmagasb arisztokrácia — ez ugyan a legkevésbbé, — a művész-világ, a bankárság és katonatiszt is volt néhány. A társaság ép úgy, mint a kiállítás, rendesen igen diszes és fényes volt.

Oktávie ügyes tapintattal választá ki ismerősei közül a legszebb, legérdekeseb nőket és leányokat, kik egyszersmind gazdagok lévén, fényesen öltöztek, s ritkán lehetett egy helyen annyi szép, annyi díszes hölgyet együtt látni.

Ily női kör igen nagy vonzerővel szokott birni a férfiakra nézve. S Heinburg alig győzé a sok látogatót fogadni, kik mind meghívásra vártak s örültek a »szép bankárné« estélyeiben résztvehetni.

S nem egy viszony, nem egy házasság fejlődött itt télen át, a bőjtön keresztül. A leányok szépek, miveltek és gazdagok lévén, nem volt nehéz a férfiaknak választani.

Mint mondtuk, ez évben is megnyiltak a bankárné termei s mint minden évben, ugy most is fényesek, vigak és keresettek voltak, habár a háziak koránt sem mulattak oly jól, oly őszintén, mint más esztendőkbén. Azonban mindketten sokkal jobb neveléssel birtak, semhogy ezt valaki észrevehette volna rajtuk.

Miért nyitották meg hát házukat s mért fogadtak vendégeket, ha ez nekik élvezetet nem adott? — kérddhetnék némelyek.

A bankár állása oly nyilvános, hogy annak legcsekélyebb, mondjuk legháziasb vagy legbensőbb családi tette jó vagy rossz hatással van a közvéleményre, e könnyen le s fölszálló higanyra.

Heinburg évek és évek óta fényesen élt; mint mondtuk, bálokat adott s ezt nemcsak a tánczolni

vágyók, fiatal nők és férfiak tudták, hanem az egész bankárvilág; s ezt egy évben félbehagyni, sok találgatásra s nem igen kedvező találgatásokra adott volna okot. Mondjuk ki őszintén, neki e fényes háztartás, pompás multságok, hitelének egy részét tették.

A bankár, bármily gazdag is, ha szegényen házasodik, ez hitelének árt némileg; ha ellenkezőleg gazdag nőt vesz, hitelét mindig emeli általa.

Heinburg dolgai igen jó rendben voltak ez évben is. Neje épen oly szép, mint tavaly s csupán egy évvel korosabb s így semmi értelme sem leendett, ha ez évben megváltoztatja életmódját, melyet annyi éven át folytatott. Azt, hogy a házasok között mi történt, hogy a nő szívében mily epedés és fájdalom van eltemetve s a férj mily mélyen sértve érzi magát tekintélyében — erről a világ mitsem tudott!

Johanna e vigalmakban soha sem jelent meg, sőt Oktávie, ígéretéhez híven, nem is említé őt soha senki előtt. Ismerősei közül egyetlen egy sem tudta, hogy házánál egy idegen leány is létezik.

Ecsedy Arthur sem volt többé e tánczestélyek vendége. S midőn a szép bankárné olykor táncz közben hosszú pilláit tündöklő szemeire félig lebo csátá, nem tudták, nem egy könyvet rejtenek-e azok ő utána, ki e társaságból ki volt zárva. . .

A férj mindenesetre gyanítá ezt. Ő tán házaságuk első napjában sem kísérte nejét oly figyelemmel, mint ez estélyek alatt. Látszott rajta, hogy ama nap óta, melyen nejével a bál estéjén egy kellemetlen

dolog fölött vitatkoztak, sem megnyugtatta nincs, sem pedig bizonyosságot nem szerezhetett.

Neje arczát és modorát folytonosan fürkészsze kíséré s annak viseletéből akarta megtudni azt a titkot, melyet csak gyanított s melynek fölvilágosítását akkor Oktávie megtagadta tőle.

Eszerint sem feledni, sem megbocsátani nem lehetett neki s hogy ezt tehesse, előbb tudnia kellett mindent, mit tudni akart.

Oktávie azonnal észrevette férje igyekezetét, a figyelmet és fürkészsét, melylyel viseletét kíséri s nagyobb mester és művésznő lett a tettetésben, mint valaha. Arcza márvány volt, melyen sem bánat, sem öröm nem vehető észre, szemei pedig sötét gránát, melynek fényessége és sötétségében elveszett a köny. A bankár minden fürkészsése hasztalannak látszott.

Azon nap óta a házaspár modora alig változott egymás iránt, és senki sem vette volna észre, hogy köztök valami történt.

Hideg, zárkózott volt mind a kettő egymás iránt, mint azelőtt s mint mindig összekelésük óta. Csak az volt a különbség, hogy a bankárnak ez eddig soha sem tünt föl, sőt mondhatni soha észre sem vette s nem gyanítá, hogy annak házások között másként kellene lenni; most pedig folytonos izgatottságban tartá őt e viszony, melyben Oktávieval állt s bántá e nő hidegsége és magábavonultsága, ha ő jelen volt.

Gyakran szó nélkül ültek volna az ebéd és reggelinél, ha Johanna nincs velök, kinek részint jelen-

léte korlátozá őket, részint beszélgetése, mely által föntartá a társalgást. Ezek kellemetlen napok voltak.

Imre eltávozott a háztól, de mint a cselédség beszélte, nem volt szolgálatban, hanem magánosan lakott a városban s mint gyaníták, asszonya kegyeiből él.

Az, hogy miért hagyta el a házat, és pedig mért oly rögtön, vagy hogy miért él jelenleg szolgálat és foglalkozás nélkül, talány volt a háziakra nézve is. Johanna maga is nem egyszer gondolt csodálkozással e dologra, melyről mások sem tudtak sokat, de ő előtte kétszeres talány maradt. Sajnálta Imrét, mert jó, becsületes fiúnak tartá s tudta róla, hogy gyermeksege óta e háznál nőtt fel s azt is, mily kedvencze volt Oktávienak. Nem egyszer vette észre, mennyire hiányzik a háznál ez ügyes, eszes és élénk fiu, ki nélkül ezelőtt nem történhetett semmi. Mig itt lakott, nem volt látható semmi rendetlenség. Megelőzte ő még a bekövetkezhető kellemetlenségeket vagy rendetlenséget is; míg most, távolléte óta, igen sok dolog nem úgy ment, mint azelőtt s nem egyszer maguk a cselédek is sopánkodva emlegeték, noha azelőtt mindnyájan ellenségei voltak — látva előnyét ura és asszonyánál valamennyiök fölött.

Mind hiába, Imre nem jött vissza. Heinburg és Oktávie egymás jelenlétében soha ki nem ejték az ő nevét s nem volt remény visszatérésére nézve.

Johanna tudta azt, hogy Imre nem Oktávie akaratából ment el s az egyedül Heinburg elbocsátása

folytán történt. A fiú az utolsó este Johannának maga is mondá, hogy a bankár tiltá ki őt a szobákból s hogy Oktávieval találkozni nem mer.

Azt is gyanítá a leány, hogy e rögtöni elbocsátás ama levél miatt történt, melyet azután ő adott át Oktávienak.

Kitől jöhetett e levél? Mit foglalhatott magában? Mi titka lehet a nőnek férje előtt?

Ezek mind oly kérdések valának, melyek Johanna elméjében fölmerültek ugyan, de melyekre választ nem talált.

Járatlansága nagyobb, lelke, szive ártatlanabb volt, mintsem erre felelni képes lett volna. Oktáviet pedig soha sem kérdezé. Őrizkedett e nőnek, kiről hitte, hogy szerencsétlen, kellemetlen perczeket okozni.

Egy napon újra az a rendes nap következett be, melyen Heinburgéknál estély volt.

Oktávie már korán reggel fölkel s arcza a reggelinél nem volt oly nyugodt, mint rendesen. Johanna észrevette ezt. Tán a bankár figyelmét sem kerülé el amaz erőltetett fesztelenség, mely a nő modorán észrevehetően szokatlan volt s azon élénkebb hang, melyen beszélt és arczán az égő karikák, melyek a rendesen hófehér halvány arczon most belső izgatottságot jeleztek.

A bankár sokáig szemlélte őt a reggeli fölött s arcza gondolkodó lett, homlokán redők támadtak, melyek elmélyedésről tettek tanuságot, melyet e szemlélet szült. Oktávie sem vigabb, sem szomorúbb nem

volt, mint rendesen; de modora más, szokatlanul erőltetett vala. Egy perczre élénk, majd mintha ezt önmaga is észrevenné s igyekeznék a rendes kerékvágásban haladni, megint komoly — szóval nem volt az, mi tegnap és tegnapelőtt s a múlt hetekben.

Az esteli multság hat rá, gondolá Johanna, tán örül, tán kellemetlen neki, de szokatlan kedélyállapotban tartja.

— Titka van, mit rejteni kíván előttem, azért e szokatlan kedélyállapot, — gondolá Heinburg s folytonosan figyelt.

A reggelinek vége lőn.

A bankár odahagyá a termet és saját osztályába távozott.

Johanna és Oktávie a boudoirba vonultak.

— Ah — mondá Oktávie, egy támlányba dőlve s arczán kimerültség látszott, — mily rosszul és mégis mily jól érzem magamat!

A leány kérdőleg nézett reá.

— Te sok regényt olvastál Johanna s bár tapasztalatlan vagy, de tizennyolcz éves. Van-e fogalmad arról, mi a szerelem?

— A szerelem? — kérdé s csodálkozva tekintett Oktáviera. — Azt hiszem, arról tizenöt vagy tizenhat évtől kezdve mindenkinek van fogalma.

— S voltál-e már magad is szerelmes? — kérdé merengve a nő, a nélkül, hogy a leány szavaira ügyelt volna.

— Szerelmes? — kérde Johanna s arcza egy pillanatra olvadékony lett. — Nem, soha, — viszonzá aztán határozott, majdnem hideg hangon.

— Ugy még nem éltél. Nem élet az, mit a szerelem verőfénye nélkül töltünk; sőt kietlen éj, melynek nincs napja, zordon hideg tél, melynek nincs viránya.

A leány komolyan állt előtte s szánakozva függeszté reá szemeit.

— Te, ugy-e, voltál szerelmes egykor? — kérde aztán tőle.

Oktávie megrázkódott s mintegy magához jönni látszott. Ijedten tekintett a leányra, ki részvétellel nézett reá.

— Igen, mondá halkán, majdnem suttogva, szerettem egykor. Régen, alig tudom idejét, de emlékezem, hogy nagyon boldog valék.

— És nem szerettedél viszont — hogy nem annak vagy neje, a kit szerettedél? Vagy meghalt? Akkor nem kellett volna többé férjhez menned!..

— Nem, nem halt meg, sőt nem is élt. Eszménykép volt az egész, ábránd, melyet az élet vajmi ritkán valósít.

— Eszményképet szerettedél, mely nem élt, melyet csak magad alkotál? — kérde csodálkozva a leány.

— Igen, viszonzá mosolyogva a nő, — eszményképet. Kinek nem volt egykor eszményképe, melyet éveken keresztül imádott s keresett az emberek kö-

zött, de nem találta föl. S csak midőn egyedül volt, midőn magányos szobájában ábrándjaiba merülve ült, jött el hozzá ez alak s ő boldognak érzé magát. Nincs-e neked is ily ábrándképed, midőn egyedül ülsz s végig gondolsz multad eseményein s önkénytelen eszedbe jut a jövő, bájos mosolygó képekkel: nem jön-e feléd annak virágos utain egy alak, kinek közeledtére szived sebesebben dobog s kebled vágyva emelkedik? Szólj, nemde te is ismersz ily eszményképet?

A hang, a szavak oly élénkek, oly szenvedélyesek valának e beszéd alatt s Oktávie arcza lángolt, és keble oly élénken hullámozott, hogy mindez Johannára nem téveszté el hatását.

Percz alatt megjelent neki Árthur, a kevésbé ismert, de örökké maga elé képzelt érdekes fiatal férfi. Ragyogva a szellemi szépség s a testi erő bájaiban, melyeket a leány ábrándjai, élénk képzelő tehetsége még tündöklőbb, még kápráztatóbb színekben festett.

Szemeit lesüté, sebes lélekzetét elfojtani igyekezett, de arczáról nem űzhette el a fölszálló pírt. Oktávie mosolyogva nézett reá.

— Látod, látod, — mondá kezét megfogva hogy te sem élsz ábrándok nélkül. Miért is? Tizennyolcz éves vagy, előtted egy egész élet áll, tele remény, tele kecsegtetéssel. Adja Isten, hogy ne csalódjál soha.

Kis ideig csend állott be, mindketten mély gondolatokba merültek.

— Az idő későre jár, két óra lesz. Mit gondolsz Johanna, hogy töltsük a napot? — kérde Oktávie odahagyva helyét s más fordulatot akarva adni a társalgásnak.

— Ily időtájban ki szoktál kocsizni. . .

— Igaz, de ma nincs kedvem. Jer velem te is, beszélgetve hamarabb telik az idő s én gyakran unom magam a kocsiban.

— Tudod, hogy sehova sem megyek.

— Gyászodnak fél éve múlt s a kocsiban ülés valóban nem oly mulatság, mely a gyászszal össze ne férne.

— Az igaz, hanem én a szoros elvonultságot egyedül azért tettem, mert nem akarnám ittléteimet senkivel tudatni s ha veled kocsizni látnak, okvetetlen kérdezni fogják kiléteimet.

— Oly fejes vagy Johanna, mondhatnám tulságos pontos föltételeidben. Soha sem láttam fiatal leányt, ki oly kevés vágyat érezne a szórakozásokra s ki oly mélyen tudna gyászolni, mint te.

A leány elkomolyodott.

— Ez az a csekélység, mit szegény atyámnak még tehetek — mondá elfogult, fátyolozott hangon.

— Tehát nem jössz?

— Meg fogsz bocsátani.

— Nem erőltetek. Azonban neked oly jó izlésed van Johanna, mig távol leszek, határozd meg komornámnak, melyik ruhámat vegyem fel a mai estélyre. — Ma igen szép akarok lenni!

Johanna mosolyogva nézett reá.

— Ha az ellenkezőt akarnád, azt minden-
esetre bajosabb volna elérni!

Oktávie arczán észrevehető öröm látszott.

— Ez az első bók, melyet tőled hallék, s hidd
el, oly jól esik az, mint még az életben soha sen-
kitől, mert tudom, hogy neked szivedből jön e
dicséret.

— Arról meg lehetsz győződve, — viszonzá-
elpirulva Johanna, — különben nem mondanám.

Mindketten a mellékszobába távoztak.

Oktávie átöltözött s ez alatt befogni parancsolt.
A kocsi rövid idő múlva előállt.

A nő az egész idő alatt megtartá vidám, derült
kedvét s arczán mosoly, szemeiben élénkség tün-
döklött, midőn elhagyta a szobát s Johannával
kezet fogott.

— Ma ritka jó kedvben van asszonyunk! —
mondá majdnem csodálkozva a komorna Johanná-
nak, ki helyeslőleg bólintva fejével, szobáiba távozott.

VI.

Egy ifjú elvei.

Ugyanaz nap délutánján haladt föl Ecsedy Arthur a »Károly herczeg« vendéglő lépcsőjén, és Scharnhorsték előszobájába lépett, hol az inas föltárá előtte a belső szobákba vezető ajtót.

Az ifjú harcza utolsó találkozásunk óta sok részben megváltozott s bár, mint az olvasó emlékezni fog, vonásai akkor is komolyak és szomorúak voltak, jelenleg azonban határozott komolyság és bánat látszott egész külsején.

Midőn a társalgó terembe lépett, hol — a kapitányt és nejét a kandalló tüzénél találta, mely a még mindig szeles és hűvös böjti napokban igen kellemes meleget árasztott — arczán alig látszott valamely változás s egy futó mosoly volt az, melylyel a háziakat köszönté, de a mely egy percz alatt ismét eltűnt.

— Még mindig semmi jobb hír vagy fölvilágosítás? — kérdé, helyét elhagyva s vendégével kezét szorítva a kapitány.

— Nem is tudakozódtam újabban — viszonzá Arthur erőltetett, közönyös hangon, mialatt egy tám-

lányban, melyet Scharnhorst a kandallóhoz gördített, helyet foglalt.

— Tehát fölhagytál a kutatással?

— Miután látom, hogy egy ideig minden fáradás hasztalan. Mint tudod, Manchesterben a bankár, kinél Alpáry alkalmazásban volt, családjával együtt hosszabb időre Skócziába utazott s rajta kívül senki sem tud felvilágosítást adni a leányról. Csak annyit mondának a háznál, hol lakott, hogy néhány nap múlva Alpáry temetése után egy középkorú férfival elutazott; de hova, merre: azt senki sem tudja. A bankár levelemre még nem válaszolt, melyet Skócziába intéztem, hogy is, miután ügyeim végett lehetetlen vala Bécset oly sok időre elhagynom.

— Szegény Arthur, — mondá részvéttel Hermin, — önnek e dolog sok bajt okoz.

Az ifjú mosolyogni próbált.

— Önmagam vagyok tán leginkább oka e bajoknak s így megérdemlem, ha könnyelműségem büntetését éreznem kell.

— Ön igaztalan maga iránt. Hiszen számtalanszor említé, hogy lehetetlen volt Alpárynak adott ígéretét beváltani, miután súlyos beteg lett és sokáig eszméletén kívül volt.

— Az igaz! Csakhogy ez már az év vége felé történt s majdnem egy egész év folyt le a nélkül, hogy fölkerestem volna őket.

— És miért nem tevé azt, holott a leány érdeklé s atyját oly nagyra becsülte.

— A legnevetségesb képzelődésből, melyet elég ügyetlenül állhatatoságnak nevezék. Egy ismert francia bölcshatározottság mondja: »nincs oly erény és tulajdonság, mely a tulság által nevetségessé ne válnék.« Ez tökéletesen igaz és rajtam is beteljesült. Majdnem gyermekkoromban határozám el, hogy soha sem nőülök s midőn észrehevém, hogy Johanna látása veszélyes reám nézve, gyáván megfutottam e veszély elől s nem mertem szembenézni vele, hogy erő és határozottság által legyőzzem azt. Mint mondom, félve huzódtam vissza s végre is mit nyertem vele? Véget veték-e a keblemben támadt s megerősödött érdekek azzal, hogy nem láttam őt? Kialudt-e szivemből az iránta égő vonzalom? Vagy csak enyhült, fogyott-e az egy csekély részben az idő s távollét által? Oly kérdések, melyekre igennel semmi esetre sem felelhetek.

Scharnhorst és neje hallgatva néztek Arthur izgatott és halavány arczára, mely egészen búskomoly lett e szavak alatt.

— Beszéljünk másról, — mondá most hirtelen Ecsedy, mintha véget akarna vetni gondolatainak. — Mennek ma önök színházba?

— Nem, itthon töltjük az estét, néhányan theára jönnek hozzánk s reméljük, ön is itt marad.

— Ha nem untatja önöket roszkedvü arczom s megengedik, hogy a társalgásban inkább csak mint jámbor hallgató vegyek részt. . . .

— Nem úgy tekintünk téged mint idegent, —

mondá a kapitány, melegen nyujtva neki kezét. — Rosz kedved nincs terhünkre, habár óhajtanánk azt mielőbb elosztatni.

— Talán el fog oszlani, — viszonzá az ifjú sokkal komorabb hangon, semmint a kapitány és neje elhihették volna, hogy azt hiszi és reméli is, s nem csak pusztán mondja.

— Tegnap kerestelek, még pedig kétszer, de nem voltál honn, — mondá a kapitány.

— Igen sajnálom. De majdnem az egész napot távol töltém hazuról. Ezer kellemetlenségem van s alig várom, hogy elhagyhassam e várost, melyből azonban alkalmasint csak veletek egyszerre távozom.

— Miért nem jár társaságokba, hogy ideje jobban és sebesebben teljék. Mint mondá, volnának ismerősei, csak föl kellene őket keresni. Miért nem teszi? Talán szórakozhatnék?

— Higyje el, terhemre volna. Nehány férfi ismerősöm fölkeresém s gyakran majdnem megbántam már ezt is. Oly terhemre voltak üres fecsegéseikkel, melyek engem jelenleg annál kevésbbé érdekelhetnek, mert nem élek velök. Nem járok a nagy világba, nem veszek részt mulatságaikban, keveset törődöm a divatos szépségekkel, kik a farsang folytán előtérbe léptek, szóval egészen más úton haladok, mint ők, és semmi sem köt társaságukhoz, mely összetartana bennünket.

— S mi szándéka önnek, ha Bécset elhagyja?
— kérde Hermin.

— Egy időre haza megyek. Birtokaim egy kis részét visszaveszem bérlőimtől s gazdálkodni fogok.

— Ez nehezen fog jól menni, — mondá mosolyogva Hermin.

— Ki tudja? Végre is tétlenül nem élhetek. Minden embernek kell valamit tenni s meghálálni azt, hogy él. Némely ember soha sem találja meg azt a tét, melyre rendelve van s azon szerepkört, melyhez hivatása volna s így nincs egyéb, mint tenni azt, mi épen elébe akad s munkálni ott, hol lehet és hol arra előtte tér nyílik. Nekem egyedüli teendőm jelenleg a gazdálkodás s majd otthon, egyedül, magamba vonulva élem le napjaimat, míg tán egykor nyilvánosabb térre is léphetek.

— Házasodni s a falusi magányt enyhíteni hát csakugyan nincs szándéka?

— Nincs. Általában a házasságra nézve igen nevetségesnek találom: ha az valakinek föltett szándoka s éveken keresztül úgy készül ahhoz, mint valamely kikerülhetetlen rossz, vagy bekövetkezendő jóhoz készülni szoktunk. Szerintem véletlennek kell azt előidézni, hogy házasságra határozzuk magunkat s nem elv, hanem szív vezessen a nőhöz, kit magunkhoz kötni akarunk. Én nem szándékoztam házasodni soha, de nem mondtam azt: hogy nem lehetne körülmény, melyben erre el határoznám magam. Sőt azt állítám mindig és most is: hogy az élet legvalószínűbb czélja a házasság — ha az olyan, a milyennek lennie kell. És ha én egy oly nőt találnék, ki óhajtá-

somnak megfelel s ki szeretne engem, valamint én is őt: ugy egy perczig sem haboznám azonnal meg-nősülni.

— Azt hiszem, az ön boldogságának legnagyobb akadálya az, hogy a nők irányában túlkövetelő. Anynyit kíván tőlük, a mennyi gyarló földi lényben föl nem található.

— Legyen meggyőződve, hogy nem vagyok az, — viszonzá élénken Arthur. — Igényeim a legszerényebbek. Én a nőtől csupán azt kívánom, hogy valóban nő legyen.

— Azonban mily számtalan tulajdonság foglaltatik önnél ez egyetlen szóban. Tán oly tökélyesség, minőt földi lényben hiába keresünk.

— Csalódik, ha ezt hiszi. S hogy ne véljen oly követelőnek, elmondom, mit kívánok én egy nőtől. Mindenekelőtt legyen nő, azaz legyen annyi szive s szívében annyi érzés, a mennyivel minden valódi nőnek birnia kellene. Az ész foglaljon nála második helyet, szeressen előbb, azután ítéljen; ott, hol itélnie kellene az észnek, szólaljon föl keblében a sziv, és enyhítse mindig ítéletét. A nő, ki csak külső szépséggel bir, hasonló az illattalan virághoz s azért én még azt sem kívánom, hogy igen szép legyen, de legyen vonzó, szelid és kellemes külsejü. Szemeiben tiszta önérzet, ajkain nyájas mosoly, hangjában érzés, modorán szelidség, szeretet, szavaiban kimélet mások hibái, ítéletében elnézés minden földi gyengeség iránt — s ime, előttünk áll a nő, ki nekem eszményképem

s melyet a valóságban épen azért oly nehéz föltalálni, mert igen kevés tulajdonsággal kell birnia; csupán szivvel, sok szivvel, de a mi bájos hölgyeink minden egyébből elég sokat nyujtanak, csupán csak ebből keveset.

A kapitány és neje komolyan néztek a beszélő arczára, ki izgatott hangon s tulságos élénkséggel mondá el szavait.

— Higyjék el, — folytatá kis szünet után, — oly jól esik nekem önökhöz jönni s látnom, mily boldogok. Mindkét nővéremet szeretem s mégis alig megyek hozzájuk, miután rossz, vagy inkább szerencsétlen házasságban élnek. Pedig nem oly házasságok ezek, minőt a világ rossz házasságnak szokott nevezni; sőt egészen olyan, minőnek egy divatszerinti házasságnak lenni kell. Férj és nő nem szereti egymást, tehát jól kijönnek, mert nem törődnek egymás tetteivel. A férj örökösen házon-kivül van s nővérem, bár egyedül sokat únja magát, de nem várja, nem óhajtja férjét. Örül, ha távol időz, és soha sem aggódik miatta. Soha nem vitatkoznak, udvariasak egymás iránt s csak én, ki évenként egyszer látom szegény nővéremet, veszem észre arczának eltűnt rózsáit, melyre, hogy voltak, talán már maga sem emlékezik. És e tudat nekem borzasztó; kínzóbb mint nekik, miután ők tán megszokták már s észre sem veszik többé.

— S másik testvére sem boldogabb? — kérdé részvéttel Hermin.

— Ép úgy él, mint nénje. Pedig mindketten magok választák férjüket. Esküvőjük előtt azt hívték: mert vőlegényük gazdag, mert jó nevű és jól nevelt emberek, tehát okvetlenül boldogok lesznek velök.

— Tehát nem szerelemből történt egybekelésük?

— Azaz ők azt állíták s tán hitték is akkor, hogy szerelmesek. A kevés szerelmet azonban alig próbálja meg jobban és hűti le hamarább valami, mint a házasság. Tán így jártak az én nővéreim is.

— Ej Ecsedy, — mondá élénken Hermin — ön is boldog leend egykor, mint mi vagyunk, csak hogy nem kell minden leányt egyformán kedély nélkülinek és szivtelennek tekinteni s figyelemre se méltatni. Az igazgyöngyöt is a tenger mélyéről hozzák s mennyi salak közöl kell azt kihalászni. Hitte volna-e azt valaha rólam, hogy jó, hű és szerető feleség leszek. Hiszen ön könnyelmű leánynak tarthatott engem, — mondá nevetve Hermin. — Higyje el, a nő mindig tökéletlen lény — míg nem szeret s csak a férfi és a szerelem képes őt nemessé, jóvá és fölládozává tenni.

Arthur komolyan tekintett a beszélőre e szavak alatt.

— Csalódik, ha azt hiszi, hogy én önt perczig is könnyelmű leánynak tartám. Szenvedélyesnek, ki sziveért sokat, mindent tudna áldozni, — de könnyelműnek soha sem!

— És ön még sem tudott volna szeretni engem; pedig csak kis idő előtt azt állítá, hogy a nőnél

csak szívet, szerelmet keres s még nagy külső szépséget sem, folytatá hamis, ingerkedő hangon Hermin.

— Az egészen más! Hiszen alig ismerteni önt, — viszonzá némi zavarral Arthur.

— Csalódik édes Arthur! Nem rövid ismeretségünk volt oka annak, hanem hogy nem tetszettem önnek. Legfőképpen pedig, hogy másba volt szerelmes.

— Kegyed mindent-tudó. Oly dolgokat is tud, melyekről én mit sem gyanítok!

— Ön évek óta ábrándozik Alpáry Johannáról s önmaga előtt is titkolja — hogy szerelmes bele.

— Nem vagyok már oly gyermek, hogy érzéseim felőltisztában ne volnék, — viszonzá mosolygva Ecsedy — s érzem azt, hogy Johanna az egyedüli lény, kihez vonzalmat, ragaszkodást éreztem. Azonban egészen más érzés ez, mint a szerelem. Tán még szellemibb annál. Látva őt, mindig Heinének egy verse jutott eszembe, nem tudom, ismerik-e önök?

»Du bist wie eine Blume,
So hold, so schön, so rein;
Ich schau dich an und Wehmuth
Dringt mir in's Herz hinein.

Mir ist als ob ich die Hände
Auf's Haupt dir legen sollt;
Und beten, dass Gott dich erhalte,
So schön, so rein, so hold.«

— Te oly érdekesnek fested e leányt, — mondá a kapitány — hogy szinte vágyat érez az ember mielőbb látni őt.

— Mint Ecsedy mondja, igen szép, jegyzé meg Hermin.

— Rendkívül szép, — viszonzá melegen s lelkesülten Arthur. Oly szép, minőt alig látni egy egész életen keresztül s oly igénytelen és ártatlan, minő csak egy gyermek lehet. Sokszor, ha rá tekinték, azt hívém, nem is földi lény, csak egy szép gondolat.

Férj és nő jelentőleg néztek egymásra, mialatt Arthur ábrándosan hajtá fejét kezére s karja a támlány karjára volt támasztva.

— Ne beszéljünk róla, mondá aztán sebesen — s fölemelé fejét. Ez igen kellemetlen tárgy nekem. Szokásom ellenére ábrándossá tesz s ma éppen nagyon gyakorlatiasnak kell látszanom!

— Miért éppen ma! — kérdé Hermin.

— Mert ma még egy igen kellemetlen dolgot kell tisztába hoznom, melynél nem szabad ingadozó-
nak, sőt igen is határozottnak, mondhatnám hidegnek kell látszanom.

— Ma még, hisz ön megígérte, hogy itt tölti az estét? — kérdé aggódva s kellemetlen meglepetéssel a kapitányné.

Arthur nevetett.

— Az igaz s engedelmével itt is fogom tölteni azt; de azért a világon sok dolog összeegyeztethető, melyet megmagyaráznunk azonban nem lehet.

— Ah, — titkos ügy?

— Igen komoly, kellemetlen ügy, melynek oly véletlenül lettem részesévé, mint a mily nehéz azt

most kiegyenlítenem, — viszonzá komoly hangon Arthur.

— Csak határozottság! — szólt tréfásan a kapitány.

— És fásultság, — mondá kissé kedvetlenül Arthur. Valóban az élet csupa ellentétek és összeütközésekből áll. Egészen elszomorodik az ember, ha a világ folyását látja, mint van a sors által a szivtelen az érzőhöz s a lélek nélküli a legszellemesb lényhez lánczolva. Mi aztán a legtermészetesb következmény, mint az, hogy mindenki segíteni akar magán s ki-kivalamely tulajdonsága árán teszi. Egyik a becsületet, másik az erényt, harmadik az önérzetet veti oda, hogy néhány boldog napot s kis kárpótlást szerezzen szenvedéseiért. Minden szerep közt a világon a leg-hálátlanabb azoké, kik az ily számtalan tévelygőket a jó útra kívánják vizzatéríteni.

— Ma nagyon szomorú hangulatban vagy Arthur, — mondá Scharnhorst! Csak nem akarsz térítő lenni.

— Ha alkalmam volna reá, miért ne?

— Daczára, hogy magad elismered: mily czélnélküli és hálátlan szerep ez az életben.

— Háládatlan igen, de czélnélküli nem. Nagy fáradtsággal elérjük a czélt, csakhogy többnyire magunkat tesszük neheztelés vagy gyűlölet tárgyává. Ezt azonban a jóért mindig lehet koczkáztatnunk.

— Nővel szemben is? — kérdé mosolygva s kissé kételykedő hangon a kapitány.

— Mindenesetre, ha a nő nincs még azon a fokon alól, hogy már csak sülyednie, de emelkedni többé nem lehet neki. Ha fölül van még, akkor érdemes fáradni és tenni érte s mindjárt az első lépésnél visszariasztani, melyet ingatag alapra szándékozott tenni.

— Nagyon közönyös nő az előttünk, kinek visszariasztásán gondolkozunk, — mondá a kapitány.

— Sőt ellenkezőleg barátom, viszonzá élénken Arthur, — csak ott képes mindenki sokat áldozni és fáradni, hol a személy vagy tárgy nem közönyös neki.

— Egyszer már szóltunk e tárgyról Arthur — s akkor is túlságos voltál állításodban. Ha jól emlékszem, férjes nőkről volt szó? . . .

— Azokról.

— Szavaidból az tünt ki, hogy ily asszonynyal nem kezdenél viszonyt.

— Méltatlan, a férfihöz nem illő dolognak tartom az áluton való haladást s a házaseslet kifosztását.

— De ha a nő teszi az első lépést?

— Megakadályozom, hogy többet ne tehesse.

— De ha igyekezeted nem használ?

— Fog használni, — mondá határozottan Arthur, s arca lángolt. — Nincs nő, ki megszégyenülni akarna!

— Ön derék ember Arthur, — szólt helyéről fölugorva Hermin s megszorítá az ifjú kezét, ki lát-

hatólag föl volt izgatva s észrevehető volt rajta, hogy lelkét ilyféle eszmék foglalkoztatják.

— Minden nő ezt fogja neked mondani, — szólt nevetve a kapitány, — de minden férfi természetellenesnek találja szavaidat.

— Legalább valami szokatlan; — viszonzá gúnyos tréfával Arthur.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VII.

L é g y o t t.

Két óra múlt éjféltől után s a Heinburg-házban kialudtak a lámpák, megürültek a termek, melyekben kis idő előtt még fényes tánczó csoportok hullámzóztak, s a portás, bezárván az utolsó kirobogó kocsit után a kaput, maga is nyugalomra tért.

A mai estély a rendes fényvel ment véghez, de nem volt oly víg, mint egyébkor szokott lenni.

Oktávién az egész estén valami szokatlanul izgatott nyugtalanság látszott s jó kedve erőltetett, mosolya betanult volt, melyen mindenki látta, hogy az nem a szívből jön s így nem természetes.

Heinburg hasonlón komoly maradt s neki még erőltetett mosolya és jó kedve sem volt. Arcza feszült, merev kifejezésű, mint rendesen, ha belsejét kellemetlen érzés tölté el; s szemei gyakran függtek Oktávién és homloka ilyenkor sötét redőkbe vonult.

E napon kellemetlensége volt.

Este felé, midőn hazatért, a félhomályban egy férfit látott az udvarból szemközt jőni, kiben azonnal Imrére ismert.

Arczát a vér lepte el s haragja boszús szavában nyilatkozott.

— Mi dolgod itt? — kérdé haragos hangon a fiútól. Kitiltottalak a házból s te elég arczátlan vagy ide belépni, szoros tilalmam ellenére.

Imre szó nélkül akart távozni.

— Felelj! kiálta heves hangon a bankár, a fiú hallgatását dacznak véve. — Ki engedelmével jöttél ide?

— Nehány darab ruhám maradt itt s azért jövök, — mondá kissé zavart hangon a fiú.

— Hol, kinél vannak a ruhák? Mint látom, most nem viszed azokat magaddal?

— Már elküldték utánam s én még nem kaptam meg.

— Ismét egész halmaza a hazugságnak, mondá boszúsan a bankár. — Szólj, akarom tudni, mit visesz. Mutasd zsebeidet.

— Uram! — mondá daczosan tekintve Heimbura a fiú. — Én nem vagyok többé szolgálatában s tetteimet és zsebeimet fürkészní nincs joga!

A bankár egész halavány lett a dühtől s kezének mozdulatán észrevehető volt, hogy e szemtelenségért tetteleg akart elégtételt venni, de csak egy perczig tartott a fölindulás, azután erőt véve magán, nyugodtan szólt:

— Kinek a szolgálatában vagy? Majd uraddal fogok beszélni.

— Nem szolgállok, — mondá büszkén a fiú. —
Nem szorultam reá.

— Jól van, — szólt Heinburg — tehát nem szolgálsz s így urad dolgaiban nem jártál. Akarom tudni, ki és mi miatt jöttél ide!

— Ruháimért, viszonzá most egészen nyugodtan
Imre.

— Kinél voltak ruháid?

— Szekrényemben maradtak, melynek kulcsát
magammal vittem.

— És mégis utánad küdték azokat, — szólt
gúnyosan Heinburg. Most újra tudtadra adom, hogy
e házból e pillanatban takarodjál s ha még egyszer
itt látlak, mint ebet vettetek ki a kapun.

Heinburg e szavak után ingerülten haladt föl
a lépcsőn s szobájában egy pamlagra veté magát.
Keblét keserűség tölté el, mert nem is kételkedett,
hogy Imre Oktávie pártfogoltja s talán még több
is történik; talán az ő megbizásait végzi a fiú.

Mik lehetnek e megbizások! Mindenesetre tit-
kosak, melyeket másra bizni nem mer, mit férje
előtt titkolni akar.

A bankár keserű, heves érzelmekkel küzdött.

— Kilencz évig vakon hittem e nőnek, gondolá
ingerülten s ő meglehet, kilencz évig zsákmányolta ki
e bizalmat. Mindent tettem érte, elhalmoztam min-
dennel, a mit egy nő kívánhat s ő, az egykor szegény
leány, kilencz éven keresztül egyike volt a legdisze-
sebben, legfényesebben élő nőknek, és neki ez mind

nem elég. Ő divatos, nagyvilági hölgy akar lenni, egy ilyennek minden pompájával, minden hibájával együtt. Egykor azt hívém: szeret. Ő maga mondá, hogy csak hú nőm akart lenni. Szememre veté, hogy soha gyengédséggel, soha szeretettel nem közeledtem hozzá s a szív szerelem után vágyik — mondá. De hát miben áll a szerelem? Nem abban-e: ha a nőt minden kényelemmel és fényvel halmozzuk el? Ha korlátlan szabadsága van; nem lát szükségét, hiányt semmiben; mindennel bir, mi a földi jóléthez, kényelemhez tartozik s mindezt férje által bírja, ki nélkül szegény volna s tán nélkülözne egy egész életen keresztül. S Oktávie mégis azt mondja, én soha sem szerettem őt!

E gondolatra gúnyosan elmosolyodott. Tán az a szerelem, ha valaki éhezik, fázik azzal, kit magához csatol; egyetlen jó napot sem tud neki adni, de nap-hosszat érzelmeiről beszél, az isteni szerelemről, a költői lemondásról, és a regényes nélkülözések bájjaival vigasztalja nejét és magát. Ez tán a szerelem s az ily férfi érdemes arra, hogy neje szeresse s hogy hú legyen hozzá a sírig?

Önkénytelenül újra elmosolyodott.

Szeretném Oktáviet egy szegényes szobában látni. A kályha hidegen elhagyva állna fa hiányában. Ruhája fakó, szinehagyott volna. Arcza halavány. De mellette egy mély szívű férj, ki heves szavakkal tartaná őt, tüzesen beszélne lobogó szerelméről, mig körülöttük egy sereg éhes gyermek....

»Gyermek!« gondolá aztán s önkéntelenül megdöbbsent e gondolatra.

Oktáviénak nincsen gyermeke!

Ez eddig eszébe sem jutott s ez kellemetlen gondolat volt neki. A nőre nézve kipótolhatatlan csapás, ha nincs gyermeke. Nincs, mi napjait elfoglalja, nincsenek reményei a jövőre nézve, nincs, mit az évek multával várjon; nincs, miért saját jövőjét elfelejtse, hogy gyermekei jövőjében találja fel múltját.

Örökké saját magára gondol. Ruháival és regényolvasással tölti minden idejét. E könyvek megtanítják, hogyan kell kárpótolni az élet hiányait. Majd mindenikben egy-egy szép nő játsza végig a legtarkább szerepet. Ez eszmék élénk izgatottságban tarták a bankárt. Elhagyta helyét s föl s alá járt-kelt a szobában.

— Mindegy, gondolá végre határozottan. A nő hibáját, hűtlenségét és tévedését nem mentheti semmi. Oktávieért én annyit tettem, a mennyit ő egész életén át nem hálálhat meg, ha minden idejét erre fordítja is. Vigyázni fogok minden tetteire s e nyomorult nőcsábító Ecsedyt kérdőre vonom, ha valami kiderül reá. — Ah, mint utálok e semmittevő hadat! Mily hasztalan él az ilyenféle ember, ki egész életében őseit számlálja s azok érdemeiben kevélykedik. A munkával foglalkozó embert megveti, egy polgárleányt nem venne nőül, de elég nyomorult az ily lenézett ember nejét álnokul elcsábítani. Ez összefér

nemesi büszkeségével, ez nem vet homályt szivére és őseire. — De vigyázni fogok! Minden arra mutat, hogy Oktavie titkot rejteget.

E határozat nyugodtabbá tévé, de, mint mondtuk, jó kedve nem tért vissza az estély alatt. Ez minden vendégének föltűnt, csak Oktávienak nem, ki sokkal érdekesb dolgokkal volt elfoglalva, semhogy férjére ügyelhetett volna.

Az estélynek vége volt, ki-ki nyugalomra hajtá fejét s Oktávie is szobáiba vonult.

Feszés báli ruháját levetve, izléses fehér kashe-mir pongyolát öltött föl. A pompás gyémánt tűket kivették hajából, melyek azt összetarták s koromfekete fürtei a fehér ruhára omlottak, oly ellentétet képezve, mint az ében és alabástrom.

— Nincs többé szükségem semmire, — mondá a komornának s az a kandalló tűzére pár hasábot téve, kissé csodálkozó szemekkel távozott el. Még soha sem történt, hogy Oktávie maga vetközött volna le. A nő egy pillanatig habozva állt. Oly izgatottság látszott erőt venni rajta, melyet csak a legnagyobb küzdéssel birt lecsillapítani. Egy gyertyát ragadott föl s az ablak párkányára tette.

Keble lázasan emelkedett, szive dobogását hallani lehetett s az órára tekintett. Két óra mult, ... s egy ideig néma csend, csak a nő lélekzetét lehetett hallani.

Az izgatottság újra erőt látszott rajta venni s nem birva magával, térdre rogyott.

— Istenem, — mondá, kezeit összekulcsolva s feje keblére hanyatlott; — bocsásd meg nekem e tettemet. Rettenetes az élet szerelem nélkül; végy el tőlem mindent, csak Arthur szerelmét add nekem. Inség, nyomor, nélkülözés legyen osztályrészem, csak vonzalmát birjam, csak egy évet engedj élnem, de ezt értte, vele. Nélküle átok az nekem!

Szünet állt be. A kandalló tüze nagyot pattant s Oktavie riadva hagyta el helyét.

Neszt hallott kívülről. A Johanna szobáiba vezető ajtón halk kopogást s ő sietve közeledett és habozás nélkül nyitá föl azt, melyen keresztül két férfi lépett be. Arthur és vezetője — Imre voltak.

— Lent a lépcsőkön fogok várni, — mondá Imre s távozott, mialatt Arthur bő fekete köpenyét egy székre tévé s Oktáviénak nyujtá kezét.

— Köszönöm, nagyon köszönöm, hogy eljött, — mondá a nő s szenvedélyesen szorítá ajkaihoz az ifjú kezét. Arthur szokatlan halovány és fölindult volt.

— Kegyed hetek óta kívánja, sürgeti ezt, — szólt kissé elfogultan Arthur s hangján izgatottság látszott.

— Mily halovány ön! Mily szomorú egész arca s kezei mily idegesen reszketnek. Valami baja van! Beteg volt, mióta nem láttuk egymást? — kérde aggódva Oktávie. Oh jöjön, jöjön, ülünk ide a kandalló elé, melegedjék fel, átfázott, jól fog esni a tűz melege.

Helyet foglaltak, — a nő egy magas támlájú karszékben, az ifjú közel hozzá alacsony kereveten.

— Mily régen nem láttuk egymást, — szólt sóhajtva Oktávie. — Hetek és hetek múltak azóta! Sokat szenvedtem, sokat sírtam ez idő alatt. S ön nekem mindössze csak két levelet írt.

— Az írás veszélylyel jár Oktávie! Önnek férje van, világi állása, jó hirneve, melyet kockáztatni mind nem szabad s Imrét kivéve, egyetlen hű cselédje sincs.

— De itt van ő. Reá mindent bizhatunk. Hü, hallgatag és háladatos s nincs mitől félni, ha ő egyszer magára vállalt valamit.

— De neki nem szabad e házba lépni. Kegyed még nem is tudja, hogy ma férjével találkozott, a ki ujjal kitiltá őt.

— Ez már baj. Nagy ügyetlenség tőle, hogy jobban nem vigyáz; — viszonzá nyugtalanul a nő.

Arthur a lángoló hasábokra függeszté szemeit s arczán habozás látszott.

Oktávie ez alatt figyelmesen nézett reá s vonásain érzékenység, szemeiben szomorúság volt észrevehető.

— És önnek semmi szava, semmi kérdése sincs hozzám, ily hosszú idő után? — kérdé fátyolozott hangon.

Arthúr hirtelen, élénken kapta föl méléző szemét.

— Van Oktávie! — mondá halk és mégis erőteljes hangon. — Van mit mondani akarok, és épen azért jöttem most ily időben ide, mert oly dolgokról kell önnel szólanom, mire sok idő és hosszas beszélgetés kell s melynél engem félre értenie nem szabad.

E szavak szelid, komoly, de igen határozottan hangoztak s az ifjú halvány arcza kipirult és tekintetét bár nyájasan, de nem szerelemmel függeszté a nőre, ki csodálkozva tekintett reá.

— Szóljon, — mondá izgatott hangon....

— Különös dolgokat kell önnek mondanom Oktávie, melyek visszásaknak, tán nevetségeseknek fog-nak kegyed előtt tetszeni s melyeket most, ily idő-ben, ön a legkevésbbé várna tőlem. Azonban mindket-

tudjuk, hogy találkozunk sehol és semmi módon nem lehet. Ismeretségünk véletlenségek által annyira ment, hogy ily állapotban nem maradhat az s vagy előbbre halad, vagy közös megegyezéssel föl kell azt végképen bontanunk....

Oktávie halálsáppadt lőn e szavakra s székében hátra dőlve, kezeit görcsösen szorítá össze, mialatt tekintete sötéten, mondhatni mereven függött a beszélőn, kinek vonásai most már teljesen nyugodtak voltak.

— Kegyed jól fog emlékezni, — folytatá az ifjú — első találkozásunkra, midőn én, a kegyed felszólítására, bemutattatám önnél magam. Emlékezni fog, midőn hítt, hogy látogassam meg többször is. Én újra eljövék, mert nem akartam udvariatlannak látszani. Azután bevallá nekem szerelmét; mondá, hogy boldogtalan, hogy férje érzéketlenül hideg, hogy szerencsétlenné teszi önt s alig van életének célja....

— Emlékezem, — mondá halkán, sebesen lélegzve a nő.

— Ezek mind hirtelen, egymásután történtek, én nem idéztem elő. Ön oly különös bizalmat érzett hozzám. Vallomásai után egyideig nem találkozánk, míg végre újra összejövén, ismételtük a régit s én bevallám önnek, hogy évek óta egy leányt szeretek, szivem tehát nem szabad!

— Azt is mondá, hogy házasodni nem szándékozik s előttem egy leány iránti szerelmének semmi célja nem lehetett.

— Igaza van, azt is mondám. De önt ekkor már másnak ismertem, mint hogy azon, irántam érzett szerelmének is rám nézve bármely célja lehetett volna. Ön oly szép, csábító, s oly ellenállhatatlan minden férfi szemében; egy szavába kerül s egész sereg imádó hever lábainál. Lábainál hevernék most én is, ha ön kevésbé volna jó, erényes és önző s kevesebb szerelmet ígért volna nekem, és tőlem nem kívánna egyebet, csak hogy lábainál heverve, ne gondoljak másra, csak a jelen perczeire.

A nő csodálkozva tekintett rá.

— Lássa, Oktávie, — folytatá, szeliden fogva meg a nő kezét s nyájasan, majdnem biztatóan tekintve reá, — azért beszélek így önnel, mert nemcsak szép, nemcsak csábító, de jó, erényes és föllázító is. Oly szivvel bir, mely sokat érve, sokat nyujt, de sokat is kíván. — Ön nem tartozik ama könnyelmű nők közé, kikkel a férfi mulat, örül, és aztán nincsenek iránta kötelességei. Az ön szivét kijátszani nem szabad s szentségtörő volna az a férfi, ki önnek

szerelemet merne hazudni, a nélkül, hogy azt érezné, s jaj volna önnek, ha újra csalódnia kellene. Keserű iskola ez az élet, s ha ön csak kis részben ismerné is azt, nem állítaná szerencsétlennek magát. Az ön élete egy csendes őszi naphoz volt eddig hasonló, melynek borús égen nem törhet keresztül a nap nyájas sugara, de zivatarai sincsenek. Higyje el, ez nem a legrosszabb. Higyje el, kevés ember az, ki elmondhatja magáról: »én teljesen boldog vagyok,« s mindenkinek hiányzik valami arra, hogy elégedett legyen. A legtöbb ember soha sem élvezi a jelent, mindig mást kíván, vagy elérhetetlen vágyakat üz s végre annyit remélt s oly gyakran csalódott, hogy már csak félni tud. — Lássza ön, — folytatá élénken az ifjú, — én napokon, heteken át küzdöttem a gondolatokkal, melyeket önnek most mondani akarok. Tudtam, hogy szeret, hogy csak tőlem függ, miként a leggazdagabb, legirigylendőbb lény legyek a földön s egyideig oly boldog napokat töltsek, minőt csak halandó e földön tölthet. De mindez a kecsegtetés nem birt erőt venni becsületérezésemen. Én eljöttem, hogy megmondjam önnek: miként nem csalhatom meg, nem zsákmányolhatom ki önnek bizalmát, nem áldozhatom föl lelki nyugalmát azért, hogy egy ideig örömeket nyujtson nekem s nem hazudok szerelemet, midőn azt nem érzek. Bocsásson meg ez őszinte szavaimért — folytatá Oktávie lábaihoz térdelve, s bátran tekintve rá, őszinte szemekkel, melyekben bizalom és meggyőződés tükröződék. Ne higgye, hogy visszautasítom

önnek szerelmét. Ne higgye, hogy különcz akarok lenni. Legyen meggyőződve, hogy tettem és határozatom a legjobb szándékból ered s hogy e határozatnál kettőnk közül nem ön a vesztes fél, hanem egyedül én vagyok az.

Oktávie ez egész beszéd alatt sötéten függeszté szemeit az ifjúra s eleinte arczán merev s oly természetlen kifejezés látszott, hogy Arthur nyugtalanul nézett reá. A beszéd vége felé azonban elveszté merevségét; vonásain megindultság, fájdalom volt észrevehető s kezeit arczára szorítva, hosszú finom ujjai között köncseppek hulltak alá.

Ecsedy megkönnyebbülve látta ezt. Tudta, hogy e könyek enyhítik fájdalmát s természetesebb érzéseket költenek keblében. Elhallgatott, visszaült helyére s fejét kezére hajtva, a kandalló parázsain mélázott.

Tán eszébe jutott az, kiért ez áldozatot teszi. Arra gondolt, ki tán valamely más országban, másért lángol, s reá nem is gondol s ki ez áldozatot tudva, meglehet nevetne rajta.

Hol van a férfi, ki az ily áldozatot méltányolná, és nem nevetné ki? Hol az, ki elhagyná futni az ily kínálkozó alkalmat, mely egy szép asszony képében elébe akad?

Tán lesznek még is, kik nem így ítélnék hősünk tette fölött s kik el fogják hinni azt, hogy vannak férfiak, kik a nőt még akkor sem tekintik egészen mindennapi lénynek, ha az gyenge és ingadoz az erény

útjain s hogy némely ember szívében élhet oly erős szerelem, melyért — ha az tán nem viszonzatnék is — kárpótlást találni sok ideig, vagy tán soha sem bir.

— Miért nem mondta ezt nekem hetek előtt? — szólt keserü, szenvedélyes hangon Oktávie. — Miért engedte a dolgot idáig jutni, honnét a visszalépés a kétségbeesést idézi elő. — Ön nagynak, nemesnek véli e tettében magát, pedig nem egyéb képzelgőnél, ki ferde ábrándokért egy szerető sziv nyugalmát áldozza föl. — Ön mer beszélni azokról a világi hiúságokról és önzésről, melyeknek a férfiak a nőt zsákmányul vetik, ön, — ki egy asszony szerelmét, boldogtalanságát, szenvedését hidegen, megindulás nélkül tudja végignézni s egy szép beszédet mond kárpótlásul neki, hogy majd legyen min elmélkednie, midőn szívét fájdalmak gyötrik?

Arthur komolyan, földindulás nélkül hallgatá a nő kitörő szenvedélyes szavait. Tán jól esett neki, hogy annak szenvedélyes természete végre kitört s nagy fájdalma az által tán enyhülni fog. Hagyta beszélni őt, komoly, mély tűzű szemei részvéttel függtek rajta s végig várta, mit az mondani akart.

— Legyen igazságos, — szólt aztán nyugodtan, majdnem kérő hangon. — Gondolja meg Oktávie, én idéztem-e elő az ön szenvedéseit? Én valék az, ki szerelemről beszélt? ki csak perczig is le akartam volna téríteni a kötelesség útjairól, melyen eddig haladt?

Szünet állt be, a nő sötéten mereszté szemeit maga elé.

— Nekem nincsenek kötelességeim! — mondá aztán komoran.

— Ki mondhatja ezt! — szólt sóhajtva az ifjú. Kinek nincsenek az életben kötelességei. Kegyed férjnél van, ifjú és gazdag s ez három oly körülmény, mely egyenként is nagy kötelességeket rejt magában. A férjes nőt, Oktávie, sem boldogtalansága, sem férje viselete nem mentheti fel kötelességei alól, mivel állásának és önmagának tartozik. Az ifjuság egy hosszú jövő magvait hordja önmagában s hogy a későbbi korban boldogok lehessünk, ifjuságunk kötelességeit be kell töltenünk! És végre a gazdagság, az oly vagyon, mint az öné Oktávie, mennyi tartozással jár a szegények, az elhagyottak iránt. Mily kevésbe kerül önnek, hogy számtalan könyvet szárítson föl, és áldást, hálát keltsen ezer meg ezer szíven önmaga iránt. És kegyed állítja, hogy nincsenek kötelességei!

— Képzeltés, — mondá sötéten elpirulva Oktávie. — Mindez keveset ér, ha boldogtalan vagyok. Férjem rég eltaszított hidegsége által önmagától s fölbontá a házas élet kötelékeit; gyermekem nincs, kinek jövője miatt élni kívánnék; a hála, áldás szép, de nem elégítheti ki a szívet, s én ugy szeretem önt, hogy csalatva látván magamat, meg kell örülnöm!

— Nem, nem Oktávie, nyugodjék meg — szólt élénken fogva meg kezét Arthur. Férje szíve vissza

fog önhöz hajolni. Hagyjon föl álmodozásaival a szerelemre nézve. Ez csak csalódást és szenvedést okozna önnek. Az élet nemcsak hogy mindennapi, de mindennapiasságot is követel mindenkitől s legtöbbször keserűen bünteti az ábrándozást.

— Azt hiszi ön, mindig oly szerencsétlen volnék, mint most? Mindenki visszautasítana, mint ön? — kérdé keserű gúnnyal a nő.

— Nem hiszem. Ön oly szép, bájos és vonzó, hogy bárki is lábaihoz borul a legelső jó szóra, a mit neki ad. De a szenvedély, az első mámor, oly hosszú leend-e, mint azt ön megérdemlené — azt nem tudom. Melyik férfi az, ki ily szerelemre egy éltet, egy egész jövőt áldoz? Talál-e kegyed egy ilyet? És ha csalódott, lesz-e ereje csalódását elnémitani, fájdalmát legyőzni és élni egy oly pusztaságban, mely az élvezet és boldogság édene után mindenétől megfosztott, kirablott, kietlen sivatagnak fog tetszeni.

— Borzasztó, borzasztó, — sóhajtá, fejét kezeibe temetve Oktávie.

— Bocsásson meg, hogy az életet oly hiven festem; de meg akarom, meg kell önt annak veszélyeitől mentenem, — mondá Arthur, hozzá lépve s kezét megfogva.

E perczen nesz hallatszott az ajtón. Arthur kérdőleg nézett a nőre, ki fejét hallgatózva fordítá arra.

— Léptek; — mondá az ifjú.

— Tán Imre jön, — viszonzá Oktávie.

Ujra csend lett, nem hallatszott semmi.

— Ideje lesz távoznom, — szólt Arthur. — Oktávie, bocsásson meg nekem!

— Nekem kellene ezt kérnem, hogy untatám; viszonzá keserűen a nő s szemei könyesek lettek.

— Még mindig az a keserű hang. Ne igyekezzék szomorúbbá tenni a valót, — mondá sóhajtva Arthur s bensőleg fogá meg kezét.

Ekkor azonban tisztábban kivehető lett a már megszűnt zaj. Siető léptek valának hallhatók s pillanat alatt föltárult az átelleni ajtó, melyen az ifju jött, s melyet Oktávie elfelejtett bezárni s azon egy alak lépett be. Arcza halvány volt, arany haja rendetlenül ömlött végig hófehér pongyoláján, kezében gyeritya s az egész oly meglepő, mint egy álomban látott tünemény.

Az ifjú fölugrott helyéről s önkénytelen fölkiáltás tört ki ajkán. Megmerevedve állt s nézett ez alakra. Nem tudta, álmában látja-e, vagy a mennyből szállt alá.

— Johanna! — kiálta rémülten Oktávie, mig a leány egész testében reszketett. Ecsedyt megismerte.

— Siessen, — mondá elfojtott, hebegő hangon neki. Nem menekülhet, csak az én szobámba. Ott rejtőzhetik el!

— Mi történt? — kérdé holt-halaványan a nő s nem volt ereje elhagyni helyét. Ekkor kopogás hallatszott a másik szoba ajtaján.

— Siessen, — ismétlé az ifjúhoz fordulva Johanna. S hozzá futott, megragadta kezét és a külső

szoba felé vezette. Arthur követé őt. Mintha delejes álomban látta volna ez alakot, e jelenet oly megfoghatatlan volt neki. E helyen, ily körülmények között, ily öltözetben jelen meg neki az, kiért heteket utazott, kinek föltalálásáért éveket adott volna, kiről már le akart mondani s kiről néhány percz előtt, mint egy távoli, más országban levő lényről álmodozott.

Kezével egy pillanatra eltakará szemeit: oly kápráztató volt e látvány. Idegeiben hőséget érzett a reszkető jéghideg kis kéz érintésére, mely őt a másik szoba felé vonta. Mellette haladt, keze kezében volt, arczát közélről látta, és — kételkedett, ha nem álmodik-e?

A mellékszobán át egy ajtóhoz értek.

— Lépjen be, — mondá sebesen Johanna, megnyitva azt. — S menjen a belső szobába? — tevé hozzá akadozva és mélyen elpirulva.

Arthur belépett s ő betevé utána az ajtót. Azután sebesen a folyosóra nyiló ajtóhoz közeledék, hol a kopogtatás ismételve s mind erősebben hangzott.

— Ki az? — kérdé nyugodt, csengő hangon.

— Heinburg! — viszonzá kívülről a háziúr. Mulhatlanul be kell mennem.

— Egy perczig várjon csak, — viszonzá Johanna, megpillantva a nyitott ajtón át Arthur köpenyét, azt magára vette s kinyitá az ajtót.

A bankár belépett.

Arcza sötét, fenyegető és izgatott volt s bámulva ismeré meg Johannát.

— Ön itt bárónó? — kérdé s álmélkodva tekintett rá.

— Én is azt kérdezhetném? — viszonzá a leány, mosolyt erőltetve ajkaira.

— És Oktávie?

— Szobájában van. Roszul érzi magát. Fölizgatá a táncz, a mulatság s még nem feküdtünk le, — mondá Johanna, a többes számot megnyomva. A bankár Oktávie szobájába lépett. A nő halványan, kimerülten feküdt a székben s férje beléptekor föl-emelkedni próbált.

— Maradj Oktávie! — mondá részvétteljes hangon Johanna.

Heinburg megállt s figyelmesen tekintett körül.

— Kegyed is itt volt? — kérdé a leányhoz fordulva.

— Itt, — viszonzá az s arcza nyugodt maradt, hangja nem változott.

— Az egész éjen át?

— Az estély vége óta.

Heinburg zavartan tekintett Oktáviera.

— Mi baja van? — kérdé tőle majdnem reszkető, megindult hangon.

Tán a részvétteljes hang, melyen Heinburg szokása ellenére szólt, tán a lelkiismereti vád, vagy a szégyen volt-e az ok, de Oktávie kezeibe rejté arczát s hevesen zokogott és nem felelt.

Johanna némán tekintett reá s arcza halavány volt s ideges rángás futott azon végig.

— Oktávie! — mondá a bankár kérő hangon, én megbántám önt, bocsásson meg.

— Emil — viszonzá a nő reszkető hangon s férje oda nyujtott kezét megszorítá.

— Kétkelkedtem, durván, illetlenül viselém magamat, — folytatá a bankár szomorúan.

Oktávie férje kezeire hajtá arczát s forró könyek hulltak arra.

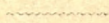
— De megbocsát nekem Oktávie, — szóló Heinburg — ha meggondolja, hogy féltém önt mert

A hideg, zárkózott ember küzdött; a percz hatalma nagy, de a még soha meg nem nyilt szív zárvai is erősek voltak.

— Mert szeretem! . . . — mondá végre akadozva s megrázkódva esett le neje lábaihoz.

Oktávie fölkapta fejét; arcza kipirult, szemei tündöklők lettek.

— Emil! — sikoltá szenvedélyesen s eszméletlenül omlott férje karjai közé.

VIII.

Egy zivataros éj.

Johanna ezalatt csöndesen a mellék-szobába vonult s az ajtót, melyen belépett, halkán bezárta maga után.

Az első pillanatban sietve haladt saját szobái felé; de a keblében zajló érzelmek oly erősek voltak s arcza oly viharos, minővel nem szabad a benlevő férfi elébe lépnie.

Inkább kimerülten, mint készakarva rogyott egy közel álló székre s arczát kezeibe rejté. Egész teste reszketett, tán a szoba hidegségétől, tán a belső fájdalom és fölindulástól.

Oly erős, oly kinzó marczangolást érzett szívében, hogy könyeit alig volt képes visszatartani.

De erőt vett magán. Tudta, hogy valamit tennie kell, hogy nincs idő saját fájdalomával tölteni a perczeket, s gyöngének látszania nem szabad, ha az erőlködésben szive szakadna is meg.

Fölállt, letevé a fekete köpenyt, melyet csak a bankár miatt vett magára s hosszú haját gondosan

vonva keble fölé, szemérmes pirulással tekintett végig könnyü éji pongyoláján.

A másik perczben arcza már ismét holt-halvány, határozott és nyugodt lett. Eltűnt arról minden női gyöngeség és habozás s oly komoly, oly szigorú kifejezést nyert, minővel érzé, hogy átlépheti a szoba küszöbét.

Megnyitá az ajtót és belépett. A szoba üres volt. Ingadozás nélküli léptekkel haladt a mellék-szobába, mely az elsőnél világosabb volt. Ott egy halvány fényü olajlámpa terjesztett kétes világot, itt két gyertya égett az asztalon, melyen papir és levél-halmaz hevert.

Arthur az ablaknál állt, forró homlokát a jég-hideg üvegre hajtva s elmerülten tekintett ki a sötét éj átláthatatlan ködébe.

A belépő zajára visszafordult.

— Távozzatok. Imre a kapu alatt várja. Nála a kis kapu kulcsa. Siessenek, nem sokára virradni fog, — mondá hideg, nyugodt hangon Johanna s szemeit zavar és remegés nélkül függeszté az ifju halvány, fölindult arczára.

— Bárónő, — szólt lágy, kérő hangon Arthur — ön engem megvet, elítél!

A leány tagjain rángás futott végig ez ismeretes hangra s fejét lesüté.

— Nem ismerem, — viszonzá komor, de halk, alig hallható hangon.

— Ön nem ismeri a körülményeket. A látszat után ítél. Hallgasson meg.

A leány büszkén emelé föl fejét s arczán tiltakozás látszott.

— Kegyed senkinek sem tartozik tetteiről számot adni. Kérem, itt nincs miért maradnia többé.

— Johanna! — szólt fölindult, heves hangon Arthur, — egyetlen bünös sincs, kit kihallgatatlanul ítélnek el; hallgasson meg! . . .

— Az ég szélein már látszik a virradat, — vizonzá Johanna — az ablakon egy világosb pontra mutatva, — önnek most távoznia kell.

Az ifju arczán kinos nyugtalanság látszott.

— A mult idők emlékére! — sürgeté őt az ifju.

A leány komolyan, szó nélkül nézett maga elé.

— Midőn még jó barátok voltunk, midőn ön nem kétkedett szavaimban, bizonyosan elhitte volna, ha akkor így szólok: nincs a miért elítéljen

Johanna sápadt volt és reszketett s vonásain belső harcz, kín és küzdés látszott.

— Távozzék — mondá, kezeit könyörögve tévén össze s hangján oly leírhatatlan fájdalom volt észrevehető, hogy az ifju megindult az ajtó felé.

De a küszöbnél megállt s visszánézett. A leány arczára szorítá kezeit s el volt fordulva tőle.

Arthur meghatottan tekintett reá s szemeiben oly hő szerelem, oly igaz bánat tükrözé magát, mit Johannának jobb volt nem látnia.

Kilépett, betevé az ajtót s midőn a külső szobában is elhangzottak léptei, a leány heves zokogással rogyott a pamlagra, mely mellett addig állott.

Fájdalma oly keserü, oly mély és heves volt, mintha a sors egyszerre akarná kivenni a vámot szívében az eddig töltött csendes, nyugodt napokért.

Fejét kezeibe rejtve s omló könnyek között ült egy hosszú ideig, míg sirása megenyhíté a szívében dúló vihart. Azután fölállt, elhagyta helyét s az asztalhoz lépén, az ott heverő papirokra tekintett.

Ajkain egy sikoltás lebbent el. Arthurnak atyjához irt levelei voltak azok, melyeket az éj magányos óráiban egyedül, tanuk nélkül, annyi gyönyörrel olvasott ezer meg ezredikszer végig.

Ábrándozott a távollevőről, ki e sorokat írta, ki oly férfias, oly komoly szavakban tudta kifejezni magát s kit atyja annyit dicsért, annyit magasztalt leánya előtt.

Ki hitte volna, hogy e levelek írója néhány percz múlva e szobába léphet! Arthur bizonynyal látta s megismerte azokat. Kétségkívül elárulák titkát, azt a titkot, melyet eddig csak isten és ő maga tudott.

»Azért beszélt a mult időkről, gondolá keserüen a leány, azért volt bátorsága emelt homlokkal lépni elébem, mert szívem gyöngeségében bizott! Óh mennyire csalódtam benne, mily más lény az, kit szívében hordtam s ki ez éjen előmbe jött s kivel Isten óvjon, hogy ez életben újra találkozzam.

— Adj erőt nekem Istenem — szólt aztán, térdre omolva s kezeit áhitattal téve össze. Adj erőt, hogy necsak a valótól, de a szivemben hordott ábrándképtől is meg tudjak válni. Legyen erőm elviselni e csalódást, és elzárni szivemet a jövő minden kísértése, minden kecségtetése elől!

Megkönnyebbülve hagyta el helyét s nyugodtabb lett. A külső szobába lépett ki s hallgatódzott. Csöndes volt minden. Ő is bezárta ajtaját.

Ekkor érzé csak a szobák fagyos hidegét s dideregve vont a keblén összébb az átlátszó fehér ruha redőit és kimerülten hanyatlott a pamlagra. Érzé, hogy tagjai a hideg és didergés daczára lázban égnek.

* * *

Hogyan történtek ez események? Hogyan támadt föl Heinburg gyanuja; miként tudta meg Johanna a veszélyt, melyben Oktávie forgott s honnét vette e fiatal, tapasztalatlan leány a lélekjelenlétet és ügyességet, midőn tenni kellett?

Mint tudjuk, a bankár hetek óta s különösen a mult napokon igen gyanakodott.

Részint Oktávie viselete, részint az, hogy Imrét megint a házban látta, megerősíték őt gyanujában s az estély és a vendégek távozta után nem birt nyugodt lenni, le sem feküdt s izgatottan járt-kelt szobájában föl s alá.

Hálósobájának ablakai az udvarra nyiltak s átellenben vele Oktávie alvóterme feküdt.

A bankár a mellékszobában hagyva gyertyáját, a két termen keresztül járkált, melyek közül csak a belső volt világos, a külső egészen sötét volt s csak igen gyöngye homályos világ derengett, mi a másik szoba világításából átjuthatott.

Az ablak függönyei nem voltak leeresztve e sötét szobában s Heinburg egy idei séta után meglepetve látta a neje ablakába tett égő gyertyát, melynek fényénél percz alatt fölismerte nejét, ki azt oda tette. Arczát vér futá el, szívében gyanu kelt e szokatlan tett láttára s halkan fölnyitá ablakát s fejét kidugta azon.

Lent az udvaron két sötét alakot vélt látni, kik a gyertya láttára a lépcső felé tartva, a kapu boltozata alatt tűntek el. A lépcső messze volt az ablaktól, de a bankár képzelődése oly élénkké vált, hogy tisztán hallá a lépteket, suttogást, ajtó-nyilást és annak becsukódását. Szive hangosan, izgatottan dobogott.

Nem is kétkedett, hogy neje által meg van csatlatva s hogy a kitett gyertya meghatározott jel; a két alak Ecsedy és Imre s Oktávie e perczben a tiltott szerelem örömeit várja. Heinburg hideg, higgadt és majdnem kimért ember volt. Tetteit, viseletét, sőt szavait is mindenkor betanult nyugodtság jellemzé s az életben fölindulva, kétségbeesve vagy zajos örömben soha sem látta senki. Tán egykor neki is voltak melegebb érzései, tán ő is álmodott szerelem, ábránd és bájos idylli képekről, régen, nagyon régen, sok év előtt. Tán ha Katinka mint huszonöt éves

ifjut vissza nem utasítja, más jellemmé fejlődött volna; míg ez eset után éveken keresztül nem volt egyéb, mint üzletember s nem bírt egyéb érzéssel, mint a hiuság és nagyravágyással!

Ki volna az, kit e két rút és hideg érzés — kedélyessé, gyöngéddé tudna tenni? S ki az, kinek keble, ha e két érzelmet befogadá, még más nagyobb és nemesebb érzésre is képes legyen?

Bizonynyal senki, vagy csak igen kevesen; Heinburg midőn házasodott, már évtizedeken át élt egyedül, e két érzést táplálva bensejében.

Hogy szerelemből házasodott-e? — azt sem Oktávie, sem más soha sem tudta meg. A mint tudjuk, neje azt hívé, hogy — nem.

Ki azonban e perczen látta volna őt, midőn az ablakon kihajtá fejét, arcza égett, széles melle hevesen, izgatottan emelkedett, kezei görcsösen szoriták az ablakpárkányt: bárki azt hitte volna, hogy egy őrjöngő szerelemfáltót lát maga előtt.

Tán neje elvesztésének tudata fokozá szenvedélyét s kelté föl szívében a szerelmet

Visszahuzta fejét s habozva állt egyhelyben. Nem tudta: mit tegyen, hogy bizonyosságot szerezzen e dolog felől.

Tudta, hogy ha a szalonon keresztül a boudoire ajtaján kopog, az éji vendég megmenekülhet amaz ajtón, mely a hálószoba és Johanna osztálya közt levő szobából a folyosóra nyílt s melyen ama két alak, — nem is kétkedett — hogy bement.

Élénk mohósággal ragadá meg az eszmét, mely agyába villant s a mellékszobában égő gyertyát kezébe véve, a többi szobán keresztül a szalonba ment s bezárá annak ajtaját, az egyedülit, melyen Ecsedy ezen a félen menekülhet s lehuzá a kulcsot és zsebébe rejté.

Visszatért szobájába s elébb pár perczig gondolkozott, hogy mit tegyen. Azután kilépett égő gyertyával kezében az előszobába, melynek nagy ablakain át a folyosón járkáló Imre egy percz alatt megismerte őt.

A fiu egy pillanatig sem habozott. Tudta, hogy mit jelenthet Heinburg ily időbeni megjelenése s rohanva futott végig a folyosón, be ama szobába, melynek ajtaját maga után bezárta.

Itt körülnézett, hogy hova rejthetik el Arthurt. Sehhol semmi alkalmas helyet nem talált s a percz hatalma és a félelem — asszonya miatt: Johannához vitték őt, kinek ajtaja nem is volt bezárva.

Johanna, midőn Imre rémült arczczal, sietve berohant, asztalánál ült s Arthur leveleit olvasá. A házban levő lárma, a kocsik robogása, a belső termekből kihallatszó zene, nem hagyák aludni őt s esti pongyolát öltve, asztalához ült.

Észre sem vevé, hogy a házban elhangzott a zaj s csendes lőn minden. Ő elmerülten, mély gondolatok közt olvasá az ismert kedves sorokat, melyek oly élénken juttaták eszébe a multat, gyermek-sége és boldogsága éveit.

A leány a berohanó alak láttára fölriadt s bámulva ismeré meg Imrét, ki rémült arczczal, a félelemtől reszketve mondta el néhány szóval jövetelének okát s kérte őt: mentse meg asszonyát. Ecsedy nevét nem ejté ki.

A leány megértett mindent. Oktávie veszélyben forgott s Heinburg nyugalma és egész életboldogsága volt kérdésben. Johanna egykor hálát érzett magában Heinburg iránt, most itt volt az idő azt be is tölteni. Imrére nem ügyelve többé, gyertyát ragadt és, mint tudjuk, Oktávie szobájába lépett.

Ott ismeré meg Ecsedyt s minden erejére szüksége volt, hogy ájulva ne omoljon össze.

De uralkodott magán. Mint tudjuk, keresztülvitte mit akart s Heinburg iránt valószínűleg nem róhatta volna le jobban s nagyobb önmegtagadással háláját.

De saját szive össze volt zúzva s ki tudja, behegednek-e annak égő sebei — valaha?

IX.

A r e g g e l.

Tíz óra volt, nyájas, derült márcziusi idő a hó erősen olvadt a háztetőkön s a nap fényes sugarakat öntö az ablakokra.

Oktávie kilépett hálósobájából, s a szalonba ment; arcza az álmatlanság s az éj nyugtalanságától halvány és fáradt kifejezésű volt, de nyugodt, derült és majdnem mosolygó.

Az inas lépett be, jelentve, hogy a reggeli az asztalon van s egyszersmind, hogy a nagyságos ur nem leend hon, mert korán reggel távoznia kellett; a bárónő pedig rosszul érzi magát s engedelmet kér, hogy a reggelinél meg nem jelen.

Oktávie tehát egyedül ült az asztalhoz s kissé elszomorodott e magányosság fölött, azonban gondolatokba mélyedve, arcza újra földerült, mert átlátta, hogy e tett férje részéről inkább bátortalanság, mint visszavonulás. »Ő tette az első lépést, nekem folytatni kell azt, — gondolá, — nehogy ismét elzárkózzék s újra a régi viszony álljon be.«

Most már nem gondolt kárpoztásra többé, —

Arthur sok részben kigyógyítá őt. Az ifju jól számított, midőn Herminnek és Scharnhorstnak azt állitá, hogy a nők legnagyobb része nem bukott volna el, ha az első lépésnél nem biztatásra, hanem vissza-ijesztésre talál.

A mult éji események, Ecsedy viselete és szavai kiábránditák őt s a tanácsok, melyeket tőle hallott, oly fogékony szivre, minő Oktávieé volt, nem téveszthették el hatásukat. Helyzetét nem látta többé oly szomorunak; remélte, hogy férje szive megnyilt neki s nem leend ezentul köztük az a hideg, zárkózott viszony, mely oly élénk, szenvedélyes jellemekre nézve, mint az övé, elviselhetetlen. Hitte, hogy a vesztett ábrándokért kárpótlást adand neki a való. »S nekem van miért élni, férjes nő, ifju és gazdag vagyok!« — gondolá, s Ecsedy e szavaira nem keserüséggel, sőt inkább örömmel, elégyülséggel gondolt.

Annak, hogy Johanna nem jött a reggelihez, örült. Ő azon jellemek közé tartozott, kiknek a fész, hidegség türhetetlen s Johannával inkább ohajtott magányosan találkozni és akkor beszélni vele a mult éj eseményei felől, mint e fölvilágosítás nélkül feszedkedni egy harmadik személy, az asztalnál szolgáló inas előtt.

Jól tevő, hogy nem jelent meg! — gondolá, s bevégezvén a reggelit, elhagyta helyét.

— Ha a nagyságos ur haza jön, jelentsék rögtön! — mondá az inasnak s a mellékterembe távozván, a pamlagra ült s gondolkozott.

Oly különösen érzé magát, mintha egy új élet küszöbén állna s visszagondolt ama napokra, midőn menyasszony volt. Akkor is nyugtalannak érezte magát a bizonytalan jövő fölött. Sokat várt attól s félt, hogy nem fogja tökéletesen kielégíteni vágyait. Szép volt, fiatal, mindenki bámulattal tekintett reá, mindenki hódolattal közeledett felé s ő az emberek bókjaiból sokat hitt, sokat igaznak vélt, tán többet, mint kellett volna.

Szerelmes soha sem volt. Több udvarló és hódoló foglalta el mindig, semhogy egyre a sok közül különösb figyelmet fordíthatott volna. Mindenki ugyanazon szavakat ismétlé előtte; egyik sem tűnt ki viselete által a másik fölött — s egy másforma, meglepő, a többiek közül kiváló egyéniség, ki az első perczen lelánczolni tudta volna, soha sem vetődött elébe. Így lett Heinburg menyasszonyává, azt hívén, hogy a jövő leplében csak derült napok, boldogság, fény és szerencse vannak rejtve. Nem úgy történt s e csalódás boldogtalanná tette őt s ábrándozni kezdett.

Ez ábrándozás által, mely az életnek csakugyan »megrontója«, napról-napra elégedetlenebb lett, boldogtalannak érezte magát és erősen hitte, hogy a sors kárpótlással tartozik neki.

Sokszor történik, hogy tettünk vagy határoztunk egyedül kedélyállapotunk eredménye.

Egy ily rossz, szomorú, levert kedélyállapotban látta ő meg Ecsedyt.

Az ifju szép, érdekes, férfias alak volt s egyike azon arczoknak, melyek az ábrándos asszonyokat regényeikben csodált hősükre emlékeztetik.

Oktávie szivdobogva tekintett a szép ifju alakra. Észrevevé az arcz erős, férfias és határozott kifejezése mellett a szemeiben perczekre föltünő ábrándos kifejezést. »Romeó és Juliát« adták a szinpadon s az ifju megfeledkezve magáról, kezére támasztott fejjel hallgatá e gyönyörű szomorujáték mondatait. Lelke szemébe gyült, arcza majd halovány, majd sötét színű lett Romeó szerelmi ömledezései alatt s elmerülve nézett az alakokra, és szemeiben tűz, megindulás és érzés tükrözé magát.

Oktávie nem fordítá el róla látcsövét s nem gondolt arra, hogy ez ifju szerelmes lehet s azért van rá ily hatással e darab, hanem azzal a gondolattal tért haza: szeretem őt s neki viszonznia kell azt!

Nem is kétkedett, hogy az ellenkező lehetséges volna. Annyian hódoltak már neki s ő, bár meghódíthatatlan volt, de egynek sem kétkedett igaz szerelme fölött, ki azt neki ezer és ezer változatban ismételteté. Ecsedyvel — mint tudjuk — megismerkedett; láttuk ez ismeretség következményeit is; és ma, midőn az első nagy és mély csalódáson már keresztül ment — nem tekintett oly követelőleg a jövő felé.

Ecsedyre nyugodtan gondolt. Mint ábrándkép foszlott szét előtte az ifju s önkéntelen természetes tiszteletet érzett iránta s tán mélyebben, igazabban becsülte őt, mint a hogy tegnap még szeretni vélte.

Kedélye egészen csendes, természetes volt, s élénken tekintte az ajtón belépő inasra, ki Heinburg hazajöttét jelenté. Azonnal keresztül ment az ebédlőn, belépett férje szobáiba, hol régen, hónapok óta nem volt.

Oly nyájasnak tetszett neki itt minden. A nap derülten tekintett be. Minden oly szép, oly diszes és tiszta volt s ő mosolygva nézett körül. Majdnem azt hívé, e szobákat még soha sem látta.

A másik, mely ebből nyílt, Heinburg nappali terme volt s férje a mellék dolgozó-szobában íróasztala előtt állott. A selyem öltöny suhogására elhagyta helyét s neje elé közeledett.

— Jó reggelt, — mondá Oktávie, nyájasan nyujtva neki kezét s elfogulatlan bensőséggel szorítá azt meg.

A bankár arcza lángvörös volt; vonásain zavar mutatkozott; majdnem ügyetlen mozdulattal állt meg neje előtt s egész tartásán félreismerhetlen zavar látszott.

— Szemrehányást jöttem tenni, — mondá vidám hangon Oktávie. — Megszökött előlem. Félt találkozni velem. Kikerült s várta, mig én keresem föl. Nincsen igazam?

Heinburg elmosolyodott.

— Lássá, nincs bátorsága bűnét tagadni, pedig bármint került is, bármint félt velem találkozni, mind hiába volt; eljöttem, hogy ismételje nekem azt

a szót most, a napvilágnál, melyet az éj sötétjében kiejteni bátorsága volt.

— Oktávie! — mondá újra élénken elpirulva a bankár s arczán majdnem szégyenkezés látszott.

A nő melegen fogta meg kezét.

— Mikor volt tiltva a férjnek: ne je előtt bevallani, hogy szereti? — kérdé komoly, érzékeny hangon.

Heinburg lesüté fejét.

— Vagy csak az éji mámor, az izgatottság idézte ajkaira e szót? — kérdé szomoruan Oktávie.

— Nem, — viszonzá élénken és határozottan a bankár. — Keblem legmélyebb rejtekéből küzdötte föl magát e vallomás s nem vonom ezt többé vissza soha!

— Köszönöm, — viszonzá érzékenyen Oktávie s szemében könny jelent meg. — Bár mondta volna ezt évek és évek előtt, vagy mutatta volna! Sok keserü napok és időktől lettünk volna megmentve e vallomás által.

Heinburg hallgatott, ő is érzé e szavak igazságát.

— És most, — mondá Oktávie, — más dolgokról kell beszélnem önnel. Akarom, hogy e viszony köztünk hosszú, tartós és fölbonthatatlan legyen s ezért föl kell világositanom azon dolog felől, mely kétely ön előtt, s mely miatt Imre távol van a háztól.

A bankár sötéten nézett a beszélőre s látszott arczán, hogy Oktávie eltalálta gondolatát.

— Ön egy levelet fogott el, melyben irásomat

fölismerete, de nem tudta, kinek szól az! — kezdé Oktávie.

— Gyanítám, s ezt akkor ki is fejezém ön előtt, — viszonzá komolyan Heiņburg s hangjában keserűség látszott.

— E levél Ecsedynek szólt, — mondá nyugodtan a nő; — Imrét büntetni e miatt igaztalanság volt. Ő egyedül eszköz volt az én kezeimben.

A bankár kérdőleg s várakozóan nézett reá.

— Ismeri természetemet, hogy meleg kebellem, élénk képzelődéssel bírok. Minden időmet regényolvasással töltém. Boldogtalannak éreztem magam, mert ön hideg, közönyös volt irántam. Szivem kilencz éven át szerelem után sovárgott s egy napon a véletlen Ecsedyvel hozott össze s belészerettem.

A bankár megrezzent.

Ábrándoztam róla. Azt hívém, nélküle nem élhetek s megismerkedém vele. Az iránta táplált érzés minden találkozásnál növekedett, az ifju kellemes, művelt, férfias és melegsziű volt s én azt hívém: föltaláltam benne mindent . . .

A bankár nyugtalan mozdulatot tett.

— Legyen nyugodt, — szólt kérő hangon s kezét megfogva Oktávie. — Ha bűnös volnék, nem ülnék e helyen s nem beszélnék önnek oly dolgokról, melyeket saját érdekemben titokban kellene tartani. Hallgasson végig. Tán fájni fog önnek, mit mondok, de mindkettőnkre nézve szükséges ez. Az én szivem könnyebb lesz általa.

— Beszéljen Oktávie!

— Gondolja meg a helyzetet. Egyetlen ok nem volt reá, hogy boldogtalanságomért kárpótlást ne óhajtottam volna venni. Szivem élénken, forrón, szenvedélyesen dobogott s az ész szavát nem engedé érvényre jutni. Ön hideg, zárkózott, közönyös; ha arczára emelém szemeim, mint szigorú biró tekintett reám. Valljuk be Emil, nem férj és nő valánk eddig, csak oly két idegen, kiket a fölbonthatatlan kötelék s az illedelem látszott összetartani.

— Igaz!

— Ha ön tán egyetlen nyájas szót intéz hozzám, ha hidegségét elvetve, szeretettel közeledik felém: esküszöm, nem tántorodtam volna el. De nem volt egy hang, egy szó, mely visszatartson, s egy nap Ecsedynek bevallám, hogy szeretem . . .

Heinburg keblét egy tompa, fájdalmas hang hagyta el, hasonló a hörgés, hasonló a halk jajkiáltás hangjához.

— Bevallám, — ismétlé Oktávie akadozó, fölindult lélekzettel; — és gondolja, mit tett ő?

— Ezen nincs mit gondolhatni, — viszonzá keserü gúnnyal a bankár.

— Elém térdelt, hogy maradjak meg az erény és kötelesség ösvényén. Emlékeztetett önre, ki férjem — úgymond; ifjuságomra, mely a boldog öregség kötelességeit hordja magában, és vagyonunkra, melylyel annyi jót tehetek.

Heinburg bámulva, hitetlenül tekintett Oktáviera.

— Esküszöm önnek, hogy ezek valának szavai. Serkentett az élet nehézségeinek elviselésére s biztatott, hogy keressek kárpótlást más érzések és indulatokban, hogy tegyek jót s egy sziv helyett ezer sziv fog hálával és szeretettel dobogni felém.

A bankár mereven, szótalánul tekintett nejére s homlokán egy föltünő erős ér emelkedett, a keblében viharzó érzések jele és árulója.

— E fiatal férfinak sokkal, igen sokkal tartozom s óhajtom, hogy ön is hálával legyen iránta. Ön eltaszított engem, pedig férjem volt; ő idegen létére fölemelt és visszavezetett az útra, melyen ezentul haladni fogok.

A bankár arcza meghiúsult volt s oly küzdés látszott rajta, minőt az életben tán még soha sem érzett. Kezeit szemére szoritá, de Oktávie jól látta a föltouló könyeket abban, elhallgatott s időt engedett, hogy férje összeszedhesse magát.

— Oktávie, — mondá kis idő múlva halk, kínos hangon a bankár. Ön Ecsedyt most is szereti

A nő nyugodtan, szeliden mosolygott.

— Szavamat adom önnek, hogy nem. Becsülöm őt, a mint csak becsülni férfit lehet, de többé nem szeretem.

— Esküszik erre?

— Esküszöm.

A bankár fölállt s nejéhez lépett.

— Megbocsát-e nekem Oktávie? Rosszul bántam önnel. Igaza van, én nem valék önnek férje, hi-

deg, zárkózott, kiállhatatlan valék; elidegenítém magamtól, midőn ön nem is vétkes, csak gyöngé volt.

— Emil! — mondá, nyájasan ölelve meg férjét a nő, — e szavai biztosítanak engem, hogy ezentul boldogok leszünk. Az, ki nem átallja hibáját bevalani, nem esik-abba többé vissza.

— És Ecsedyt e napokban meghívjuk a következő estélyre. Meg akarok ismerkedni vele, — mondá kis zavarral, de határozott hangon a bankár.

Oktávie hálásan szorítá meg kezét. — És Imre? — kérdé bátortalanul.

— Ő természetesen vissza fog térni, — viszonzá nevetve a bankár s mindketten megkönnyebbült szívvél tekintének egymás szeméi közé, melyet eddig kerültek.

Mig e beszélgetés tartott, a külső szoba ajtója többször megnyilt, s az öreg inas, kinek egyéb dolga nem volt, mint az előszobában ülni s a jövőmenőket ki-és bebocsátani — nehányszor kíváncsian tekintett be az ajtón; de Heinburg legkisebb figyelmet sem fordítva jelenlétére, mindannyiszor ismét távozott. E legutóbbi szavak alatt ismét megnyitá a külső ajtót s most egészen bejövén, csendesesen állt meg az ajtó-küszöb mellett.

A bankár kérdőleg nézett reá.

— A bárónő kérdezteti, — szólt az inas, — hogy nem zavarja-e nagyságtokat jelenlétével?

— Johanna? — kérdé meglepetve Oktávie s arczán könnyü pirosság ömlött el.

— Miért jöhet ily szokatlan időben? — szólt halkán, nejéhez fordulva a bankár.

— Szívesen várjuk a bárónőt, — mondák mindketten egyszerre s az inas elhagyta a szobát.

Oktávie tépelődve nézett maga elé s nyugtalanságot érzett. Johannát kevésbé ismerte arra nézve, hogy szándékával tisztában lehessen, vagy csak sejtesse is azt. Meg nem foghatta, mit készül tenni s mi célból jön ily szokatlan időben, hogy mindkettőjükkel egyszerre beszélhessen

Heinburg szótalánul járt föl-alá s hasonló gondolatok foglalkoztatták, midőn a szalonból nyíló ajtón Johanna lépett be. Föltünő halvány volt, mit sötét-fekete ruhája még inkább kitüntetett. Szemeiben kimondhatatlan bánatos kifejezés ült, bár arcza egészen nyugodt kedélyállapokra mutatott.

— Jó reggelt Johanna, — szólt fölállva Oktávie s kezét nyújtá neki, mialatt Heinburg meghajtá magát a leány előtt.

— Jó reggelt! — viszonzá az, megszorítva a nyújtott kezét. — Önök bizonynyal meg vannak lepetve jövelelem miatt. Azonban együtt óhajtám találni mindkettőjüket, hogy ne kelljen külön ismételnem, mit mondani akarok, s mi rám nézve sok kellemtelenséggel bír.

Kérdőleg néztek reá s a bankár egy széket gördített a leány háta mögé, ki azon helyet foglalt.

— Többször emlitém már e dolgokat, de mindig oly kitérő választ kaptam, hogy végre kénytelen

vagyok kérelmemet megújítani és határozottan kérem önöket: hogy sorsomról saját magam gondoskodhassam s önök szivességét megköszönjem. Fél éve mult, hogy itt vagyok. Mindig vártam, hogy vagy hirdetés vagy tudakozódás útján hely nyilik számomra, hol mint társalkodónő vagy nevelőnő helyzetem biztos lenne. Önök át fogják látni, hogy óhaj-tásom természetes. Kegyetek oly jók, oly szivesek irántam, de e jósággal visszaélnem szerénytelenség volna akkor, midőn ifju vagyok s bírok annyi tehetséggel, mennyi föntartásomra szükséges. Azért ujra és igen komolyan kérem önöket, tegyenek e dologban lépést, miután én az ilyesekben nagyon járatlan vagyok.

A hang, melyen e szavak mondva voltak, oly komoly s oly határozott volt, hogy a bankár és neje azonnal látták, miként ez óhaj-tással ellenkezni hasztalan lenne s a leányt másra rábeszélni nem is próbálták. De titkon mind a ketten más okot hittek e határozat alatt rejleni s tán Oktávie el is találta azt.

— Kérelmét, bár nem örömet, de mindenesetre teljesíteni fogom, — viszonzá a bankár. Azonban félek, hogy e rögtöni határozat, a mult éj eseményének következménye s engedje, hogy ama nyugtalanság miatt, melyet kegyednek okoztam, bocsánatát kérjem.

— Legkisebb nyugtalanságról sem tudok, — viszonzá szívélyesen mosolyogva a leány. A legnagyobb örömmel nyitám föl önnek az ajtót, miután Oktávieval fontos beszéde volt.

Oktávie lesüté szemeit s nem mert Johanna arczára nézni, pedig oly tiszta, oly nyugodt és gúny nélküli volt az, mint a legszelidebb gyermekarcz.

— E határozat egészen váratlan s mélyen megszorít bennünket, — mondá kis idő múlva Heineburg.

— Kegyed természetesen fogja azt találni, ha visszaemlékszik azon kérelemre, melyet már Manchesterből eljövételünkkor e dologra nézve önhöz intéztem.

— Akkor megigértém azt, mert hívéim, hogy igyekezetünk által megszerettjük önnel házunkat s a távozásra nem fog gondolni többé, ha egyszer itt leend?

— Önök igen jók s meg lehetnek győződve, hogy nehezemre fog esni e távozás. Azonban szükségesnek tartom azt, hogy egy leány, kinek vagyona nincs, öntehetsége s fáradtsága után éljen, és ne szoruljon más jó emberek szivességére, ha ép, fiatal és munkaképes. Valami lealacsonyító volt előttem mindig az oly helyzetben, melyet más emberek kegyessége nyújt, a nélkül, hogy erre nézve érdemeink volnának. Önök sok, igen sok jót tettek velem. S valjon mivel viszonzhatom én ezt? Ugy élek itt, mint a ház leánya, minden fáradtság nélkül; kényelmes napokat folytatok, minőhöz szoknom a jövő miatt kínos, veszéyes lenne.

— Maradj hát itt Johanna s légy társalkodónóm nekem! — szólt élénken Oktávie, kinek ez

eszme — úgy látszék — csak e perczben jutott eszébe.

— Neked nincs szükséged ilyenre s az újra csak egy nagy jószág volna tőled. Azonkívül én koros, otthon ülő és a mulatságokat kerülő nőhöz kívánkozok menni, kit nem kellene színházba és más zajos helyekre kísérem, hova nekem kínos és kellemtelen volna menni.

Oktávie nem szólt. Érzé, hogy Johanna a házból minden áron távozni akar.

A leány elhagyta helyét.

— Most nem tartóztatom önöket tovább, de remélem, hogy kérelmemért nem neheztelnek, — mondá szelid hangon.

— Csak fájdalmat okoz, — viszonzá a bankár.

— A sors és körülmények úgy kívánják, — viszonzá a leány s kissé meghajtva magát, az ajtó felé tartott, melyen bejött.

— Veled megyek, — mondá Oktávie s követte őt.

A bankár valódi szomorusággal nézett utána. »Szegény leány! Ha csak még néhány ily egyénnel találkoznom a főrangúak közt, megingadoznom abban a hitemben, hogy ott nincsenek kivételek!« — gondolá, s dolgozó-szobájába vonult.

A két nő ez alatt a szalonba ért.

— Maradj itt kissé, — mondá Oktávie, a leány kezét megfogva, — beszéljünk együtt, nagy szükségünk van erre.

Johanna habozva állt meg s kérdőleg nézett reá.

— Igazolnom kell előtted magamat, ha rosszabbul vélekedsz rólam, mint megérdemlem azt. Hallgass ki s tán másképen ítélsz.

Johanna észrevehető sápadt lett s arczára hideg, szigoru kifejezés szállt.

— Ha szeretsz és becsülsz, Oktávie, — mondá komoly, méltóságteljes hangon, — e dolgot soha sem emlited többé.

A nő bámulva tekintett reá.

— Te nem akarsz arról tudni semmit? — kérdé meglepetve.

— Kérlek, hogy ne szólj e tényről — s ha kérelmem daczára is folytatni akarod, elhagyom a szobát.

— Te mélyen meg vagy sértve Johanna s nem tudsz megbocsátani. Sőt a valóról meggyőződni sem akarsz s mentségemet nem kívánod hallani.

— Ha nő volnék, kivel ily dolgokról őszintén, bizalmasan beszélhetnél, még hagyján! De leány vagyok s mint leány, nemcsak kérlek, hogy ne tedd, de megtiltom azt s szavamot adom, hogy e dolgot elfelejtem és nem gondolok arra soha!

— Johanna, — szólt izgatottan a nő.

A leány komoly, szigoru arczczal nézett reá.

— Te elitélsz engem s még kihallgatásra sem méltatsz. . . .

Johanna nem felelt.

— Tudod-e, hogy igazságtalan vagy irántam,

hogy viseleted oly sértő, minőre képesnek nem hittelek. Kinek van joga arra, hogy oly dolog fölött ítéljen, melynek körülményeit nem ismeri. S ki bánhatik megvetéssel egy oly lénnyel, kinek igazolását még nem tudja! — mondá szenvedélyesen Oktávie.

— Egyetlen ember van, kinek igazolással tartozol, — viszonzá hidegen Johanna s ez férjed! Ha bűnös vagy s ő megbocsátott, tán Isten is meg fog bocsátani.

— Tehát te nem akarsz kihallgatni?

A leány nem felelt.

— Elitélsz, a nélkül, hogy tudnád miért?

A leány arcza küzdést árult el, de hallgatott.

— Soha nem fogsz megbocsátani tudni s úgy válsz el tőlem, mint idegen, kis most látsz először, — folytatá érzékenyen a nő s szemeiből könnyek omlottak.

Johanna betakarta arczát s keble hullámozott.

— Hallgass ki! — ismétlé élénken Oktávie.

— Nem lehet! — viszonzá izgatottan Johanna. Nem akarok e történetről semmit tudni. Nincs mit megbocsátanom kellene s ismétlem, ha szeretsz, soha nem emlited e dolgot. . . .

Oktávie fájdalmas, fölindult arczczal nézett reá:

— Nem értelek! — mondá aztán halkan.

Johanna lesüté tekintetét a fürkésző szemek előtt s a szobából sietve távozott.

Oktávie gondolkodva nézett utána.

X.

A v á l á s.

Néhány nappal ez események után Ecsedyt Scharnhorstéknál találjuk.

Arcza egészen más, mint ezelőtt volt, derült, nyugodt elégedettség látszott rajta.

— Tehát mit kíván ön? — kérdé épen oly derült arczczal Hermin, mint a minővel Arthur beszélt hozzá.

— Hogy hetek előtt tett ígéretét váltsa be, — szólt mosolyogva az ifjú. — Egykor oly jó, oly kedves és szives volt, hogy Johannát magához venni ígéré, most itt az ideje. Erre jöttem kegyedet kérni, ne tagadja azt meg tőlem!

— Hogyne teljesíteném kívánatát, Arthur? — mondá elpirulva Hermin. — Csak mondja, mit kell tennem, s a legnagyobb öröm és készséggel teen-dem azt.

— Köszönöm, — viszonzá az ifju, a nő kezét megszorítva s élénken szólt: A mint tudja, Johanna Heinburgéknál van. Tegnap este nálók valék estélyen s a bankárné szomoruan beszélte, hogy a leány

nehány nap múlva végkép távozni fog házából, társalkodónéi állást keres s csak addig marad nálok, míg valamely jó háznál helye akad.

— És miért hagyja el Heinburgékat?

— Ők nem tudják, de én gyanitom. Most azonban a legelső és legsietősb, hogy kegyed a bankárnéhoz menjen s szólítsa föl Johannát a házához jövetelre. Igérjen neki mindent, csakhogy elhagyhassa ama házat, melyben van. De az én nevemet őrizkedjék előtte kiejteni . . .

Hermin csodálkozva nézett reá.

— Oly dolog ez, melyet nem magam, nem Johanna, hanem egy harmadik személy miatt nem mondhatok el, — viszonzá a kérdő tekintetre Arthur. — Azonban annyit tudatnom kell önnel, hogy a leány mélyen és talán tartósan neheztel reám, azért azt, hogy velem önöknél találkozhatik, tudnia nem szabad; különben soha sem jőne ide. S ha kegyed jóságának eredménye leend és Johanna ide jön, úgy ne szóljon neki rólam addig, míg én erre fel nem kérem.

Hermin igenlőleg intett.

— Tehát, hogy el ne késsünk s más ajánlatot ne kapjon, azonnal megyek és felszólítom őt.

— Ha megengedi, én megvárom visszajöttét.

— Sőt kérem. Nem sokára visszatérek. Keresse föl addig férjemet.

Arthur a mellékszobába távozott, Hermin pedig komornáját keresve föl, öltözéshez fogott, s élénk

örömmel készült a látogatáshoz, melyen kíváncsisága is ki leend elégítve, melyet Arthur már oly nagyon fölizgatott. Másrészt pedig örült, hogy Arthurnak szíveséget tehet.

Midőn elkészült, kocsiba ült s a Heinburg-házhoz hajtattott.

A bankárnéhoz fölküldte látogatási jegyét s izente, hogy fontos ügyben jön hozzá. Oktávie kíváncsian várta őt a nappali teremben. Nevét — mint tudjuk — s külsejét egy színházi est óta már ismeré.

Hermin belépett. Rövid kis fátyolát, mely csak félig takará arczát s épen szép piros, teljes ajkáig ért, fölveté s keczteljesen hajtá meg magát.

— Kegyed meg fog bocsátani, hogy idegen létemre saját magam jövök. Azonban a lapok hirdetésében olvasám, hogy házánál egy fiatal leány tartózkodik, ki társalkodónői állomást keres; miután nekem egy ilyenre szükségem van, óhajtanék a kisaszszonynyal beszélni.

Oktávie arczát láng boritá el. Neki kellemetlen volt Johanna távozása s azt ily hirtelen nem várta; meg volt győződve, hogy a leány elfogadja e felszólítást.

Összeszedte magát s Hermint üléssel kínálva meg, nyájasan mondá:

— Azonnal kéretni fogom őt, hogy jőjön ide, — s csöngetett. — Kérje nevemben a bárónőt, hogy legyen szives a terembe jőni, — mondá a belépő komornyiknak.

Az távozott.

— Kegyed csodálkozni fog talán, — folytatá Herminhez fordulva, — hogy ama fiatal leány, ki tár-salkodónó kíván lenni, született bárónó. Egy magyar menekült leánya ő, árva, vagyontalan s neve Alpáry Johanna.

— Nem ismerem a menekültek neveit s általában a magyar neveket, — viszonzá közönyösen Hermin, — miután más országból való vagyok! És miért hagyja el önt, — kinél — mint hiszem — eddig szintén azt a helyet tölté be, — kérdé, meg nem állhatva e kérdést s remélve hogy valamit Arthur rejtélyéből megtudhat. Oktávie kissé elfogultan tekintett reá s zavar látszott vonásain.

— Nálam csak addig szándékozott lenni a bárónó, mig más helye akad, s ide csak azért jött, mert atyja halála után árva és teljesen menhely nélkül maradt, — viszonzá elpirulva.

Nem mondhatott többet, Johanna belépett.

Hermin érdekléssel tekintett reá s alig tudott meglepetésében egy fölkiáltást elfojtani.

»Mily szép, mily rendkívüli alak! -- gondolá, szemeit a közeledőre függesztve, kinek arcza a lefolyt néhány nap óta még halványabb, még átlátszóbb mondhatni szenvedő lőn s egész lénye egy *exoticus* virághoz volt hasonló.

Különös színü haja, minőt Hermin még soha sem látott, mint egy arany karika nagy fonadékban övezé fejét; öltözéke egyszerű fekete szőrruha volt,

megjelenése szerény, majdnem félénk, midőn az idegen nőt meglátta. Kérdőleg nézett Oktávie felé, Herminnek pedig könnyedén meghajtá magát. Oktávie tudtára adá Scharnhorstné jövetelének okát s a leány arczán élénk pir ömlött el. Egy pillanatra örömsugár futott át rajta.

Hermin kérdé, hogy micsoda föltételeket köt álmomásához.

— Semmit — mondá szerényen, halk, zengzetes hangján a leány. — Nincsenek követelésem. Önnek minden ajánlatába beleegyezem s csak egyet legyen szabad kérnem, — szóló s kezeit összetevé, — hogy midőn ön színházba, vagy mulatságokba megy, én otthon maradhassak.

— És miért kíván ön oly visszavonultan élni? — kérdé Hermin.

— Gyászban vagyok, — viszonzá a leány egyszerűen, minden szenvelgés, sohajtás nélkül.

— Azonban figyelmeztetnem kell téged arra, Johanna, — mondá Oktávie s hangján izgatottság látszott, — hogy ez asszonyosság nem lakik folytonosan Bécsben s tavasszal Poroszországba utazik, hol állandóan szokott lakni.

Hermin elpirult.

— Igaza van önnek, — viszonzá kissé ingerülten, — ezt elfeledém mondani. Azonban hiszem, hogy a kisasszonynak, ki eddig életét majd mindig külföldön tölté, ez ellen semmi kifogása sincs . . .

— Sőt asszonyom, örülök annak. Az igazat

megvallva, én leginkább óhajtok hazámba visszatérni; de miután a sors máskép akarja s oda nem mehetek, inkább óhajtok távol lenni innét, mert érzem, hogy Bécs levegője nem tesz jót nekem.

E szavak egészen nyugodt, őszinte és természetes hangon voltak mondva, de Oktáviának keserű kifejezést idéztek arczára. Mindamellett hallgatott.

— E szerint rendben vagyunk, — mondá fölállva Hermin. — Ön tudatja velem, kisasszony, mikor jöhet hozzám, én pedig lakásom czimét mielőbb megküldöm önnek. Holnap reggeltől kezdve várni fogom.

— Ha nincs ellenére, holnap délelőtt fogok oda költözni, — mondá Johanna.

Hermin alig titkolható örömmel távozott s midőn Arthurral tudatá az eredményt, annak boldogsága oly kitörő, oly szenvedélyes volt, minőre Scharnhorsték alig hitték őt képesnek.

Hermin elmondá az egész találkozást. Oktávie szavait, melyekből élénk igyekezet látszott, hogy a leányt visszatartsa s Johanna szépségét, bájait, meglepő egyéniségét oly élénken festé, hogy Arthur szemei ragyogtak az örömtől.

— Ugy-e szép, ugy-e gyönyörű? — kérdé élénken.

— Oh igen, — csakhogy betegnek látszik!

Arthur meglepetve s nyugtalanul nézett reá.

— Azt hiszem szenved, — folytatá Hermin; —

Arcza szomoru, szemeiben bánat ül s oly átlátszó, mintha csak levegőből lenne.

Az ifju lesüté arczát, melyet a fájdalom kifejezése elboríta. Ő gyanítja, hogy mi okozza a leány baját.

— Holnap délelőtt már itt leend, — szólt Hermin, — más fordulatot akarva adni a beszédnek.

— Tehát holnaptól kezdve csak Ottó szobáinak leendek vendége, — mondá nevetve Arthur.

Sokáig beszélgettek már e tárgyról s az ifju mindazt tudatta a nővel, mit Johanna kibékítésére nézve előzményül szükségesnek, vagy jónak gondolt.

Johanna pedig ez éjen tán nyugodtabban aludt. Vágya beteljesült, megszabadult a háztól, melyet oly élénken óhajtott elhagyni s tán remélte, hogy egyszermind azon emlékektől is, melyek ama végzetes éj óta folytonosan üldözték.

Az emberi természet oly különös, hogy mindig mástól várja a szabadítást s ritkán képes az erőt önmagában találni föl erre. Johanna is azt hivé: ha a hely, hol csalódása történt, távol leend tőle, kevesebbet gondol arra, s kevesebbet fog neki fájni mindaz, mi most folytonosan rágódott lelkén s mit felejtteni rövid perczekre sem volt képes.

Midőn a Heinburg-háztól megvált, kevés, majdnem semmi szomoruságot sem érzett. Az utóbbi napokban gyakran eszébe jutott az a hatás, melyet első találkozásuk alkalmával Oktávie látása tett reá. Tudjuk, hogy az nem volt kellemes. Később azonban a

nő megnyerte őt, majdnem szeretetet érzett iránta s a mellett hálát és igaz, őszinte barátságot. De amaz esemény óta egészen meghidegült iránta, mi természetes volt. Az ilyféle dolgok előtte teljesen ismeretlenek valának s úgy hatott reá az egész esemény és a hálósobai jelenet, mint vakra a rögtöni világosság, melyet megjavult szemeivel először lát, s melynek élessége és szokatlansága fájdalmat okoz neki.

Az ártatlanság, mondhatni gyermekdedség fátyolát rántá le ama jelenet az ő szeméről s végtelen fájdalmat okozott neki. Csalódása rettentő volt. Csalódott az emberek iránti hitében, csalódott Oktáviában, és mennyire csalódott Arthurban, kiről annyi sok jót és szépet hitt. . . .

Heinburg volt az, kitől legkevesebbet várt; kit már atyja mint derék, becsületes, de keveset érző embert ismertetett meg vele s kinél ő semmi egyebet sem keresett, mint hogy helyét a pályán, melyen haladt, betöltse. És ez embernél legtöbbet talált. Iránta ez nemesen, őszintén és nagylelkűen viselte magát. Látta amaz éji jelenetet, midőn neje lábaihoz omlott s többé nem hitte róla, hogy érzéketlen s a bankár sokat nyert a leány szemeiben, bár soha sem volt neki vonzó vagy kellemes alak.

Mint mondtuk, nyugodtan vett búcsút a házaspártól, kissé reszkető hangon köszönte meg szivességöket s ígéré, hogy meg fogja őket látogatni.

A kapu alatt kocsi és a Scharnhorsték inasa vár-

tak reá s midőn ő a kocsiba lépett, oly jól, oly nyugodtnak érzé magát.

Semmi balsejtelve nem volt. Nem félt a jövőtől, szive ártatlan volt s oly erős bizalmat érzett önmaga iránt, hogy perczig sem jutott eszébe valamely nyugtalanító gondolat.

Atyjára gondolt, ki annyi szenvedésen s oly nagy próbáltatásokon ment keresztül, és soha sem veszté el erejét. Soha sem beszélt előtte a végzet ellen, soha sem zúgolódtott a sors mostohaságán, hanem hinni tanítá őt és mindenekfölött bizni önmagában. Soha sem szólt az emberek jóságáról neki, nem tanította arra, hogy azok kegyességére, elnézésére és melegszivűségére építsen, de rosszaságukról sem beszélt s azon tanácsot adta neki, hogy ha önmagunkkal tisztában vagyunk, ha csak saját erőnkre számítunk, és soha sem kívánunk az emberektől áldozatokat: akkor keresztülvergődünk még ott is, hol a gyöngye és más jószivűekben bizók elbuknak.

Élt Johanna szívében bizalom és hit, de ez magasabb lényhez szárnyalt, mint a földön élők. Bizalma megingathatlan, hite erős volt, oly erős, minő csak az iránt lehet, ki úr rajtunk embereken, égen és földön, elemeken és élőkön fölül áll s egyedül Ő az örök, Ő az elmulthatatlan és végtelen.

Ily gondolatok között ért Johanna a fogadóba, hol az inas Herminhez vezeté, ki nyugtalanul várta jövetelét.

Elébe ment, nyájasan nyujtott neki kezet, midőn

a leány belépett s úgy fogadta, mint egy kedves ismerőst, kinek jövetelén őszinte igaz örömet, érzünk.

E fogadtatás Johannának igen jól esett; jobban meghatotta őt mint a válás a Heinburg-háztól s mialatt Hermin kalapját kivette kezéből, észrevevé, hogy a leány szemeiben köny csillogott.

— Önnek nehezőre esett a válás, édes Johanna, — mondá nyájas, szelid hangon Hermin, mialatt arczán részvét látszott. — Vigasztalódjék. Higyje el, nálam sem lesznek rossz napjai s nemsokára megbarátkozik velem. . . .

— Ön oly jó, oly kegyes, — viszonzá halkán Johanna, mialatt szemeiből sűrű könyek omlottak; — nem a válás, de a nem várt fogadtatás az, mely meghatott s mely könyeket fakasztott szememben. Ön meg fog e gyöngeségért bocsátani.

Hermin szeliden szorítá meg a leány kezét s biztatólag tekintett rá. Teljes szívéből szánta őt, oly halvány, oly átlátszó volt és oly szenvedő, hogy Hermin újra azt hitte: beteg.

— Tudom, hogy jól fog esni önnek egyideig magában lenni, — szólt pár percnyi hallgatás után a nő; — ha kívánja, szobájába vezetem, hol kinyugodhatja magát ez izgatottság után. . . .

— Küldjön valakit velem, ne fáradjon miattam, — szólt kérőleg Johanna.

— Jőjön, jőjön, — viszonzá, kezét karjába öltve Hermin s kivezeté őt a teremből, hova kis idő múlva

visszatért s keresztül menve azon, férje szobájában
evvel együtt Arthurt találá.

— Félek, — mondá belépve, hogy megbeteg-
szik, — oly rossz színben van; idegei föl vannak
izgatva s beszéde alatt hangja folytonosan reszketett.

Arthur ijedten ugrott föl helyéről.

— Orvost kell hivatni; — mondá hevesen.

— Állítja, hogy nincs semmi baja, hogy csak
nyugalomra van szüksége s egészen jobban leend.

— Ki tudja, hátha nem futó baj, — mondá
nyugtalanul Arthur s arczán izgatottság látszott.

— Azt hiszem, holnapig elválik s ha nem lesz
jobban, orvost hivatunk; — szólt Scharnhorstné, az
ifjút megnyugtatóni akarván.

— Szegény leány, — sóhajtott mély fájdalom-
mal Arthur, — miért kell e földön mindenkinek szen-
vedni.

— Minden jóra fordul, — viszonzá biztató mo-
solylyal Hermin, — csak türelemmel kell lennünk; a
fődolog megvan, kegyed föltalálta őt.

»És mily véletlenül, — gondolá Arthur, — ott,
hol soha sem kerestem volna. S mily perczen,
minőben az életet neki soha sem kellett volna meg-
ismerni.

E gondolat sok kellemetlen pillanatot okozott
Arthurnak s nyugtalansággal gondolt ama perczre,
midőn Johannával először fog találkozni.

Oktáviétől tudta, hogy Johanna nem hallgatta
ki őt, midőn amaz éjéről beszélni akart vele.

— Tán jobb is, hogy tőlem tudja meg a valót, — gondolá. — De fog-e hinni? Nem gondolja-e, hogy ámítani akarom? Vagy ad-e hitelt oly ember szavának, kiben már kétszer csalódott?

E gondolatok és kérdések számtalanszor merültek föl az ifjú agyában, de feleletet még nem tudott találni rájuk.

Azonban mégis bizott. Oly erős reménye volt, mint csak annak lehet, ki tisztának érzi magát, és saját önérzetében találja a legnagyobb kezességet arra, hogy mások is higgyenek szavainak.

XI.

Előkészítések.

Arthur aggodalma — szerencsére — fölösleges volt. Johanna az nap ugyan nem hagyta el szobáját, de másnap már sokkal jobban érezte magát.

Ő egyike volt azon lényeknek, kik gyöngéd testalkattal birva, egészségöket inkább lelki erejöknek köszönhetik s midőn a Heinburg-házat elhagyta: oly betegnek, oly szenvedőnek érzé magát, mint csak oly lázas izgatottság után képzelhető, minőben amaz éj óta volt.

Mig e házból ki nem lépett, hogy oda többé vissza ne térjen, nem birt nyugodt lenni. Folyvást maga előtt látta ama jelenetet, midőn Oktávie szobájába lépett. Félt, hogy egy második ily eseménynek is tanuja lehetne, mert Heinburgnének férje iránt mutatott szeretetében — miután e nőben anyyira csalódott — egészen bizni többé nem tudott. Rettegett a lehetőségtől, hogy Ecsedyvel még egyszer találkozni fog s mind e nyugtalanság — a békéhez szokott léleknek elviselhetetlen volt és folytonos izgatottságban tartá őt.

Azonkívül félt, hogy számára nem találkozik oly hely, mely elfogadható lenne. Tudta, hogy sokaknál rangja is hátrány lesz, mert ezt Oktávie őszintén megmondá neki s azt saját tapasztalatlansága daczára is érezte, hogy alig lehet az életben viszásabb helyzet, mint a vagyon nélküli czím, — egy bárónő, ki társalkodónői állomást keres.

S ha kapna is rövid időn helyet, ha jó sorsa megszabadítaná is e házból, hol annyit és folytonosan szenved, valjon be tudja-e ő azon állást tölteni, melyre ígérkezett. Leend-e benne annyi szerénység, engedékenység, önmegtagadás és igénytelenség, a mennyi szükséges s a mennyit tőle kívánni fognak?

Hátha ismét oly dolgokkal kell szembeállnia, minőkről eddig nem is álmodott; hátha saját elveit, meggyőződését kell megtagadni újra, csak hogy mások nyugalmát megmenthesse; hátha mindaz, mit atyjától hallott az életről, pusztá csalódás volna s neki egészen más oldalról kell azt megismernie?

— Szegény atyám, meglehet, csak hitemet nem akarta a jótól elvenni, — sóhajtá aztán. — Valjon nem lett volna-e jobb, ha gyöngéd szavakkal ő mondta volna el, ő ismertette volna meg az élet csalódásait és árnyoldalait velem?

Ekkor érezte csak, hogy nehéz, szomorú s tán komor jövő várakozik reá. Perczekre egészen elszomorodott. Nem volt meg már ama fényes csillag a jövőben, mely eddig világos, derült fényt árasztott körüle, ha a távol jövőre függeszté szemeit. Letünt,

elhomályosult a remény és szerelem csillaga, melytől amaz éj, s annak eseményei foszták meg őt.

De — mint már mondtuk — midőn a házat elhagyta s a kocsiba lépett, csak testi kimerültséget érezve, lelkét bizalom szállta meg. Elhagyatottságára nem gondolt többé s a veszélyeket, melyek elhagyott helyzetéhez kötvék, nem ismeré.

Az éjet nyugodtabban töltve, midőn fölöltözött, meglehetősen jól érzé magát. Hermin egyénisége és szives modora megnyerték őt s azon meggyőződéssel kelt föl ágyából, hogy e szellemes, szives hölgy barátságával, elnézésével visszaélnie nem szabad s gyengeségét legyőzve, azon kötelesség után kell néznie, melyet az neki ki fog szabni.

Nyugodt arcczal, de holthálványan lépett a társalgó-terembe, hol Hermin egyedül ült s a leány hogyléte felől érdeklővel kérdezősködött.

— Egészen jobban vagyok, — mondá az, figyelmét megköszönve s valóban hitte is, habár lábai a gyengeségtől reszkettek alatta.

— Foglaljon helyet, — mondá Hermin részvétellel. — Látom, hogy gyenge s nyugalomra van szüksége.

— Valóban, erőm még nem tért vissza, — szólt kissé elpirulva a leány, — de kérem kegyedet, legyen elnéző. E gyöngeség igen rövid időn el fog mulni s én még életemben eddig soha sem valék beteg.

Hermin szeméibe könnyek szöktek. Ez esdeklő

szelid szavak meghatották s szeretettel fogta meg Johanna kezét.

— Édes Johannám, — mondá részvétteljes hangon, — a miatt legyen egészen nyugodt. Neheztelésemet gyengesége által nem vonja magára. Helyzetében természetesnek találom ez izgatottságot s csak az szomorítana, ha barátságomban és részvétemben kétkednék. Legyen meggyőződve, hogy nálam hidegségre, neheztelésre nem talál; s ha ön előtt barátságomnak, szeretetemnek némi értéke van, úgy fogadja azt el tőlem oly őszintén, miként azt érzem, s önnek följánlom. . . .

— Asszonyom, — rebegé Johanna s kezeibe rejtve arczát, könnyei sűrűn omlottak szemeiből. E szelid szavak, e kedves, nyájas hang oly jól estek a szegény, elhagyatott lénynek, kinek szive annyi képességgel birt a szeretetre s ki azt az egész világon senkivel sem éreztetheté és senkitől sem várhatá, hogy azt viszonozzák.

— Asszonyom, — kezdé újra, kissé erőt véve magán — ne mosolyogjon érzékenységemen, de nekem oly jól estek szavai s én az önuralkodást, tetteést oly kevésbé bírom és ismerem. Higyje el, e perczig igen szerencsétlennek érzém magamat, mert nem tartoztam senkihez s mert szívem sohasem nyilhatott meg atyám halála óta senki előtt. Ön, ki szeretve és szerettetve él, alig fogja e szavaimat megérteni; de higgye el, nincs a magánosságának nagyobb fájdalma, mint amaz örökös zárkózottság, melylyel mindent:

örömet és fájdalmat keblünk mélyébe kell rejtenünk.
— Én atyám halála óta ily nyomást érzek szívemen, mert ő őszinte bizalmassághoz szoktatott s miután ő nincs velem, egyetlen lénnyel sem találkozám, ki iránt bizalmat érezhettem volna. Senkisé isem közeledett oly őszinte gyöngédséggel hozzám, mint kegyed s e perczen szívem oly elégedett, oly boldogságot érez, minőt rég idő óta nem érzék.

— Szegény Johanna, — mondá Hermin, érzékenyen ölelve magához az aranyfürtös fejet: Isten minden teremtménye iránt kegyelmes s önre még bizonynyal nagy boldogság várakozik.

— Ki tudja, leszek-é valaha ily boldog, mint e perczen. Találok-e egy második ily szívre, — mondá Johanna szomorúan.

Hermin nem akarta e tárgyat folytatni, mert félt, hogy ajka többet mond, mint a mennyit lehet és szabad neki. Mosolygva tekintett reá.

— Heinburgné tehát nem tartozik azon nők közé, kik bizalmat gerjesztenek? — kérdé kissé kíváncsian.

— Ő igen jó, — viszonzá Johanna s hirtelen elhallgatott.

— És igen szép, — folytató Hermin.

— Rendkívül szép.

— S jó házas-életet élnek? — kérdé a nő.

— Azt hiszem, — viszonzá halkán s kissé elfogultan Johanna, mi az élénk asszony figyelmét nem kerülhette el; de nem kérdezősködött tovább. . . .

— Egyszer már láttam őt Berlinben, — folytatás akkor még tán szebb volt, mint most.

— Berlinben? — kérdé élénken Johanna s arcza rózsaszínű lett, keble akaratlanul emelkedett.

Hermin ezt is észrevette, de közönyösnek mutatta magát.

— Igen, ezelőtt egy évvel. Nehány hétig férjével időzött ott s a színházban naponként közbámulat tárgya volt.

»Innét ered ismeretségek« — gondolá fájó szível Johanna.

— Több osztrák és magyar is megfordult ott a sok külföldi utazók között, — folytatá Hermin, a leány arczán észrevéve az érdekeltséget, melylyel az szavait hallgatá — s én néhány magyart is ismerek már kegyed hazájából.

Johanna szíve élénken dobogott, de kérdezősködni nem volt bátorsága.

Hermin mindezt sejtette s folytatá:

— A múlt évben egy fiatal magyarral ismerkedém meg, ki az egész évet ott tölté s ősre utazni szándékozott, és különösen Angolországot látogatni ment. Mint mondá, ismerősei vannak ott, kiket igen óhajtana látni s kiknek meg is ígérte látogatását. Azonban nem mehetett szegény, súlyos beteg lett s heteken át eszméletlenül feküdt. . . .

— Eszméletlenül? — kérdé remegő hangon Johanna.

— Igen. Mindenki azt hitte: meghal. De nagy

idő múlva mégis csak jobban lett. Azonban ekkor sem foganatosíthatta úti tervét, mert egy tudósítás következtében oly gyorsan kellett neki hazájába s később ügyei végett ide jönni, hogy lehetetlen volt hosszú útra mennie.

Johanna meghatva tekintett a beszélőre s észre sem vette, hogy ennek szemei figyelmesen függenek rajta. E nő csodálatos hatást gyakorolt reá. Nehány szavával nemcsak nyugalmát adta a múlt perczekben vissza, hanem oly jótékony hatást gyakorolt rá most újra, hogy szívét öröm dagasztá. Arcza mosolygott. Nem merte a magyar ifjú nevét kérdezni, de nem is kétkedett, hogy Ecsedy történetét hallá. Mily boldognak érzé magát, hogy az ifjában nem kétszer, hanem csak egyszer csalódott.

Tehát nem jöhetett, — gondolá részvétellel; — nem rajta múlt, hogy szavát be nem válthatá. Beteg volt s eszméletén kívül. Atyám levelére nem válaszolhatott. . . . és én kételkedtem benne.

Nehéz kő esett le szívéről e gondolatra: egy égő sebre írként hatott e tudat.

Mit adott volna e meggyőződésért még néhány hét előtt?

Most csak az ifju férfiasága állt előtte mentve, akkor egészen más is — több — igen sok — tán minden.

E perczben észrevette, hogy szórakozottsága föl-tünő lehet a nőnek s derülten tekintett reá.

— Gondolkozni látszott? kérdé az tőle.

— Igen, — viszonzá a leány elpirulva, — szórakozott valék. Kegyed meg fog ezért bocsátani.

Hermin látta a leány arczán a hatást, melyet szavai gyakoroltak szívére s örült terve sikerültén. Nem fog nehezen menni a kibékülés, — gondolá. — Johanna szereti őt s mielőtt találkoznának, egészen kibékül vele.

Hermin sokat remélt, mert keveset tudott abból, a mi Johannát elkeseríté Arthur ellen.

Azt mondják: »a szerelem mindent megbocsát«, s ezt én hiszem, tudom s meg vagyok győződve erről. De van egy, mit legnehezebben felejt s minél nagyobb a szerelem, annál nehezebben s ez — a megcsalattatás.

Jaj annak, ki szerelmében csalódott. Nagyobb, keserűbb ez minden csalódásnál s ritka szív az, ha önzéstelen — mely egyszeri csalódás után még bízni tudna.

Hermin nem tudta tisztán, mely irányban kell Johanna bizalmát felkölteni, mindamellettséjté s látta a leány arczán a hatást, melyet szavaival előidézett s az neki elég volt, hogy mindent reméljen.

Az oly természetek, minő a Herminé is volt, a végleteket nem ismerik. Szerinte minden megbocsátható volt, a miért egykor fájdalmat érzénk; a jó tett hálára kelté szívét s a rosszat elfelejté és sohasem

jutott eszébe azt viszonzni; ábrándozni nem tudott; természetesnek tekinté az életet, és az Ecsedyvel történt eseten kívül, egyetlen csalódása sem volt s ekkor fájdalmat érzett ugyan, de az ifjú iránt neheztelést soha egy perczre sem. S most, midőn azon ifjú számára, ki egykor az ő szivét nem fogadá el — egymásnak szivét kelle megnyernie: oly élénk igyekezettel tette azt, mint talán csak Arthur saját maga tehette volna.

Örömragyogó arczczal beszélte el Ecsedynek Johannával való ez első beszélgetését s biztatá őt, hogy a leánynyal nemsokára találkozhatik, a nélkül, hogy az megijedne vagy visszariadna tőle. Szóval, mindent remélt, a nélkül, hogy a dolgot tisztán tudta volna. Azonban Arthur nem osztá egészen e kedvező hangulatot s reményeket, ő jól emlékezett ama pillanatra, mily kedélyállapotban volt Johanna, midőn ő szobáját elhagyá s érzé, hogy mily mély lehetett keblében a seb, mit ő ütött s mily sok idő kell arra, míg az ily sebek behegednek.

Azonban mégis csak remélt, bizott s néhány nap mulva legalább azon boldog tudata lehetett, hogy Johanna elégedett sorsával s hogy kedélye derültebb, egészsége sokat javult.

S ennyi most elég volt neki. Ő oly sokat aggódott e leány sorsa fölött, hogy boldoggá tette az a tudat is, miként az most már biztos menhelyen és jó emberek között él. Elég volt ama meggyőződés, hogy nem hányódik a világban, mitől leginkább borzadt,

védő rokon és barát nélkül tudta őt s türelemmel várta az időt, midőn vele találkozhatik. . .

Érzelmei felől keveset mondhatunk, mert azt ő saját maga előtt is rejtegetni igyekvék s a mennyire el volt határozva, midőn még a leány hollétét nem tudta, hogy mihelyt föltalálja őt, azonnal szívét, kezét ajánlja neki: most ép oly bátortalan és habozó lett, kivált miután Johannát oly pillanatban látta viszont, milyenek egy egész életre szoktak határozni.

Azon éjjel Johanna szobájába jutva s a legelső székre dőlve, mely az asztal mellett állott, azon saját irását és leveleit pillantá meg. Bizonyos volt, hogy Johanna az éj késő óráiban az ő leveleit olvasá s ő vele foglalkozott. . .

Mit gondolhatott e körülmény felől ?

Azt, a mit gondolna bárki is; s bizonynyal nem egyedül hiusága hiteté el vele, hogy Johanna szereti őt.

Végtelen boldogságot, de egyszersmind kimondhatatlan fájdalmat okozott neki e tudat. Azt hívé, Johanna örökre meghidegült iránta a mult perczekben, midőn az az ő emlékével elfoglalva, egy más nő lábainál találta.

»Minél inkább szeretett, annál mélyebb leend megvetése irántam«, — gondolá gyakran s ez eszméhez akará szoktatni magát. Mint ajánljak oly szívet neki, melyet ő más lábaihoz téve látott? Mint hitessem el vele, hogy csak azért jöttem titkon, az éj óráiban, ama nőhöz: hogy ne szeressen engem s for-

dítsa szivét férjéhez vissza. Mosolyogni fog ez ügyetlen ámításon s én nem bizonyíthatom be neki soha, hogy ez nem ámítás. E gondolatra oly keserüséget érzett, minőt soha egy képmutató se érzett volna, ki terve és ámítása sikerén kétkedik. Soha egyetlen ámító sem félt úgy szavai hatástalanságán, mint Arthur, midőn igazat és a legtisztább valót készült mondani. Arra, hogy kezét, szivét ajánlja Johannának, most többé nem gondolt. Vágya, óhajta csak annyiból állt, hogy a leány kibéküljön vele, higgyen szavainak s ismét becsülni tudja őt, és jó barátnője legyen.

Ez volt igyekezetének főczélja. Erre kérte Hermin is, de az mosolyogva mindig többet ígért neki s állítá, hogy Johanna szereti őt.

Igy folytak a hetek, mialatt két hónapja múlt, hogy Johanna Heinhurgékat elhagyta s azóta semmit sem hallott rólok. Még mindig gyöngének érezte magát arra, hogy meglátogassa őket, noha érzé, hogy az illedelem követeli azt. Még mindig félt ama szobákba lépni, még mindig nem tekinthette Oktáviét nyugodtan s nem érzett elég erőt arra, hogy a mult időről, melyet házukban töltött, nyugodtan beszélhessen velök.

De Arthur érdekében e két hónap nem múlt el hasztalanul. Hermin sok részben betölté szavát. Az ifjút oly élénken festé a leánynál, hogy az egészen másként vélekedett róla, mint mielőtt ide jött s Hermin elérkezni vélte az időt, hogy Arthur a leány elé

lépjen, és azon ügyekre nézve, melyekről Hermin nem tudott, mert Johanna soha sem említé azokat — felvilágosításaival s mentségével előálljon. Arthur többé nem ellenkezett oly élenken már e találkozásra nézve, mint eddig; de határozottan még maga sem tudta: mikor léphet Johanna elé.

XII.

A t a l á l k o z á s.

Johannának a lefolyt két hónap alatt, melyet Scharnhorsték házában töltött, egyénisége némi változáson ment át. Egész lénye elfogulatlanabb, derültebb lőn; nem irtózott annyira a külvilággali érintkezéstől s miután tudta, hogy Herminnek a városban alig van ismerőse, nehányszor kikocsizott, vagy sétálni ment vele, nem tartva a kiléte iránti kérdezősködésektől. Külseje nem volt bár ragyogó s nem tündöklött az egészség és ifjuság teljes szineitől, de mégis elveszté már beteges halványságát s arcza visszanyerte nyugodt, derült kifejezését. Semmi bú, semmi töprengés és semmi keserűség sem látszott többé azon.

Egy nap Hermin Laxenburgba szándékozott kimenni férjével, s Johannát is fölszólítá, hogy tartson velök, mire a leány szívesen ajánlkozott.

Május közepe volt s oly szép, oly kellemes idő, minő csupán az év e legbájosabb hónapjában lehet.

A természet egész pompáját tárta ki a szemlélődő előtt; minden fris, élénk és viruló volt s a

gyönyörű laxenburgi kert mosolygott a tavasz fényében. —

Mintegy két óra volt, midőn Scharnhorsték és Johanna Laxenburgba értek s a két nő — lassu léptekkel haladva — gyönyörrel tekintett köröskörül.

A számtalan virágbokor és fa kellemes illata, a levegő üdesége, az olykor átsuhanó éltető tavaszi szellő oly kellemes volt hogy Johanna arcza is egészen átpirúlt.

— Mily gyönyörű hely ez, — mondá szemeit a tóra függesztve, melynek szép kék vizén apró csónakok ringottak.

— Mennyivel szebb, mint Schönbrunn; mennyivel jobban megnyeri a szívet, mint amaz, melynek hideg pompája inkább csak bámulást gerjeszt mig ez tökéletesen elbájol.

— Ugy-e szép? — kérdé élénken Hermin; — tudtam, hogy itt neked jobban fog tetszeni minden mint Schönbrunnban. E hely inkább a te természetedhez való.

— Egészen Angolországba képzelem magam, — folytatá ábrándozva Johanna s szemeit mélézva hordá maga körül. — Mintha ott volnék, hol oly kedves éveket tölték. Mintha atyámat látnám, kinek emléke nélkül nem gondolhatok soha a múltra vissza.

Scharnhorsték némán hallgaták őt s Hermin részvételt tekintett a leány méléző arczába, melynek vonásain azonban inkább gyönyör, mint fájdalom látszott e szavak kimondásakor.

Mellettök sok járó-keelő haladt el, kik mindannyian kíváncsian s érdekkal tekintének a két föltünő hölgyre. Valószínűleg mindenki észrevette, hogy nem e városból valók.

Hermin bár tökéletes német jelleggel birt, mind a mellett egészen más vala mint a bécsi nők; Johannát pedig öltözködési modorának föltünő egyszerű és mégis izléses tisztasága s egész külseje miatt nem tarthaták másnak, mint angol nőnek.

Ők azonban mind e kíváncsiságot nem vették észre. Johanna keveset törődött az emberekkel, Herminen pedig szokatlan elmerültség látszott. Maga a kapitány is izgatott és nyugtalan arczkifejezéssel birt, mintha valamely közeli terven aggódott volna.

Lassan haladtak tovább s majdnem mind összevissza járták már a főbb helyeket midőn ismét a tó partjához érve, egy fiatal férfi alak jött velök szemközt, kinek láttára férj és nő jelentőleg tekintének egymás szemei közé s kinek megjelenése, mozgása alakja és öltözködési modora mind oly föltünő volt, hogy Johanna figyelmét sem kerülheté ki.

A leány arcán az első perczben megdöbbenés volt észrevehető. Egy pillanatra majdnem megállt haladásában, e váratlan jelenség oly nagy mértékben hatott reá. De a másik pillanatban már összeszedé magát s elég nyugodt arcczal folytatá lép-teit, azt hívén, az ifjú elhalad mellettök, a nélkül, hogy őt csak észre is venné.

E reményt azonban csak ijedtsége sughatá neki,

miután Hermintől jól tudta azt, hogy az ifjut Berlinből ismerik s így semmi sem lehetett természetesebb, mint hogy Arthur megszólítsa őket.

E perczben azonban mindezt tökéletesen elfelejté. Megdöbbenése kitörölt emlékéből minden egyebet, azonkívül, hogy neki Ecsedyvel találkoznia többé soha sem kellett volna. Az ifju azonban mosolygó arczzal közeledett feléjük. Arcza derült, ragyogó és örömteljes kifejezéstől sugárzott. Oly deli, oly fiatal és viruló volt, mintha a körulte terjedő szép természet gyermeke lett volna s oly jól illett e helyre, mintha az ifjuság és szépségben diszlő fák mind testvérei vagy társai lettek volna.

Ritka nő az, kire a férfias erő, épség és kifejezés hatással ne lenne. Nincs szépség, nincs báj, mely a férfiúnál az erőt, a természeti fejlettséget s az egészség épségét kipótolhatná.

Johanna nem nézett reá akkor sem, midőn az ifjú egészen közel jött hozzájuk; de érzé, hogy ott van, hogy pár lépés választja tőlök s bár szive reszketett félelmében, mindamellet a levegő, a virágok illata, a tó vize s az ég boltozata egy percz alatt mind megváltozott körulte s valami oly érzés szállta meg szivét, minő a lepleiből kipattanó bimbóé lehet, midőn legelőször érzi a levegőt, midőn először tekint a ragyogó világba.

— Önök itt! — szólt, hozzájuk lépve az ifju s hangja örvendő és nyájas volt, mialatt a kapitánnyal kezét fogott s a nőknek meghajtá magát.

— A jó levegőt élvezzük! — mondá mosolygva Hermin — s gyönyörködünk e páratlan szépségü helyben.

Arthur egy pillantást vetett a leányra s látta annak arczán az izgatottságot és halovány színt, mely azt borítá. A kapitányhoz lépve, annak pár szót sugott, mire az Johannához vezetve őt, bemutatá neki az ifjút.

Johanna némán hajtá meg magát s szemeit egy perczre az előtte álló ifjúra emelé, de csak egy perczig s aztán újra elfordítá tekintetét és magá elé nézett.

Arthur nem merte megszólítani őt, oly különös hatással volt reá e méla, kifejezésteljes arc, melyet még mint viruló félgyermek-arczot látott, hogy szívét fájdalom tölté el s bátorságát a megszólításra nézve tökéletesen elveszté.

— Meddig maradnak még Bécsben? — kérdé Hermintől, a nő oldala mellett haladva, mig Scharnhorst Johanna mellett maradt.

— E hó végeig, — viszonzá, szintén egy kissé elfogultan Hermin, észrevéve e jelenet nehézségét és az ifju zavarát.

— Azután egy időre Berlinbe megyünk, — folytatá Scharnhorst s később — letelvén szabadságidőm, — ezredemhez térek vissza.

— És a bárónő hasonlóan e tervet követi? — kérdé végre Arthur, erőt véve magán s a leányra nézett.

— Igen, — viszonzá ez halk, elfogult hangon s ajka kissé reszketett.

— Ugy hát mindnyájan egyszerre hagyjuk el e várost, miután én is e hónap folytán szándékozom haza. Ügyeimet, melyek fél év óta oly erős kénytelenséggel lánczoltak ide, végre bevégzém s szabadulhatok innen, hol ez idő alatt oly rosszul érzém magam. Annyi véletlen kellemetlenségnek valék kitéve! — mondá, jelentőséggel tekintve Johannára.

A leány azonban lesütve tartá szemeit s arcza oly elmerült volt, mintha nem is hallaná e szavakat.

— Berlint nem látogatja ön meg újra? — kérdé Hermin.

— Tulajdonképen még egy évet kellett volna ott töltenem tervem szerint; de a hosszadalmas ittlét, és más események annyira elvették kedvemet mindentől, hogy tán nem is volna többé türelmem és kedvem ama száraz tudományok végig hallgatására.

Mindhárman észrevették, hogy Johanna arcza e szavak alatt rózsaszínű lett s egy futó pillanatra önkéntelen Arthurra tekintett.

Tehát mégis figyelemmel kíséri szavaimat, — gondolá az s szívében örömet érzett.

— És hova szándékozol, elhagyva Bécset? kérdé Scharnhorst.

— Hazámba, melyet talán többé soha sem hagyok el, vagy legalább igen hosszú ideig nem. Az igazat megvallva, nekem e lefolyt három év, melyet hazulról távol tölték, igen sok szomorúságot

és szenvedést okozott. Alig gondolhatok jól visszarájok.

— On veszélyesen beteg volt s hosszú ideig? — kérde Hermin.

— Igen nagy beteg. Az orvosok lemondtak rólam s e betegség nekem nemcsak testi, de oly lelki szenvedéseket is okozott, melyeknek utó-hatása és következménye tán egész életemben megmarad.

— Hisz amint tudom, tökéletesen kigyógyultál bajodból? — kérde, élénk kíváncsiságot tettetve a kapitány.

— Testileg igen, de oly kötelességeket mulaszték el miatta, melyek helyre nem hozhatók többé s oly tervekkel kellett fölhagynom, melyek élttem egész boldogságát képezhatték volna.

E szavak oly érzéssel s oly erős nyomatékos-sággal voltak kimondva, hogy Johanna vonásai egészen átváltoztak s kebléből egy általa észre nem vett sohaj röpült el.

Az ifjú nem merte folytatni e tárgyat tovább. Érzé, hogy a hurokat feszíteni nem szabad s kis szünet után más dolgokról kezdett beszélni, melyekbe olykor a hosszú séta alatt Johanna is beleszólt.

Midőn elváltak s a két férfi kezét fogott, Hermin az ifjuhoz fordulva, mondá:

— Remélem, mielőtt elhagyná Bécset, fölkeres bennünket?

— Ha megengedi, mindenesetre, — viszonzá az, mialatt fölsegíté őtet a kocsiba.

Hermin után Johanna ült föl s midőn Arthur, karját gyöngéden érintve, besegíté őt, érzé, hogy a leánynak egész teste reszket s aggódva tekintett rá. De arcza tökéletesen nyugodt volt s még csak halványnak sem látszott. Oly különös szellemi, enyhe és szelid kifejezés ült azon, hogy Arthur elválások után sem tudta azt sokáig elfelejteni s folyvást maga előtt látta a szép, szelid, szenvedő arcot, melynek tán ő vevé el rózsáit s melynek tán egyedül ő volna képes visszaadni azokat. E gondolatra oly jótékony melegség ömlé el szívé, oly őszinte készséget érzett mindenre, a mi által Johanna boldogságát visszaadhatná s e találkozás után ismét oly szenvedélyes szerelmet érzett iránta, hogy most újra meggyőződött, mennyire mélyen szereti őt s csak annak viszont szerelme által lehetne az életben boldog.

Scharnhorsték haza térve, nem sokára ebédhez ültek s az estét otthon tölték.

Hermin és Johanna kézi munkával voltak elfoglalva s a kapitány saját szobájában időzött.

Hermin az Ecsedyvel történt találkozást még nem hozta elő a lánynak, más egyéb közönyös tárgyakról beszélgettek, míg végre elhatározá erre is magát.

— Ön nem ismeré ezelőtt Ecsedyt? — kérdé végre egyenes megrohanással a leányt.

— Ném, — viszonzá az egészen nyugodtan s munkájáról nem emelte föl szemeit.

— Érdekes és mívelt férfi, — folytatá Hermin.

Johanna nem felelt.

— Kegyed nem találja annak? — mint hallgatásából látszik. . .

— Kevéssé néztem meg s ítéletet alig hozhatnék róla.

— Ugy látszik, nincs oly jó kedve, mint Berlinben léte alatt volt. Akkor vig, élénk fiatal férfi volt, most komoly s ha nem csalódom, titkos bánata lehet.

— Tán szerelmes, — viszonzá Johanna, kissé halkan.

Hermin meglepetve nézett rá. E megjegyzést nem várta tőle.

— S a miatt volna szomorú? — kérdé figyelmesen tekintve a leányra.

— Talán igen. Tán sokat remélt és csalódott. Tán oly vágyak után indult, melyeket a természet rendje meg szokott büntetni.

Hermin nem felelt. Oly élénk meglepetéssel hallgatá e szavakat s oly bámulattal nézett a beszélőre, ki munkájáról föl sem emelé szemeit s hangja egészen nyugodt, természetes, de kissé halk volt, midőn ama szavakat kiejté.

— Nem tudom, mire gondolt e szavaknál, Johanna, — mondá aztán, — de meg nem foghatom, egy egészen ismeretlen férfi mint tehet önre az első látásra oly hatást, hogy így vélekedjék róla.

A leány elpirult s meghatva tekintett Herminre.

— Kegyed oly jó, oly barátságos és szerető volt irántam mindig — szolt fátyolozott s fölindult hangon, — hogy nem vagyok képes megcsalni. Bocsásson meg, hogy az első perczen nem valék őszinte, de mily nehéz egy oly emléket fölbolygatni a szivben, melyet oda örökre eltemeténk!

A leány egy percze elhallgatott s szemeit könnyek homályosíták el. Letette munkáját s arcza szomorú, bánatos kifejezést nyert.

— Bocsásson meg, édes Johanna, ha fájdalmat okoztam önnek, — mondá részvéttel Hermin, bánni kezdvén szavait. De higye el, ártatlanul tevém!

— Tudom, tudom, — viszonzá Johanna, — hisz ön oly jó, hogy egy kis féregnek sem okozna fájdalmat szántszándékkal; de miután idáig jutotunk, a véletlen úgy akarja, hogy ez egyetlen titok, melyet ön előtt rejtve tarték, se maradjon az mindig. Engedje bevallanom, hogy én Ecsedyt régóta ismerem. Atyám életében házunk vendége is volt s mi voltunk az a család, melynek ő szavát adta, hogy fölkeres az év vége felé. Most már tudom, hogy betegsége miatt nem válhatta be ígéletét. Atyám halála után még egyetlen egyszer találkozám vele, oly körülmények között, melyek e régi ismeretséget széttépék, valamint azt a lehetőséget is, hogy ő az én szemeimben a férfiaság színében álljon. Ő ezt lehetlenné tette.

— Jellemhiba? — kérdé megütközve Hermin.

— Nem tudom. Tán a világ fogalmai szerint

nem az. De meglehet az én véleményem nagyon szigorú, tapasztalatlanságom nevetségessé s hitem, melyet róla táplállok, az ő ajkain valószínűleg szá-
nakozó mosolyt keltene.

— Johanna, — mondá komoly, kétkedő hangon Hermin, — senki iránt sem szabad igazságtalannak lennünk. Ön Ecsedyt nagyon kevésbé ismeri arra, hogy róla ily határozott ítéletet mondhasson.

— Nem, — viszonzá határozottan a leány. Én őt eléggé ismerem arra nézve, hogy önnek, kihez egyedül érzek bizalmat e földön, ez ítéletet kimondhassam.

— Ön tehát jellemtelennek tartja őt? — kérdé elfojtott lélekzettel Hermin.

— Nem, csak férfiatlannak.

— És az okot, mely e véleményt szülé, nem mondhatja el?

— Nem, mert ez által másnak vétenék. Ennyit is azért mondék csupán, hogy megkérjem önt: ne beszéljünk e tárgyról soha s ne említse előttem Ecsedy nevét többé. Ne tekintse e kérelmet szenvedésnek vagy követelésnek; higgye el, oly mély fájdalmat okoznak nekem a múltnak amaz emlékei, melyek e névvel össze vannak kötve, hogy ha ön ismerhetné azokat, méltányolná kérelmemet.

— Többé nem beszélünk róla, — viszonzá Hermin s kissé kedvetlenül és elszomorodva folytatá munkáját, mert önkénytelen érteni kezdé a viszo-

nyok összefüggését, melyeket mind Arthur, mind Johanna titkolni akartak.

Nem is volt többé kétsége, hogy Ecsedynek volt, vagy talán jelenleg is van viszonya Heinburgnéval s Johanna ennek nyomára jött és bár ő maga Arthurt igen szereté s nagyon sokat tartott felőle, de e perczen haragudott reá s majdnem érdemetlennek tartá Johanna szerelmére. Ily szivet, ily szerelmet kockáztatni egy könnyelmű nőért! — gondolá neheztelve, — minő a Johannáé; s valóban bánni kezdé a szerepet, melyet elvállalt e két sziv kibékítésére.

Szinte örült, hogy megszakíták e tárgy folytatását. Mit hozhatott volna ő föl Arthur mentségére Johanna előtt. E leány, bár tapasztalatlan s e miatt túlszigorú volt itéletében, de semmivel sem szigorúbb egy oly nő véleményénél, ki férjét szereti s Hermin ilyen volt. Egészen Johannához hasonlóan vélekedett.

Arthur mindkettőnket rászédett, — gondolá aztán, — engemet és férjemet is. Ő a történetekből csak annyit tudatott velünk, mennyi azokból szépek látszhatott, a többit elhallgatá s ez tőle megbocsáthatatlan hiba. . . .

Igy vélekedett ez eleven természetű nő s szégyen hősüinktől ez egy pár óranegyed tán azon egyetlen barátnőt is elrablá, ki oly őszinte tisztelője volt eddig s oly igaz barátsággal viseltetett iránta.

XIII.

K i f e j l őd é s.

Az ily szorongatott körülmények alatt véletlen közbejött események többnyire végletekre viszik az embert.

Oly jellemre nézve, minő az Arthuré volt, nem maradhatott hatás, — még pedig igen nagy hatás nélkül e fordulat, mely Hermin véleményét megingatá s mely az egész fejlődésnek már-már más irányt készült adni.

Hermin, őszinte jelleméhez képest, mesterkéetlenül adá tudtára a Johannával történt beszélgetés szavait, annak ítéletét és a maga véleményét, hozzátéve, hogy »ha csakugyan az történt, a mit ő sejt«.

E szavak az ifjunak nagy keserüséget okoztak. Az oly őszinte, becsületes és férfias jellem, minő Arthur volt, nem képes magán semmi foltot tűrni és semmi sem lehet rá nézve keserőbb és fájdalmasabb, mint ha kétkedést lát maga iránt ott, hol épen az ellenkezőt érdemelné. Ő hitte, hogy Johanna haragszik rá; hogy csalódní vélt benne; hogy az ő fogalmai szerint amaz esemény helyrehozhatlan hiba,

de hogy jellemkérdést csináljon belőle, az nem is jutott eszébe.

Arthurt tehát semmi sem érhető oly váratlanul, mint ily oldalról való megtámadtatás ama végzetes éj jelenete miatt.

Hermin szavaiból látta, hogy Johanna véleménye mily szigorú ez esemény felől, miután pár szavával e leány őt még legjobb barátnőjétől is majdnem egészen meg tudá fosztani s Hermin keblébe is oly hirtelen átülteté a gyanút, holott az eddig oly sok jót, oly sok szépet hitt mindig róla. Valóban mély meggyőződés lehetett az, mely Herminre e rögtöni hatást tevő, s ő e miatt az első perczekben mind a két nő iránt élénk neheztelést érzett.

Arthur némileg heves természettel birt és kétségkívül szenvedélyes volt, de bár Hermin szavai igen váratlanok, Johanna véleménye pedig igen sértő volt, mindamellet uralkodott magán. Nagyon fájt neki e vélemény, és szívének sok keserüséget okozott; de bár egypár szavába került volna, hogy teljesen igazolja magát, — nem tehette azt, mert szentebb volt előtte a lovagiasság, melylyel Oktávie mint nő iránt tartozott, és büszkébben érző, sem-hogy ily méltatlan vádak czáfolgatását magához méltónak tartotta volna.

— Kegyed meg fog bocsátani, — mondá komoly, nyugodt arczczal Herminnek, — ha e vád ellen semmi mentséget sem hozok fel. Ön oly régen ismer engem, hogy vagy ismeretségünknel fogva nem

hiheti, hogy tréfát üzve, elámítottam volna önöket; vagy kevésbbé ismer, semhogy e szavaimnak és igazolásomnak is hitelt adhatna. A mi Johanna véleményét illeti, ő még oly tapasztalatlan s oly elvonulva élt mindig, hogy ezt majdnem természetesnek találom tőle; azonban, hogy e véleményét megrögzeni nem hagyhatom, azt természetesnek fogja ön találni. S most már nem vonakodhatom többé vele magánosan találkozni, sőt kérem önt, hogy erre mielőbb alkalmat nyujtson, — folytatá határozott hangon.

Hermin e komoly, férfias büszkeséggel kiejtett szavakra elpirult. Érzé, hogy az ifjút megsérték szavai s bánni kezdé, hogy szólt neki.

Az ifjú nyugodtnak látszott az egész idő és párbeszéd alatt, s arcán semmi sem volt fölindulásából észrevehető, pedig belsejében kellemetlen érzések zaklaták egymást.

Midőn elhagyta őket, sokáig járt föl s alá az utczákon, a járó-kelőket észre sem véve s mély gondolatokba merülve tépelődött a teendőik fölött.

Arcza nem volt többé nyugodt. Vonásain izgatottság látszott. Mindinkább elkeseríté őt ama gondolat, hogy Johanna kételkedik jellemében s talán megvetéssel gondol rá.

»Végét kell annak vetnem! gondolá. Nem szabad őt tovább ily képzelődésekben hagynom. Elég hosszú idő volt már erre a lefolyt két hónap s ha előbb tudom ezt, egy perczig sem haboztam volna eléje lépni, hogy a múlttól beszéljek vele. Ily gondolatok-

kal tépelődött s az egész séta alatt nem lett nyugodtabb. Elhatározá, hogy másnap beszélni fog Johannával s tudtára adja mindazt, mit e leánynak tudnia kell.

»Holnap« gondolá újra és újra, e szóval vigasztalva háborgó lelkét. — Kerüljön bármily fáradságba. De holnap meg kell őt győznöm ítéletének helytelensége s neheztelésének oknélkülisége felől.

És e holnap eljött s Arthur mintegy három óra tájban, még mindig eléggé nyugtalan kedélylyel és izgatott arcczal haladt föl a »Károly herczeg« vendéglő lépcsőjén, Scharnhorsték előszobájába lépve.

— Az uraság kikocsizott, — mondá az ott levő inas.

— Mindnyájan kimentek? — kérdé Arthur.

— Egyedül a bárónő van a teremben!

— Meg fogom őket várni, — viszonzá az ifju s habozás nélkül lépett a terembe, hol Johanna volt.

A leány háttal ült az ajtónak s kézimunkával volt elfoglalva. Az ajtónyílásra vissza sem fordítá fejét, meg levén győződve, hogy valamelyik cseléd lépte át a küszöböt. Arthur csöndes léptekkel közeledett hozzá. A padolat szőnyege minden zajt elvett s a leány csak akkor pillantá őt meg, midőn már előtte állt.

— Scharnhorsték nincsenek hon! — mondá ültéből fölriadva Johanna s arcza halavány lett a meglepetéstől.

— Itthon van ön bárónő s én egyedül önhöz jöttem, — viszonzá nyugodt hangon az ifju.

Johanna habozva, kérdőleg függeszté rá tekintetét, de helyére nem ült vissza.

— Igen, kegyedhez jöttem, mert szólnom kell önnel. Kérni akarom, hogy hallgasson ki s ha kihallgatott, azután mondjon ítéletet rólam és tetteim felől!

A leány arczán a halaványságot lángoló piros-ság váltá föl e kissé szemrehányóan és hidegen ejtett szavakra. Zavartan tekintett az ajtó felé s valakinek jöttét látszott ohajtani, hogy e beszélgetés félbeszakadjon.

Azonban nem jött senki s ő nem tudta, mit tegyen: maradjon-e vagy távozzék e szavak elől?

— Megbocsásson, — mondá aztán akadozva, — de én nem tudom eltalálni, mily tárgy az, melyről velem beszélni kíván? Mi oly kevésbé ismerjük egymást s az utolsó időben oly rég nem találkozánk, hogy beszélni valónk alig lehet együtt.

E szavak alatt Johanna egész testében reszkedett, mi az ifju figyelmét nem kerülé ki. Részvételle nézett reá.

— Foglaljon helyet bárónő; — mondá kérő hangon, — hisz alig képes lábain állani. Ne tagadja meg kihallgatásomat. Nem mentegezni akarom magam, tudom, mily mély megvetést érez irántam. — Csak néhány fölvilágosító szót mondok el, melyeket nem utasíthat vissza.

E szavak oly határozottak és mégis szelidek, az ifju arcza oly kérő, szemei a fölhevüléstől oly lángolóak voltak, hogy Johannát meghatották. Többé nem

is próbált ellenszegülni s önkéntelen dőlt vissza helyére, és szemeit habozva, bátortalanul függeszté Arthurra.

— Bárónő, — szólta az ifju s állva maradt a leány előtt, mialatt arca égett s hangja nagy belső fölindulástól remegett, — Scharnhorstné nekem egy önök közt folyt beszélgetést mondott el, melyben kegyednek rólam kiejtett szavai a legnagyobb megvetést árulják el. Mondja, igazán ily megvetésre méltónak tart-e engemet?

Johanna zavarral süté le szemeit.

— Tehát igen, tehát egészen elfelejté a multat, el azon összeköttetést, melyben álltunk, atyja szívelyes barátságát, melyet irántam érzett s mindezt egy oly percz eseménye miatt, melynek részleteit nem is ismeri.

A leány kezére hajtott fővel ült helyén s nem válaszolt, csak arczkifejezése mutatá, mily nagy és erős hatással van rá minden szó.

— Ki kell önnek hallgatnia engem, — folytatá emelt hangon Arthur, kit e hallgatás bántani s mindinkább izgatni látszott. Meg kell önnek véleményét czáfolnom. A mi rokonszenvünk nem oly semmitjelentő s alapnélküli volt, hogy az ily módon fejeztesség be és szakadhasson szét. Nem szabad önnek félre érteni e dolgot s itélni ott, hol a körülményeket nem ismeri. . . . Azért — folytatá, szemeit áthatóan függesztve a halavány arczra, — gondoljunk vissza ama pillanatra, midőn ön Heinburgné szobájába lépett,

s engem e nő lábainál talált. Emlékezzék vissza ama hatásra, melyet e jelenet önnek okozott, és mondja meg őszintén, mit gondolt kegyed akkor rólam és Oktávieról?

— Ecsedy! — szólt lángpiros, sértődött arcczal a leány, — ha ily dolgokról akar szólni velem, nincs miért maradjak itt tovább. Ez esemény egyedül önökre tartozik s vannak dolgok, melyeknek megemlítése is igen sértő egy leányra nézve. Azért ne szóljunk erről, vagy engedje, hogy elhagyjam e szobát.

— Csalódik Johanna, — ha ez esemény természetét olyannak képzelem, melynek megemlítése is sértethetné önt. Nem oly dolog az, melyről bárkivel is ne lehetne szólni. Ez ügy köztem és Heinburgné közt rég be van fejezve s midőn ön amaz éjen a szobába lépett, én e nőtől éppen búcsút vevék, éppen távozni akartam, hogy ama házba többé soha se lépjek be s hogy Oktáviet tán soha többé ne lássam. — Hallgasson meg! Nem titkolok el semmit. Legfőbb ohajtásom, hogy kegyed világosan lásson s világosan is ítélhessen. Igaz, e nő szeretett, nagyon szeretett engem, tán boldog is lett volna általam, tán sokat is áldozott volna értem, de esküszöm önnek, soha még ajkaim sem érinték őt; s ha ön megvetéssel gondol e nőre, igazságtalanságot követ el. Heinburg féltékeny volt s én nem lépheték házukba. Oktávie még egyszer találkozni akart velem, hogy búcsút vegyünk egymástól utoljára. Máshol nem láthatám őt s ez

összejövetel nem történhetett másként, mint az éj óráiban. Szomorú perczek voltak ezek! Ne higgye bárónő, hogy Oktávie csak egyetlen egyszer is mosolyra nyitotta volna ajkait amaz egész idő alatt. — Sirt, szenvedett és élte boldogságáról mondott le, hogy kötelességének eleget tegyen! Ön, ki nem ismeri az életet, ki még soha nem szeretett, soha sem volt kénytelen szerelmétől megválni, lemondani: nem fogja megérteni soha ama néhány óra-negyed keservét, mely Oktávie szívét marczangolá. Ön nem tudja mi az: szeretni és nem szerettetni viszont; élni remény és boldogság nélkül, élni oly életet, melynek csak kötelességei vannak, de vigasza, jutalma és örömei nincsenek. Ön nem fogja megérteni, hogy sok szív inkább megszűnik dobogni, semhogy szerelem nélkül éljen s ön hidegen, szigoruan itél ott, hol más talán töredelemmel kulcsolta volna össze kezeit, Istenhez könyörgött volna, hogy oltsa ki egy szegény elhagyott szívből a szerelem vágyait s ez érzés reményét, követeléseit.

E szavakat Arthur mind a legnagyobb szenvedélylyel mondta el. Ajka majdnem reszketett a fölindulástól és szemei szigoruan, neheztelőleg függtek Johannán, ki remegve a hatás alatt, melyet az ifju beszéde tett rá, arczára szorítá kezeit s könyeivel látszott küzdeni.

— Lássa Johanna, — mondá szelidebb hangon az ifju, — én nem akarom magam ön előtt menteni. Férfi vagyok, szabad, tetteimnek korlátlan ura s ha

e nővel viszonyban állnék, tán az egész világon egyedül az ön ítélete róna meg e miatt. Mások tán egészen természetesnek találva — legföljebb a nőt ítélnék el miatta. De ön mindkettőnket egyformán elítélt, mindkettőnkre egyformán megvetéssel gondolt, mert ön nem a világ, hanem saját meggyőződése után ítél. Kegyed nem tudta a körülményeket, nem is akart tudni semmit; látott és ítélt; s ön, kinek oly jó, oly érző szive van, nem is kívánt keresni egy okot sem, mely a kárhozottat, elítélt asszonyt kimenthette volna. Igy pálczát tört egy nő fölött, ki sokkal szerencsétlenebb volt, semhogy vétkes lehetett volna.

Johanna megdöbbsent.

— Lássa bárónő, — folytatá komoly, szelid hangon az ifju — milyen könnyen törünk pálczát valaki fölött, kinek élte eseményeiből alig ismerünk valamit; mily könnyen érzünk megvetést egy oly lény iránt, kinek élte a fényes termekben, a pompás ruhákban oly tündöklőnek látszik — s oly szomorú, minő csak oly élet lehet, hol a szívnek dobogni soha sem szabad. Miért van az, hogy a közvélemény mindig kevesebbet bocsát meg annak, ki rang, vagyon vagy szép tulajdonok által a mindennapiságon fölül emelkedik? Miért követelünk többet attól, ki fölötünk áll; miért kegyetlenebb az ember az iránt, kiről azt hiszi, hogy élte boldogságban vagy dicsőségben folyik? Meg vagyok győződve bárónő, ha Oktávie szegény, elhagyott lény lett volna, elbukva az erény útján: ön szájalommal emelte volna föl őt,

valahányszor csak az esdve nyujtotta volna ön felé kezét. És e nő iránt, ki önhöz oly melegen ragaszkodott, kinek önön kívül soha egyetlen bizalmas barát-nője nem volt, kinek szive tiszta, jó és melegen érző: oly szigorú, oly kemény és hajthatatlan tudott lenni s oly hirtelen, oly kimélet nélkül ítélte el őt. — Ön ismeri Heinburgnét; tudja, hogy mily heves, mily szenvedélyes szivvel bír, mennyire vágyott bensőség és szerelem után; gondolja meg: mily szomorú napokat tölthetett ő férje oldala mellett s mily magányosan, mily elhagyatva érezheté magát. Életének tán egyedüli boldogsága az irántam érzett szerelem volt és gondolja meg, mit kellett szenvednie, midőn erről is lemondott. Gondolja ezt meg és vonja vissza róla ítéletét!

Rövid szünet állt be, mialatt Arthur küzdeni látszott ama nagy és erős izgatottsággal, mely erőt vett rajta e szavak folyamában.

Johanna e perczen már megszünt sirni; idegei erősebben meg voltak rázkódva, semhogy könnyei lettek volna. Az ifju szavaiban egy pillanatig sem kétkedett s most e perczen az éveken át elfojtott szerelem újra oly erővel rohanta meg szivét, hogy egész testét reszketés futotta át, midőn az ifju nagy fölindulását, tűzben égő arczát és szemeit látta.

Érzé, mily mélyen sérté ő meg ez ifjut, kiről már két izben ítelt oly igaztalanul és könnyelműleg. Kétszer hitt csalódní benne s most látta át, hogy mind a kétszer mily igaztalan volt iránta. Reá emelé

szemeit: látta annak arczán a lázas pirosságot, szemében a fölindulást, ajka reszketését egész beszéde alatt, melyben nem is magát, de oly lovagiasan egy nőt akart kimenteni. Látta e széles, férfias mell emelkedését, mely még hullámozott a bent zajló érzelmek s keserüségektől és arra gondolt, hogy mind e fájdalmat, mind e fölindulást ő okozá neki. . . .

A leány arczát pir önté el, a szégyen pirja saját igaztalan ítélete miatt. — Kezét fölemelé, hogy az ifjunak nyujtsa, ajka megnyilt, hogy bocsánatot kérjen tőle; de keze ugy remegett s hangja ugy szorongott, hogy az egyik elhalt ajkán s a másik ölébe esett vissza s ujra csak némán tekintett maga elé.

— A mi engem illet, — folytatá halkán s elfogultan az ifju, — én, mint mondám, nem akarom menteni magam. Az én tetteim sokkal közönyösebbek kegyed előtt, semhogy igazolásával untatni kívánám. Azt akartam csupán, hogy az a nő, kit ön én miattam megvetésre méltónak talált, tisztán álljon ön előtt. Magamra nézve egyetlen mentegető szavam sincsen. A mit én amaz éjjel tettem, bármi leendett is az: a világ arról másként itél, mint kegyed s ha köztem és Oktávie között komoly viszony létezett volna is, a miatt soha engem, mindig a nőt róná meg a világ. Ilyen a közvélemény. Az erősebbet maguk védik az emberek, a gyöngébbnek egyedül Isten iránti bizalma marad, melyet el nem vehetnek tőle. Azért higgye el bárónő, nem vagyok tulságos, ha a nőtől a nő iránt elnézést és mentséget követelek. Szép a szí-

goruság ott, hol a nő saját tettei és önélete fölött ítél; de legyen elnéző, midőn a mások gyöngeségeit bírálja s mások hibái fölött kell ítéletet hoznia. — Ne nehezteljen e szavaimért; nem rosszakaratból erednek azok; meglehet, az életben utoljára látjuk egymást s meglehet, önnek igen sok hódolója, de oly igaz, őszinte barátja soha sem lesz többé mint én, a ki ily leplezetlen egyenességgel beszéljen önnel oly dolgok felől, melyek az életből vannak merítve s melyek annak utjaira oly szükségesek s a melyeket ön még oly kevéssé ismer. Tekintsen ugy e perczen, mint atyjának egy jó barátját, ki minden érdek nélkül szólt s kinek ezek tán utolsó szavai voltak önhöz. . . .

— Ecsedy, — szólt most élénken Johanna, fájdalmas kifejezéssel tekintve az ifjura, ki most oly hosszú válásról beszélt — s feléje nyujtá kezét. — Bocsásson meg nekem! Elismerem, hogy ítéletem helytelen, heves és elhamarkodott volt. Ime bocsánatát kérem!

Az ifju arcza egy perc alatt vidám lett e szavakra, homlokáról eltűnt a felleg, szemeit melegen függeszté a leány izgatott arczára s élénken ragadá meg a felé nyujtott kezét.

— Elismerem, — folytató bűnbánó hangon a leány, — hogy igaztalan valék ön és Oktávie iránt de tán amaz érthetetlen és megmagyarázhatatlan hidegségből eredt ez, melyet Heinburgné iránt a legelső találkozás óta mindig érzék; önre pedig, bár

elitélém, de higgye el, soha sem szüntem meg melegen és barátsággal gondolni. Legyen most feledve a múlt; legyen ön jobb, elnézőbb irántam, mint én valék önök iránt; adja vissza nekem újra azon barátságos indulatot, melyet évek előtt atyám és irántam érzett és mutatott s én e barátságot mindenkor igyekezni fogok megtartani és megérdemelni.

Arthur heves érzelemmel szorítá meg a kezében levő reszkető kezét s arczán ömlengés és szerelem kifejezése ült.

— Lássa, lássa, — mondá halk, reszkető és megindult hangon, — mennyi keservet okozott ön mind a kettőnknek bizalmatlansága által. Mennyi könny, mennyi bánat és viharos érzéstől óv meg engem és önmagát, ha nem mint idegent, hanem mint jó barátot tekint. Egy bizalmas szó, egy őszinte kérdés, és föl van világosítva köztünk minden; míg így, hónapokon át kerültük egymást, mint két idegen, vagy két ellenség.

A leány lesüté szemét s arczán szomorúság látszott.

— De hála istennek, végre elmúlt, — folytatá élénken az ifju, — ezentul nem leend ön egyedül s bár idegenek között él, nem érzi magát elhagyatva, mint eddig, oly atya vesztése után, minő az öné volt. Arczán látom, mit szenvedett, mióta atyja nem él s idegenek között tölti napjait. Ismerem önt, Johanna, s tudom, mennyi bánatot, mennyi keservet okozott önnek az a tudat, hogy egyetlen rokon vagy baráti

szívvel sem bir e földön, melyhez bizalommal fordulhatott volna. De most, miután többé nem neheztel reám, fogadja el legőszintébb barátságomat; higgye el, igaz, mély és tiszta az s oly szívből ered, melyet még heves szenvedélyek nem meritettek ki s mely még barátságot is csak igen keveset érzett eddig!

Johanna szemeiből könnyek hulltak. E szavak multjának egész szépségét s a jelen pár hónap egész sivárságát, elhagyottságát tünteték elébe. De keblében egyszersmind oly boldogságot, oly elégedettséget érzett e perczen, hogy mig szemeiből a fájó emlékek könnyei omlottak, ajka egyszersmind a jelen pillanat boldogságától mosolygott.

— Köszönöm e jóságát, — mondá érzékenyen s hálával tekintve Arthurra. Ezt meghálálni legfőbb ohajtásom és igyekezetem leend, s talán . . .
— folytatá akadozva és kissé halkabb hangon, — tán képes leend az én barátságom is némi jót tenni önnek s enyhíteni egy kis részben ama vesztéséget melyet a sors Oktávie iránt érzett szerelménél megtagadott. . . .

— Az én szerelmem? — kérdé mosolyogva Arthur, — én Heinburgnét soha sem szeretém. Nem szerettem még senkit, mert huszonegy éves korom óta egy oly érzelmet táplál szívem, mely több a szerelemnél s több mindannál, minek az emberi nyelvben neve van. Én egy oly lényt imádtam, kinél földi viszonyokra soha sem gondolék!

Johanna figyelemmel hallgatá e szavakat s egy percz előtt kiderült homlokát árny boritá el. Tán arra gondolt, hogy midőn az ifjut Dieppeben megismeré, annak szivében már egy más lény képe élt. E tudat egy perczig fájdalmat okozott neki; ismerni kezdte e szivet; sejté, hogy mily mély, mily kiirthatatlan lehet abban minden érzés, mely abba egyszer befészkelé magát. De a másik pillanatban lelkének egész szerénysége föltámadt e fájdalom ellen s érzé, hogy mily kincs az neki, ha ezután csak barátságát birja is e szivnek, mely vonzalmát már évek előtt másnak adá.

— Legyen feledve minden köztünk, — mondá aztán örvendő, kipirult arczczal, — kegyed oly sok jót tett velem már eddig is szavaival; hitemet adá vissza, mely már ingadozni kezdett az emberek iránt. Atyám az étellel csak egyoldalulag ismertetett meg. Ő, mint erényes ember, az élet bünei és tévedései iránt nem elnézésre, hanem szigoruságra oktatott. Tán azt hívé, biztosabb ut az, melyre a szigor magvait hinti, mint a melyre a bocsánat s az elnézés szelid virágai vannak ültetve — és engem, kiről gyanitá, hogy egykor egyedül fogok állni a földön s önerőm, elveim és a lelkemben épített alapon kell haladni és megállani tudnom a vészek ellen, inkább föl akart előre fegyverzeni, semhogy egyedül szivem erejére bizzon, melyről tudta, hogy az gyöngé és női sziv. Ezért valék tán szigoru, ezért gondolék önre és Oktáviera oly sötét nehezteléssel. — Azonban mind-

ennek vége, — folytatá fölállva s arcza lázasan égett. — S most ne vegye rossz néven, ha arra kérem, hogy távozzék, mielőtt Scharnhorsték haza térnének. Ne lássa senki azt a boldogságot rajtam, melyet érzek, — mondá kitörve, — s ön meg fog érteni, ha mondom, hogy néhány perczet egyedül e boldog érzésnek ohajtanék szentelni.

Az ifju megszorítá a forró, reszkető kezét, melyet a leány nyujtott feléje. Oly keveset mondtak egymásnak érzelmeik felől s Arthur mégis oly boldognak, oly elégedettnek érzé magát, midőn elhagyta a szobát s a fogadó lépcsőjén le haladt, minő csak oly ember lehet, kinek legnagyobb vágyai teljesültek.

Most újra azokon az utczákon járkált, hol tegnap, de mennyivel másnak látott mindent. A Duna sokkal kékebb, az égboltozat tisztább, felhőtlenebb, a mellette elhaladó lények arczaik mind vidámabbak voltak, mint a mult napon s az ő szívében oly ünnep, oly magasztos szent érzés honolt, melyet minden tárgy, minden alak bájolón tükrözött vissza.

Vannak ez életben, bár ritkán, oly perczek, midőn szívünk egészen megszűnik földi lenni. Ilyenkor mintha mindaz, mit egész életünkben szépet, nagyot és nemeset gondolánk, magasztost éreznék összpontosulva támadna föl kebelünkben s túlszárnyalva mindazt, mi e földhöz lánczol, a legmagasb légkörbe igyekezne, az emberekből perczekre magasabb, költőibb lényeket alkotunk.

Ily tulfeszült kedélyállapotban haladt a Duna partján Arthur. Mint minden ideges ember, ő is a mennyire boldog volt e perczen, épp oly erősen érzé a fölindultságot is, s arcza halvány, léptei sietők voltak, és sok, sok idő kellett, míg végre kedélye a mai nap élénk és boldog eseményei után lecsillapult.

Johanna pedig az ifju távozásakor szobájába vonult s csak az ebédnél jelent meg újra. Arcza még akkor is égő piros volt s rajta a kifejezés oly ragyogó, oly elégedett, hogy Scharnhorst és Hermin nem győzték bámulni e változást.

A laxenburgi séta után a leányt megszokták újra mindig csak komolynak, majdnem szomorunak látni. A már-már virulni kezdő arcz rózsái újra eltűntek ama találkozás óta s most e lázas pir, e majdnem elragadtatott jókedv, e derült hangulat a legnagyobb mértékben lepték meg az ifju házaspárt.

Ők nem tudtak Arthur ittlétéről semmit. Az inas tán elfelejté, vagy azt hitte, hogy a bárónő ugy is megmondja. Johanna pedig hallgatott e látogatás felől s kimondhatatlanul elégedett, vidám és derült maradt az egész nap.

Másnap Arthur nem látogatta meg őket, sőt harmadnap sem. Scharnhorst, ki őszintén szerette őt s megszokta majdnem naponként látni, meg nem foghatá ez elmaradás okát.

Hermin, ki férjének a Johanna és közte történt beszélgetésről s az ifju gyanusításáról mitsem szólt,

azt hitte, hogy Arthur neheztel reá s aggódva gondolt a módra, mely által kibékítse őt.

Tán a színházban lesz ma, — gondolá, s elhatározta, hogy aznap este színházba megy, majdnem egyedül az ifju végett, kit, érzé, hogy minapi szavai által igen kényes oldalról sérthetett meg.

Johanna még egyszer sem volt színházban velök, mióta nálok lakott s ez este is hon maradt. Midőn azok eltávoztak, emlékeit s a pár nap előtti perczeket akarta újra átélvezni. Ugyanazon helyre, ugyanazon támlányba ült, melyen Arthur szavait hallgatá.

XIV.

Multi és jelen.

Komoly csend uralkodott a teremben s az asztalon égő lámpa csak kis részét világította meg annak. Azt a helyet, hol Johanna ült, majdnem félhomályban hagyta.

Valami különös hatása van az ily esti csendnek és magányosságnak. Az érzékek finomabbak, a képzelődő tehetség élénkebb mint máskor, a fül jobban hall s a képzelődés oly élénken fest és színezi, hogy hangokat hallunk, miket képzetünk alakjai mondanak, s oly vidékek tárulnak minden apróságaikkal élénk, melyeket évek előtt, vagy tán soha sem is láttunk s csak éppen képzelünk.

Johanna álmadozva dőlt vissza a nagy támlányba, melyben karcsu, finom alakja egészen elveszett. Annak vánkosára hajtá fejét s maga elé nézett. Gondolkodott vagy képzelődött.

Egy diszes kert tárult elébe, illatos virágok és viruló fákkal, széles utak és gyepgazsítokkal, s az ég tiszta, kék és felhőtlen volt. Az egyik uton fiatal pár közeledett, karöltve, mosolyogva és elégedett, de-

rült vonásokkal, és szerelmesen tekintve egymás szemei közé. A leány fehér ruhában volt, lengő szőke fürtökkel s égszínkék szemeiben bensőség, jóság sugárzott; a fiatal férfi huszár egyenruhában, deli természetel, viruló arczczal; halkán beszélgettek együtt.

— Enyim vagy — mondá reszkető hangon az ifjú, — azon percztől, melyen bevallád szerelmedet, nem ragadhat el tőlem semmi!

A leány hálásan, szerelmesen tekintett reá. Tovább haladtak s végre egy százados fa árnyékába ülve, hosszasan beszélgetének jövőjük és szerelmök felett.

A leány keze az ifjuéban nyugodott s érzé annak forróságát, ideges reszketését; arcza visszatükrözé annak érzéseit; oly boldogok, oly határtalan, kimondhatatlanul boldogok voltak.

Johanna kezeibe rejté arczát e képzelt jelenetre s keble lázasan pihegett. . . .

Mire föltekintett, eltűnt a szép kert, nem érzé a virágok illatát, az eget sötét felhők boríták, sárga levéllel borított fák álltak a zölden virulók helyén s kiszáradt füvekkel környezett gyepplacon halvány, beteges nő ült s előtte szomorú arczú férfi állt, ki aggódva tekintett a nőre.

— Nincs hatalom, mely elragadjon tőlem — mondá szenvedélylyel s csókokkal halmozá el az átlátzó, hervadt arczot és kezeket.

A nő most ismét mosolygott, mint ama kertben; de mily más mosoly volt ez! akkor sugárzott tőle az

arcz, míg most alig volt képes egy pillanatnyi halvány derűt önteni el maga körül.

De e hervadt, derűtlen arcz, melynek már nem voltak rózsái többé, melyet fiatalságától megfosztott a betegség — nem volt kevésbé kedves és szeretett az ifjú férj előtt, mint amaz élénk, viruló kifejezés s épen oly imádással, épen oly szerelemmel tekintett reá, mint midőn annak még napja is volt.

Johanna könnyet érzett szemébe gyűlni, fájó szívvél nézte e jelenetet. Oly kegyetlen az élet, oly rövidék a boldogság napjai!

Ujra megváltozott a kép. Magános szobában gyászravatal állt, a ravatalon ifjú nő lehunyt szemekkel, hosszú pillái szeliden nyúltak arcza havára, s vonásai oly szelid, oly átszellemült kifejezéssel birtak.

De nem ugy az ifjú férjéi, ki e ravatal mellett térdelt; vonásai dúlt-viharos érzelmeit tormácsolák s kezét kétségbeesetten tördelé.

Aztán idegen emberek jöttek; közönyös arczczal szögezék le a koporsó födelét s kocsira tevék; néhány ismeretlen arczu egyén ment a kocsi után s egy halvány alak tántorgott magánosan. A sirhoz értek, készen állt a koporsó helye s midőn az utolsó göröngy is ráhullott a koporsóra, egy éles sikoltás hasítá át a levegőt s a halvány férfi ájultan rogyott a földre s e sikoltás viszhangzék a félhomályu terem falai között és Johanna reszketve, izgatottan ugrott föl helyéről.

— Johanna! — mondá egy ismert nyájas hang s Arthur fogá meg a reszkető leány kezét.

— Ön az Arthur? — kérde örvendő arczczal Johanna, — mily jó, hogy itt van. Köszönöm, hogy eljött.

— Egészen elmerülve találtam, — szólt, a leány kezét fogva Ecsedy. — Majdnem önkivüli izgatottságban ült e helyen, midőn beléptem s arcza oly különös sötét és földült volt, hogy nem merém megszólítani.

— Jeleneteket láttam, melyek a múltba vannak temetve s melyekről atyám annyiszor beszélt. Képződésem újra lerajzolta azokat, — mondá, homlokát megsimítva a leány, mialatt nyugtalan tekintettel hordá szemeit a teremben körül.

— Kegyed most is reszket, foglalja el e támlányt s ha megengedi, itt maradok egy kis ideig. Tán lecsillapul izgatott kedélye, melyet ily mértékben egyedül a magánosság fokozhatott fel.

A leány leült s nyájasan függeszté szemeit az ifjúra, ki részvéttel tekintett reá, gyanítva, hogy mily események lehettek azok, melyek e leány kedélyére oly hatást gyakorlának, hogy annak idegrendszere ily zajlásba jutott.

— A mai nap — szólt komoly, megindult hangon Johanna, — szegény atyámnak mindig igen szent, ünnepélyes és emlékezetes volt s e nap nekem is mélyen emlékemben maradt. Ma húsz éve, hogy atyám bevallá anyámnak szerelmét s ez menyasz-

szonyává lőn. Mily boldog lehetett ő akkor, abból is látszik, hogy midőn e nap boldogságából már semmije sem maradt, azt még mindig mint szent ünnepet tisztelés e napon velem örökösen a múlt emlékeiről beszélt. Oly élénken írta le ennek minden perczét, minden apró eseményét, hogy azokat én a múlt perczekben egészen magam előtt láttam lefolyni. Szülőim mint ifjú férfi és leány közeledtek felém.

Arthur nem felelt, figyelmesen hallgatá Johanna szavait s tán arra gondolt: ha e leány e napon lenne az ő menyasszonyává!

— Ön borzadni fog tőlem, — folytatá szeliden mosolygva Johanna, — azt hiszi, álomlátó vagyok, ki ébren álmodni szokott. Ne higye ezt. Idegeim ritkán vannak izgatott állapotban s csupán néhány hónap óta érzem e nyugtalanságot, mely rajtam egy-egy perczre erőt vesz.

— Pár hónap óta — sóhajtá Arthur, — gyanítom, mióta tartanak e nyugtalanságok. Ne tagadja bárónő, egy éji jelenet. . . .

— Igen, viszonzá kissé elfogultan a leány. Miért tagadjam, miután kibékültünk s ön fölvilágosított e dolog felől? Igen nagy hatással volt reám e látvány. Váratlanul rohant meg s tán nem fogom ezt elfelejteni tudni soha!

— Soha? — kérdé az ifjú kissé fölindult hangon, — még akkor sem, ha erre térdeimen kérem — s Johanna lábaihoz omlott.

— Arthur, — szólt elpirulva s zavartan a

leány, de vonásai szelidek, nyájasak maradtak s kezét nem vonta vissza tőle. — Igérem, hogy igyekezni fogok. . . .

— Akkor sem, ha önnek térden állva vallom be, hogy midőn ama nő lábai előtt térdeltem, önre gondolék Johanna. Ön miatt nem fogadtam el Oktávie áldozatát s bár képzelmem sem volt önnek hollétéről, mégis reméltem, hogy egykor föltalálva, elmondhatom ezt a nélkül, hogy visszautasítana.

— Arthur, — szólt izgatottan s elhalványulva a leány e szenvedélyes hangon kiejtett szavakra és kísérletet tőn kezét az ifjuéból kivonni, mit az erősen szorított kezei között.

— Johanna, — folytatá lángoló arczczal Arthur s hévvel szögezte reá szemeit; — ne kívánja, hogy félbeszakítsam szavaimat. Évek óta nyomja e vallo más szivemet. Küzdtem, harczoltam ez érzelem ellen, most többé nincs ok, a miért tegyem azt. Én szeretem önt! . . .

— Oh hallgasson, hallgasson, — szólt Johanna, egész testében reszketve az igazgatottságtól s kezét az ifjú ajkára szorítá.

— Nem, nem — viszonzá az kitörve s arczán és hangján észrevehető volt, hogy nem ismer többé korlátot. — Nincs ok, nincs erő és hatalom, mely hallgatásra birjon. Tudnia kell önnek Johanna, hogy ön az első lény, kinek látására szivem megnyilt s ki ajkaimat szerelmi szavakra birta. Tudnia kell, hogy én önt sok, sok év óta szeretem; s érzelmem nem

mai, nem tegnapi, nem is néhány hetes, vagy hónapos; első ifjúságomat, szívemnek legelső tavaszát, legbájosb kikeletét képezé az. Szerettem önt, midőn mint gyermeket láttam; szerettem, midőn egy év múlva mint fejlett leánynyal találkozám; imádtam, midőn elszakítva öntől, hollétéről mitsem tudék; és majdnem őrjöngés szállt meg, midőn az éji jelenet óta önnek fájdalmára, megvetésére gondolék. Sokat szenvedtem ez évek alatt, mióta kegyedet ismerem. — Engedje most azon jutalmat, hogy ezt el is mondhasam önnek. Vessen meg, ha megbocsátani nem tud; taszítson vissza, ha érzelmeimet nem viszonozza, de tudatnom kell ezt önnel, — e szenvedélyt többé nem képes legyőzni az akarat.

Annak, mit mondani vagy szavainkkal kifejezni akarunk: többnyire az előadás módja emeli vagy téveszti el hatását, — s Arthur hangja e perczenben oly szenvedélyes, határozott és mégis oly szelid, megnyerő volt, hogy Johanna mindenről megfeledkezve, önkéntelen gyönyörrel tekintett reá. Az ifjú arcját soha nem látta még ily szépnek, a nagy fekete szemek lángolva tekintének reá, az izgatott arcz fellengző, ömledező lett, ajkai reszkedtek az érzelmek árjaiban s hangja oly édes, oly bájoló volt, minővel csak a legmélyebben érzett szerelmi szavakat lehet kiejteni. A leány keblét boldogság tölté el; arcza ragyogott az öröm és kéjtől s e kifejezés Arthur figyelmét nem kerülé el. Látta szemeiben az öröm könyeit tündöklenni; látta a küzdést, melylyel ural-

kodni akart önmagán s végre a kitörő szerelmet, melylyel ráemelé szemeit, s ezek láttára az ifjú megragadá a leány mindkét kezét.

— Johanna! — kiálta szenvedély és szerelemtől elragadtatott hangon. — ön nem taszíthat engem vissza. Ön szeret. Arcza, szemei, tekintete árulják el ezt. Hiába tagadná, hiába mondana nemet, minden vonása szerelmét fejezi ki! Oh szóljon, mondja, hogy szeret; hallani akarom ezt ajkairól. Oly rég vágyom e szóra, ne tagadja ezt tovább meg tőlem. Ifjú és hő szívet ajánlok önnek, melynek első és egyedüli szenvedélye az ön iránti szerelem!

Az ifjú e szavak alatt újra térdre borult, arcza kérő, hangja sürgető volt s az indulatok hevétől egész testében reszketett.

— Szóljon, szóljon — mondá s égő homlokát a leány kezére hajtá.

Arthur — felelé Johanna, az ifjú dús fürteire nyugtatva kezét, — kegyed régen tudja azt, hogy szeretem; hinnie kellett, midőn Dieppében és Manchesterben elbúcsúztunk; látnia, midőn Oktávie előtt megpillantám önt; s azon kívül kegyed szobámban volt s ott saját leveleit látta, melyekkel az éj késő óráiban foglalkozám. . .

Az ifjú élénken emelte föl fejét.

— Ne szóljon, folytatá a leány, — nem vád az, mit mondani akarok önnek. Kegyed nem volt oka, hogy e levelek szeme elébe kerültek, én magam kértem, hogy szobámba lépjen. Bármint történt ez, de

kegyed évek óta tudja azt, hogy szeretem. Mondja, mi tartóztatta vissza, hogy hasonlóan érezvén irántam, ezt ön nekem soha bevallani nem akará?

Arthur élénken elpirult e kérdésre. Arcza komoly lett és visszanyeré férfias, határozott arczkifejezését, mialatt helyéről fölállt s tekintetét majdnem szomorúan függeszté a leányra, ki kérdőleg nézett reá.

— Elismerem, — mondá — hogy természetes és méltányos e kérdés, de látom, hogy kegyed kétkedik bennem s hogy e vallomásomat tán csak percznyi benyomásnak, vagy futó szenvedélynek tartja. Ne higgye ezt, ne kételkedjék érzelmeimben. Épen azért kellett évek, hogy e szerelem fölküzdhesse magát, mert igen mélyen feküdt az szívemben rejtve. Nem szóltam önnek soha erről, mert magam is kételkedém, hogy az oly tartós, oly mély és kitörölhetetlen legyen; haboztam, mert nem valék tisztában önmagammal, s jobban becsültem, mélyebb vonzódást éreztem ön iránt, semhogy oly szívet merjek ajánlani, melynek szerelme, hűsége és változatlan érzelmeiről teljesen meggyőződve nem vagyok. Évek kellett ehhez. Az ifjú ábrándok ez idő alatt szerelemmé lőnek s a szerelemből mély szenvedély nőtt. Mint gyermekről már ábrándozám önről, mint leányra, mély szerelemmel gondolék, de még mindig nem mertem kegyed elé lépni és bevallani a mit érzek. Bevártam, míg mint férfi ajánlhatom fel önnek szívemet, melynek tisztasága, hűsége és mély érzelmeiről kételkedni ily próbák után többé senkinek sincs joga!

— Arthur, — szólt most boldogságtól reszketve Johanna, s elhagyta helyét és az ifjúhoz lépett, kinek homlokán pár redő volt észrevehető. — Bocsásson meg s ne higgye, hogy kételkedém szavaiban; de oly váratlan, oly elérhetetlen volt nekem az ön szerelme, nem érzek bátorságot azt e perczen egyszerűen és röviden elfogadni. Soha sem készültem arra, hogy e kincset följánlja nekem; sohasem képzelém, hogy enyém legyen a sziv, melynek tisztaságát, nemességét, már mint gyermek bámultam. Váratlan és oly nagy volt nekem ez ajánlat boldogsága, hogy szivem reszketett alatta. Oh, ha tudná ön Arthur, mit szenvedtem én, mióta kegyedet Oktávie lábánál láttam; mit álltam ki amaz éjen, miután szobámból eltávozott; mily tépett, vérző kebellem tekinték az ön után becsukódott ajtó felé, melyről azt hívtam, hogy az ön látásától örökre megfosztott engem. Hiszen önnel találkozni sohasem akarék. Ha kegyed mindezt tudta, mindezt érezte volna, ha szivembe csak egy pillanatig is betekinthezt volna, oh akkor nem neheztelne előbbi szavaimért, melyek nem a kétkedés, hanem a rögtöni s nem remélt boldogság remegésétől eredtek.

— Johannám! — mondá Arthur, hevesen szorítva a leányt karjaiba, kinek szemeiből könnyek omlottak. Aztán egy perczig mindketten némán álltak. Egyik sem tudott szólni. Mindkettőjöknel erősb volt az érzés, semhogy azt szavakba tudták volna önteni.

Ki élvezheti más az ily percz boldogságát, gyö-

nyörét, mint ki éveken át sovárog egy elnyerhetlenné hitt szív után; ki irhatná le az ily perczben érzett gyönyört és kéjt, melyet végre a hosszú szenvedés, lemondás és nélkülözés után egymást megértő szívek élveznek.

»Minden szenvedésnek megvan a jutalma« — biztat a szent könyv s tán Johannának e nagy ígért jutott eszébe, midőn kedvese szeme közé tekintett.

— Isten, Isten, hogy érdemlém meg e nagy boldogságot! — suttogá, átszellemült arczczal tekintve Arthur szerelemtől ragyogó szemeibe s az hevesebben, ömlengőbben szorítá keblére a halovány, fölizgatótt leányt, ki az érzelmek árnyában majdnem eszméletét veszve, hajtá fejét az ifjú keblére.

Kinek jelenlétében köttetett e szövetség? A teremben nem volt senki.

A hold teljes világosságban ragyogott, a tiszta égen hószinü felhők úsztak s e föllegek egyikén tán két régen elköltözött lény ült s mosolyogva tekintének le az ablakhoz közel álló párra.

Húsz éve ők is ifjak, boldogok és reményteljesek voltak; tán épen ily perczben vallák be egymásnak szerelmöket s épen oly valót, oly igazat mondtak egymásnak mint ama két fiatal lény ott a teremben.

XV.

Befejezés.

Heinburg Oktávie munkával elfoglalva ült a szalonban, midőn az inas Alpáry Johanna bárónőt jelenté.

A bankárné arczán e névre kellemes benyomás kifejezése vonult át s pár lépést tett az ajtó felé, melyen egy percz mulva az inas távozta után Johanna és Ecsedy léptek be.

E két alakot látva, Oktávie meglepetve állt meg s pillanatra úgy látszék, kiesett azon modorból, melyben máskor vendégeit fogadni szokta.

— Bizonyynyal meg vagy lepetve, édes Oktáviem, bennünket együtt látva nálad, — kezdé Johanna, mosolyogva közeledvén s kezét nyujtván a nőnek, ki azt inkább csak szokásból fogadá el és szorítá meg, mialatt arcza még mindig bámulást fejezett ki.

— Ecsedy Arthur vőlegényem, — mondá aztán Johanna, ragyogó arczczal az ifjúra tekintve, ki hasonló mosolylyal hajtá meg Oktávie előtt magát. E szó és bemutatás Oktáviet magához téríté bámulásából.

Ő teljesen lemondott az ifjú szerelméről; elégedett, mondhatni boldog volt családi életében amaz éj óta s tán Arthurra alig gondolt többé. De hol van a nő, ki ily esetnél érzékenyen ne érezné találva magát.

Arczán kellemetlen benyomás látszott, ajkai pillanatra összeszorultak, de a másik perczen teljes öntudattal és természetességgel szorítá meg a leány kezét.

Érzé, hogy nem szabad nevetségessé válnia e két lény előtt.

— Igen váratlan és meglepő e hír reám nézve, — mondá teljesen nyugodt, mosolygó arczczal, — de egyszersmind örvendetes, miután két oly ismerősöm boldogságáról szól, kiket egyformán szeretek és becsülök. Fogadd édes Johannám legőszintébb szerencsekivánatomat a jövőre nézve, valamint ön is Ecsedy, kiről meg vagyok győződve, hogy Johannát birva, boldog leend.

A fiatal pár meghajtá magát s azután leültek, de némi elfogultság mindhármukon észrevehető volt.

— És most, — kezdé Oktávie nyájasan, mialatt azonban egy kevés gúny volt észrevehető, — miután önök ily kellemes és váratlan meglepetést szereztek számomra, legyenek szivesek velem ez esemény kezdetét és részleteit tudatni. Hogyan, hol és mi módon történt ismeretségük. Alig négy hónapja, hogy Johanna házamból távozott.

— Kegyed emlékezni fog, — viszonzá Arthur, ki ez elfogultságnak és némileg kellemetlen helyzetnek mielőbb véget kívánt volna vetni, — hogy több-

ször említék ön előtt egy fiatal leányt, ki nekem évek óta eszményképem volt. . .

— Emlékezem.

— E leány Johanna volt, kit végre föltalálva egy hosszú távollét, eltűnés, és keresés után, siettem magamhoz lánczolni, hogy újra el ne hagyhasson, -- mondá Arthur, mialatt nevetve tekintett Johannára, ki lángpiros arczczal viszonzá e tekintetet, fájdalmat érezve ama kellemetlenség miatt, melyet — mint képzelé, -- e perczben Oktávie érezhetett.

— De a nevet soha sem ejté ki előttem s így nem csodálkozhatnak azon bámulaton, melylyel jövetelüket fogadám, — igyekvék magát menteni Oktávie, ki mindkettő iránt e perczben oly élénk neheztelést és hidegséget érzett, hogy minden áron nyugodtnak akart látszani.

— Nem akartam elmulasztani, hogy még egyszer elutazásom előtt ne lássalak, édes Oktáviem! — mondá engesztelő, szelid hangon Johanna, ki ha csak gyanította volna is Oktávienál e kedélyhangulatot, sohasem határozza el e látogatásra magát, mind a mellett, hogy Ecsedy, ki mint látszott — teljes tisztaságban óhajtott állani menyasszonya előtt a multra és jelenre nézve, ezt minden áron kívánta tőle.

— Igen szép tőled Johanna s egyszersmind mutatja, hogy végre föl engedéd világosítani magad amaz éji eseményre nézve, melynek fölvilágosítását velem szemben visszautasítád s mely miatt elhagyád házamat.

-- Igen Oktávie s egyszersmind azért is jövék, hogy ama modor miatt bocsánatot kérjek tőled. Arthur helyesen fölvilágosított véleményem helytelensége felől s én nem tagadom, hogy rosszul itéltem rólad; de elismerem, hogy hibáztam, véleményem helytelen volt s hogy te inkább az ellenkezőt érdemletted volna.

E szavakkal Oktávie azonnal látta, hogy Ecsedy Arthur mint nyilatkozhatott felőle.

Ez jól esett neki s újra kiengesztelé őt az ifjú iránt, kiről a mult perczekben azt hívé, hogy az gúnyt űzött vele s Johanna nevét készakarva hallgatta el előtte s tán tudta is, hogy az házuknál van rejtve.

Ily körülmények között, elkeseredésünkben mindarra gondolunk, mit tán máskor egy kevésbbé lovagias emberről nem tehetnénk föl, mint minőnek Oktávie Ecsedyt ismeré. De végre is nő volt, a nőnek meleg szívével és teljes hiuságával, kit Arthur egykor már szerelmében sértett meg, most pedig hiuságát lázítá föl maga ellen s támadta meg egy oly oldalról, melyet minden nő a legnehezebben szokott megbocsátani.

Mennyit ajánlék én neki s mily keveset kívántam tőle s ezt is megtagadta, és most egy más nőt vezet elémbé, kinek ő mindannál többet ajánlott föl, a mire engem méltónak nem tartott, — gondolá s szívéét keserűség és harag önték el e gondolatra.

S hidegsége e boldog fiatalok iránt inkább sértett önérzet vagy hiúságból, mint irigységből eredt.

— A múlt eseményeire nézve, édes Johannám, — viszonzá lágy, megindult hangon, — legjobb, ha azokról mindketten hallgatunk, mert sok van azokban, melyek mindkettőnket újra és újra élénken fölizzgatnának, holott most már mindketten boldogok vagyunk. Amaz esemény tán a sors által volt számunkra rendelve, hogy egy erős rázkódtatással adja meg azt, a mi boldogságunkból hiányzott. Nekem férjemet adta vissza, neked pedig azt, ki nélkül tán egész életed keserű és kénytelen lett volna. Adja Isten, hogy mindkettőnk boldogsága tartós legyen s a nyugodt és biztos révből, hova a legzajosb vihar kergetett, ne tekintsünk vissza a zajgó habokra, hol sajkánk mármár elmerülni kezdett.

E szavakat Oktávie — minden önuralkodási igyekezete daczára — igen nagy indulattal ejté ki s szemeibe könyök tolultak, melyek márvány arczán végig peregve, kezére hulltak. Johanna és Arthur részvétellel néztek rá, mialatt az újra erőt vőn magán.

— S mikor lesz esküvőtök? — kérdé aztán erőltetett, nyugodt hangon.

— Mihelyt lehetséges leend, — viszonzá Arthur. De jelenleg ügyeim oly zúzáltak még s teljes életemben oly kevésbé készültem házasodni, hogy alig tudnám Johannát hova vinni.

— Azt hiszem, előtte minden hely szép és kellemes lesz, a hova őt ön vezeti, — mondá mosolygva

Oktávie s az ifjúra melegebb pillantást vetett, mint azt Johanna s tán maga Ecsedy is óhajtotta volna.

Ekkor a mellék-szoba ajtaja előtt léptek hangzottak; megnyilt az és Heinburg lépett a terembe.

— Hallottam, hogy a bárónő van itt, — mondá, őszinte örömmel közeledve a leányhoz, s kezét nyujtá neki. — Siettem fölkeresni. Oly rég ideje, hogy eltávozott tőlünk s ez egész idő alatt semmit sem tudtunk önről!

— S most a legörvendetesb hírral keresett föl, — mondá Oktávie s Ecsedyt mint vőlegényét mutatá be.

Heinburg arczán is meglepetés látszott, de a másik pillanatban a legkellemesb és legörvendőbb kifejezés! Mily nagy kezesség volt ez esemény az ő szemében a múltra nézve. Ha még valaha valami képtelye lehetett volna a múltból, Arthur e lépése s különösen idejövetele most mindazt is teljesen szétoszlatta s megczáfolá a bankár előtt.

Örömét alig tudta szavakkal kifejezni. Most Arthurhoz, majd Johannához intézé szavait; vonásai örömet, elégedettséget fejeztek ki s minden szaván, minden vonásán látszott, hogy e hír a legkellemesb neki, a mit csak hallhatott.

— Rég, rég egymásnak szántam önöket, — mondá aztán majdnem ömlengő hangon. — Nem is tudtam, hogy ismerik egymást; hogy tudják egymás létezését; de mindkettőjüket külön-külön úgy ismerém s oly mértékben becsültem és tisztelém, hogy

csak ily összeillő lények szövetségét kívánhatva, e házasságra többször gondolék. Önök engem mindketten egy nagy előítélettől mentettek meg és fölvilágosítottak s nekem jól esik az, hogy e részben csalódottnak érzem magamat. Az embert oly ritkán éri egy ily kellemes csalódás, hogy ha az saját ítéletének rovására történik is, mindenkor örvendhet rajta. Én gyermekéveim óta elfogultan tekinték egy osztályra, melynek önök tagjai s ez osztályról soha semmi jót, sőt mindig a legkedvezőtlenebb vonásokat hívéim. Kegyetek meggyőztek arról, hogy ez tőlem helytelen. Már Alpáry báró is megingatá hitem, de őt kivételnek tartám. Aztán a bárónőt ismertem meg s később önt, Arthur. Ekkor eldobtam magamtól ama balvéleményt. Az az osztály, mely ily három taggal ismertetett meg, minő az elhunyt báró és önök, az nem természetlen, ha olykor érezteti felsőbbtségét. Én most már teljes tisztelettel és elismeréssel tekintek ez osztály felé, mert ezentul, önöket ismerve, azokat fogom kivételesnek tartani, a kik nem hasonlók önökhöz!

— Ön túlhalmoz minket, — mondá mosolyogva Arthur — s nyájasan szorítá meg a bankár oda nyújtott kezét, kinek arczán őszinte meggyőződés látszott e szavak alatt.

Azután másról beszéltek s midőn az ifjú már eltávozott, Heinburg melegen ölelte meg nejét.

— Ha magunk boldogok vagyunk, — mondá, úgy minden más boldogsága örömet okoz s nekem

jól esik hinni, hogy Alpárynak teljesen leróttam, a mi szivességet egykor nekem tett, azzal: hogy leányát ide hozva, ő az Ecsedy nejévé lehetett. Ez idejövétel nélkül soha sem ismerték volna meg egymást.

Oktávie nem válaszolt; férje ölelését viszonzá, de nem világosítá őt fel Johanna és Ecsedy korábbi összeköttetésük felől.

Oly dolog volt ez, melyről beszélni nem szeretett s daczára annak, hogy Oktávie teljesen elégedett, nyugodt és boldog volt, az Ecsedy-név még mindig fölizgatá.

Tán sem szerelem, sem szinlett hiúság, sem önzés nem volt ez nála, hanem egyedül Arthur egyénisége volt oka. Az oly férfiakat, minő Arthur, egyetlen nő sem képes könnyen elfelejteni.

* * *

A régi kastély udvara népes volt, a szobákat ujonnan butorozták s az ősi kert viruló, diszes lőn. A ház fiatal ura csak néhány nap előtt hozta meg ifjú nejét.

Az ifjakat egy más fiatal pár kíséré haza s ez Scharnhorst Ottó és neje voltak. Pár napot időzének nálok s aztán visszautazva hazájokba, azon ígéretet vitték magukkal Ecsedyéktől, hogy rövid időn fölkeresik őket Berlinben, hol a kapitány és neje még egy ideig időzni akartak, az ezredhez való visszatérésök előtt.

Midőn a fiatal pár e helyre megérkezett, s a késői ebéd után vendégeiktől megváltak, Arthur fölszólítja Johannát, hogy tegyenek egy sétát a kertben s élvezzék a meleg nap után a kellemes nyári estét.

Johanna nagy örömmel egyezett bele. Szép holdvilág sütött, a fák leveleit alig ingatá egy titkos szellő s ők karöltve léptek ki a kertbe vezető ajtón.

A régi, gyönyörűen rendezett s Johanna előtt még ismeretlen kert ábrándos világításban mosolygott. A kövezet utai fehérén nyultak el előttük s oly egyenesek, oly tiszták és göröngy nélküliek voltak, mintha az élet utjait képviselnék, melyeken — mint remélték — mindvégig kellemetlenségek nélkül fognak haladni.

Olykor egy élénken átrepülő szellő vonult el fejeik fölött s gyengéden simítá meg a fiatal nő fürteit, melyeknek teljes szépségét Arthur azon válságos éjen ismeré meg, mely neki Johannát visszaadá.

Johanna elmerülten haladt férje karján s tekintete mélázva révedezett a tágas és árnyékos kert szépségein.

— Johannám, — sugá halkán Arthur s szerelmesen tekintte neje szelid arczába.

A fiatal nő epedő boldogsággal emelé rá szemeit.

— Arthur, — mondá, az ifjú karját szorosabban vonva magához, — hogyan viszonzozzam e nagy boldogságot, mit nekem adott?

— Szerelme által, — viszonzá hévvel az ifjú, s szemeiben ragyogó öröm tükrözé magát.

A nő férje vállára hajtá fejét s lassan haladtak tovább.

Alig beszéltek s mindkettő tudta a másik gondolatát. Oly szép az élet, midőn szeretünk.

Hagyjuk őket érezni és ábrándozni!

Vége.

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

TARTALOM.

I. Az első találkozás	3
II. Hermin	13
III. Két nőszív	33
IV. Az est	43
V. Remény és sejtelem	54
VI. Egy ifjú elvei	65
VII. Légyott	78
VIII. Egy zivataros éj	97
IX. A reggel	106
X. A válasz	122
XI. Előkészítések	134
XII. A találkozás	146
XIII. Kifejlődés	158
XIV. Mult és jelen	176
XV. Befejezés	187

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

OSZK